

gogo

Poština plačana pri pošti 1102 Ljubljana

glas gospodarstva

maj 2023

SLEDLJIVOST

**Slovenija je napredna
pri uporabi standardov GS1**
Intervju z Renaudom de Barbuatom

**Zasavska podjetja so zelo
družbeno odgovorna**
Intervju s Tjašo Polc

**Kadri in energija
ostajajo izziv**
Intervju s Petro Prebil Bašin

Gospodarska
zbornica
Slovenije

PRIJETNE TEMPERATURE

DOMA IN NA DELOVNEM MESTU

Ogrevam s klimo

Z investicijo v klimatsko napravo poskrbite za hlajenje prostora poleti, ogrevanje pozimi in optimalno upravljanje temperatur v prehodnem obdobju. Klimatske naprave imajo velik vpliv tudi na delovno okolje, saj so zaposleni zaradi optimalnejših temperatur bolj produktivni.

Ogrevam s toplotno

Toplotna črpalka je najbolj priljubljena odločitev vseh tistih, ki cenijo dolgoročno učinkovitost, enostavnost uporabe, varčnost in trajnostno naravnost. Sodobna toplotna črpalka zagotavlja dovolj toplote za ogrevanje in gretje sanitarne vode. Gre za čisto in okolju prijazno rešitev ogrevanja.

 EKO SKLAD

Prezračujem prostor

Prezračevalni sistem z rekuperacijo omogoča dotok svežega zraka obogatenga s kisikom, odvaja višek vlage, neprijetnih vonjav in škodljivih snovi, med katerimi so tudi virusi in nečistoče. Ob tem ne rušijo razmerja med ohlajanjem in ogrevanjem prostorov in ne ustvarjajo energetskih izgub.

 EKO SKLAD

Čistim zrak v prostoru

Prispeva k preprečevanju bolezni, ki jih povzročajo mikrobi, zmanjševanju simptomov alergij, izboljšanju prekrvavitve in splošnega zdravja, boljši kakovosti spanja. Priporoča se še posebej tistim, ki imajo težave z alergijami, astmo ali dihalni.

Ogrevam in hladim z VRF sistemom

Idealna rešitev za večje objekte! Je sistem za poimenovanje večjih klimatskih sistemov, ki jih sestavljajo številne notranje klimatske naprave povezane v funkcionalno celoto z modularno zunanjo enoto na, katero lahko priklopimo tudi napravo za učinkovito prezračevanje. Odvisno od sistema, lahko notranje enote ogrevajo in/ali hladijo neodvisno od drugih, kar zmanjšuje porabo električne energije.

**UČINKOVITO
IN VARČNO**

 080 98 98

REAM | 30 LET

Ream d.o.o., Pod hrasti 29, 1218 PC Komenda

 info@ream.si www.ream.si

**MITSUBISHI
ELECTRIC**
LIVING ENVIRONMENTAL SYSTEMS

Preverite Eko sklad!

nepovratna sredstva in ugodni krediti za okolju prijazne naložbe.

Specializirani na področju hlajenja, ogrevanja in prezračevanja prostorov.

Uradni distributer za blagovno znamko Mitsubishi Electric.

Izkušnje in znanja, pridobljena v 30. letih delovanja.

Strokovno svetovanje in tehnična podpora.

UVODNIK

Simbolno dejanje z velikim ciljem

Gospodarska zbornica Slovenije svoje temeljno poslanstvo v največji meri izkazuje pri iskanju odgovorov na izzive prihodnosti. Proaktivnost in kreativnost sta zagotovo tisti vrednoti, ki sta že osemnajsto desetletje vir prodornosti in trdnosti te vedno vitalne dame. Za marsikaterim na videz le simbolnim dejanjem tičijo njena vztrajna prizadevanja za globlje premike. Med temi simbolnimi dejanji so na primer Nagrade GZS, ki jih zbornica podeljuje že vse od leta 1969. Njihovo ime in cilj ostajata vseskozi ista, medtem ko se kriteriji za podelitev spreminjajo v skladu s težnjami gospodarstva pri ustvarjanju okoljsko in družbeno bolj odgovornega upravljanja družb v zadovoljstvo vseh deležnikov. O tem, da dobri zgledi motivirajo in spodbujajo k novim presežkom (pa ne le finančnim!), priča tudi dejstvo, da so si Nagrade GZS z leti utrdile sloves slovenskih gospodarskih oskarjev. S svojo prepoznavnostjo širijo glas o uspešnem in odgovornem gospodarstvu kot temelju družbenega standarda tudi izven gospodarskih krogov. S tem vzbujajo večje spoštovanje in pripoznanje gospodarskih dosežkov tudi v širši skupnosti.

GZS je letos prvič razpisala tudi nagrado za okoljskega trajnostnega menedžerja, s katero želi povečati prepoznavnost in veljavo ljudi, ki delujejo na tem vse bolj zahtevnem področju. Že nekaj let namreč na vrh lestvice vrednot podjetniške kulture uvrščamo tudi trajnostni razvoj. K temu nas po eni strani vodi že narava sama s svojimi zelo jasnimi sporočili v obliki ekstremnih vremenskih pojavov in naravnih nesreč, po drugi strani pa vse bolj rigorozna okoljska zakonodaja tako na evropski kot nacionalni ravni. V našem besednjaku je trajnost že tako pogosta, da bi lahko postala beseda leta. K dodatni frekventnosti njene

uporabe pripomorejo še številne obveznosti, ki izhajajo iz vrste strategij, zakonov, uredb in drugih predpisov. Toda v kakšni meri trajnostno naravnost »živimo«? Smo jo že uspeli ponotranjiti ali je še vedno (pre)pogosto mrtva črka na papirju?

Čeprav imajo okoljski menedžerji v marsikaterem velikem gospodarskem sistemu svojo vlogo že vrsto let, so v povprečju gledano še vseeno dokaj redka vrsta strokovnjakov z močnimi pooblastili in veljavo. V marsikaterem manjšem podjetju pa še vedno ni služb oziroma strokovnjakov, ki bi se v celoti lahko posvetili vsem izzivom s področja trajnostnega razvoja. Zato je povezovalna in spodbujevalna vloga GZS na tej ravni toliko bolj dragocena. Podelitev nagrade trajnostni okoljski menedžer bo tako tudi poročstvo za še več povezovanja in izmenjave informacij, za prenos znanja, primerov dobrih praks in izkušenj v določanju in izvajanju okoljskih strategij, izpolnjevanju zakonodajnih obveznosti s področja trajnosti, postopkih pridobivanja okoljevarstvenih soglasij in dovoljenj, komunikaciji z različnimi deležniki, določitvi okoljskih tveganj ... In to bo dejanska dodana vrednost izbora nagrajenca.

Zato bo aplavz prvemu prejemniku nagrade trajnostni okoljski menedžer izraz spoštovanja človeku, ki je že veliko svojega znanja vložil v prizadevanja za trajnostno naravnano podjetje, posledično tudi gospodarstvo in družbo. To bo aplavz za še bolj slišán glas okoljskih menedžerjev. Ne nazadnje bo to aplavz sodelovanju, mreženju in podpori pri doseganju ciljev na vse bolj zahtevnem in kompleksnem okoljskem področju. Lepo vabljeni, da ste 31. maja na Brdu pri Kranju del tega dogodka! ■

Foto: Barbara Reva

Aplavz prvemu prejemniku nagrade trajnostni okoljski menedžer bo tudi aplavz sodelovanju, izmenjavi dobrih praks in izkušenj ter podpori pri doseganju okoljskih ciljev.

Ester Fidel, odgovorna urednica

»Ves svet kriči o nujni domači oskrbi s primarnimi materiali, v Sloveniji pa želimo to industrijo izbrisati?!« 18
Energetska samooskrba

Krovni strateški dokument za črpanje EU sredstev 23
podnaslov

ChatGPT je pretresel svet 26
Digitalizacija

Uvodnik

Simbolno dejanje z velikim ciljem 3

V središču

Intervju

Slovenija je napredna pri uporabi standardov GS1 7

Sledljivost

Sledljivost omogoča boljšo kakovost recikliranih materialov 10

Ogljična nevtralnost

Razvoj novih tehnologij lahko pospeši napredek pri doseganju okoljskih ciljev 13

Aktualno

Energetska samooskrba

»Ves svet kriči o nujni domači oskrbi s primarnimi materiali, v Sloveniji pa želimo to industrijo izbrisati?!« 18

Pametna specializacija

Krovni strateški dokument za črpanje EU sredstev 23

Digitalizacija

ChatGPT je pretresel svet 26

Javni razpisi

Finančne spodbude za podjetja – slovenska in evropska sredstva 28

Poslovna klima

Cene surovin - pričakovanja in trendi 30

Finančni nasvet

Negotovost pri obrestnih merah vključite v projekcije 32

Pravni nasvet

Spodbujanje popravil blaga na EU ravni 33

Kreativni nasvet

Kako nastopiti, da prodate stranki? 34

Izdajatelj:

Gospodarska zbornica Slovenije
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Ester Fidel

Izvršna urednica:

Barbara Perko

Oblikovanje:

Samo Grčman

Uredniški odbor:

Grit Ackermann, Antonija Božič Cerar,
Marko Djinović, Ariana Grobelnik,
Bojan Ivanc, Tomaž Kordiš,
Tajda Pelicon, Petra Prebil Bašin,
Matej Rogelj, Igor Zorko

Uredništvo:

Dimičeva 13, 1504 Ljubljana
01 5898 000
urednistvo@glasgospodarstva.si

Trženje oglasnega prostora:

Dašis, d. o. o.
gg.trzenje@gzs.si
01 5130 824

Odmevi**Razvoj, raziskave in inovacije**

Za pametno, trajnostno in konkurenčno Slovenijo 36

Izobraževanje

Nagrade najboljšim mladim tekmovalcem računalništva in informatike 40

Živilstvo

Inovativnost mladih ne pozna meja 42

Vajeništvo

Skupaj gradimo kariere 44

Regija**Intervju**

Zasavska podjetja so zelo družbeno odgovorna 47

Zasavska regija

Z Mestom Akrobatov želijo oživiti razvoj regije 50

Pravični prehod Zasavja, večina sredstev bo na voljo prek javnih razpisov 54

Razvoj podmladka je tek na dolge proge 59

Občine v regiji povezuje Rudarska pot Srečno 61

Lestvica

Največjih 50 podjetij v Zasavski regiji v letu 2021 65

Panoga**Intervju**

Kadri in energija ostajajo izziv 69

Paprina in papirno predelovalna industrija

Prihodnja jesen in zima bosta spet pokazali zobe 72

Borba za kadre je vedno trša 76

Premik v smeri novih procesov proizvodnje celuloze 78

Kakovostna zaščita izdelka je prioriteta 82

Lestvica

Top 50 družb papirne industrije, 2021 86

Novice

Stališča 90

Članstvo GZS

Novi člani o razlogih za pridružitve 91

Dogodki 92

Osebnost

Nikar ne pozabite na klimo! 94

Za pametno, trajnostno in konkurenčno Slovenijo

36

Razvoj, raziskave in inovacije

Pravični prehod Zasavja, večina sredstev bo na voljo prek javnih razpisov

54

Zasavska regija

Premik v smeri novih procesov proizvodnje celuloze

78

Papirna in papirno predelovalna industrija

Tisk:

Present, d. o. o.

Datum natisa:

18. 5. 2023

Distribucija:

Pošta Slovenije

ISSN 13183672

Revija Glas Gospodarstva prejmejo člani GZS brezplačno (1 izvod). Letna naročnina za dodatni izvod je: 80,00 evrov z vključenim DDV. Poština za tujino se zaračuna posebej.

Medij Glas gospodarstva izdajateljica Gospodarske zbornice Slovenije, s sedežem v Ljubljani, Dimičeva 13, je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, pod zaporedno številko 516.

Foto na naslovnici: Tadej Kreft

Revija je natisnjena na papirju:

SORA QUALITY PAPER by GORČANE

Papirnica GORIČANE ima vzpostavljen certificiran sistem ISO 9001, ISO 14001 in FSC® ter PEFC™ sistem zagotavljanja trajnega gospodarjenja z gozdovi.

Pri tiskanju smo uporabili okolju prijazne barve na rastlinski osnovi.

Renaud de Barbuat
predsednik in izvršni direktor globalne organizacije GS1

INTERVJU

Slovenija je napredna pri uporabi standardov GS1

Standardi GS1 so danes v uporabi po vsem svetu v 25 različnih industrijah. Začelo se je s črtno kodo, zdaj se vse bolj uveljavlja 2D koda, v katero je mogoče zapisati veliko več podatkov

Darja Kocbek, foto: Barbara Reya

Tretjega aprila je minilo 50 let od sklenitve dogovora o enotnem standardu za identifikacijo izdelkov v obliki črtno koda. To je tudi rojstni dan organizacije GS1. »Začelo se je z blagajno v trgovini. Nato se je črna koda zelo hitro razširila na dobavno verigo, kjer so začeli enako identifikacijo in enak tip črtno koda uporabljati za sledenje izdelkom. GS1 danes pokriva 150 držav s 116 nacionalnimi predstavništvi, med katerimi je tudi GS1 Slovenija,« nam je razložil **Renaud de Barbuat, predsednik in izvršni direktor globalne organizacije GS1.**

V 2D kodo je mogoče zapisati več kot 2000 znakov, zaradi česar lahko vključimo več informacij.

Kje so standardi GS1 največ v uporabi in zakaj?

Standardi GS1 so danes v uporabi po vsem svetu v 25 različnih industrijah. Ocenjujemo, da je črna koda skenirana 10 milijard-krat na dan. Standarde GS1 za identifikacijo, lokacijo produkta, identifikacijo dobrine, kot je paleta ali zabojnik, uporablja več kot 2 milijona podjetij po vsem svetu. Začeli smo z linearno črtno kodo, zdaj pa postopno uvajamo 2D kodo, v katero je mogoče zapisati veliko

več podatkov. V črtni kodi je 13 števil, v 2D kodo je mogoče zapisati več kot 2000 znakov. Pri tem je pomembno, katere informacije vključimo. V GS1 smo predlagali vključitev jezika GS1, na primer številko izdelka, rok trajanja ... V 2D kodo lahko vključimo več informacij in s skeniranjem

lahko dobimo več informacij kot s črtno kodo.

Lahko navedete kak primer?

Na prvem mestu so informacije za potrošnike, z 2D kodo imajo na voljo več informacij o izdelku (hranljivost izdelka,

sestava, sledljivost, podatki o proizvodnji, recepti ...). Če sem trgovec, potrošnikom lahko ponudim aplikacijo za skeniranje izdelkov. Tako poleg informacij, ki so navedene na deklaraciji, potrošniki prek aplikacije lahko dobijo podatek o ceni, o akcijskih ponudbah. Če aplikacijo ponudi vlada, z njo lahko preverijo blagovne znamke, ki so certificirane za določen izdelek, podatke, iz česa je narejena embalaža, podatke o možnostih za njeno recikliranje. Predlog je, da bi bilo mogoče isto kodo uporabiti na različne načine in dobiti čim več informacij o izdelku.

S prehodom na naslednjo generacijo kod, 2D kode, se odpira veliko novih priložnosti.

Uporaba standardov GS1 je zelo razširjena tudi v zdravstvu za sledenje zdravilom in zagotavljanje varnosti pacientov. Uporabljajo jih farmacevtske družbe, pa tudi dobavitelji bolnišnic. Slednji uporabljajo kodo GS1 DataMatrix za natančno sledenje, kje je izdelek v dobavni verigi, kje je

v bolnišnici. Za varnost pacientov to kodo na zdravilo skenira medicinska sestra, preden ga izroči pacientu. Da je zabeleženo, kateremu pacientu ga je dala oziroma ali ga je dala pravemu pacientu, skenira še kodo na njegovi zapestnici. Tako je mogoče spremljati tudi, kaj se je zgodilo s pacientom po prejemu zdravila.

V Švici, Nemčiji in Avstraliji so se železniška podjetja odločila prevzeti standarde GS1 za izboljšanje delovanja. Na tem področju vidim priložnosti tudi za Slovenijo. Veliko novih sektorjev vidim, kjer bi še lahko uporabili GS1 standarde. Na splošno lahko rečem, da je GS1 že zelo uspešen na področju trgovine in zdravstva. S prehodom na naslednjo generacijo kod, to so 2D kode, se odpira veliko novih priložnosti.

Kako pa je standarde GS1 mogoče uporabiti na področju trajnostnega razvoja in krožnega gospodarstva?

Standarde GS1 je mogoče uporabljati za sledenje izdelku skozi življenjsko dobo in tako dobiti tudi informacije o možnostih

za njegovo recikliranje. Evropska komisija je pripravila predlog uredbe o evropskem digitalnem potnem listu za izdelke. Verjamem, da bodo standardi GS1 ključni za izvajanje te uredbe, ko bo sprejeta. Za delitev informacij je izdelek treba identificirati, pa imeti je treba enotne standarde za to. Norveška, Švedska in Nemčija uporabljajo standarde GS1 v gradbeništvu. V tem sektorju je ključna uporaba kode za identifikacijo vsakega kosa nove stavbe. To je lahko v pomoč pri gradnji, pri upravljanju stavbe, pa tudi na področju trajnosti. S tem, ko imajo podatke o sledljivosti vseh delov, vedo, kaj je mogoče narediti z njimi ob podiranju stavbe, pa tudi ob njeni prenovi.

Uvedba črtne kode je bila pred 50 leti revolucija. Kaj pa danes?

Tudi danes smo na prelomnici, ko standardi GS1 lahko predstavljajo novo revolucijo, saj z 2D kodo ustvarjamo nove možnosti za rabo. Če pri oblikovanju uporabimo enotne standarde, to je enoten jezik, bomo lahko za vse zagotovili veliko koristi.

Tudi Slovenija ima še veliko priložnosti za uporabo standardov GS1 v novih sektorjih.

Ali vas politika posluša, so pripravljeni uporabiti predloge GS1?

Evropska komisija zelo podpira uporabo standardov GS1, ki so tudi ISO standardi, saj je GS1 del standardov ISO. V ZDA imajo sprejeto zakonodajo za sledljivost zdravil in občutljivih živil. Uredbi ne omenjata neposredno GS1, dejansko pa je za njuno izvajanje treba uporabljati enotne standarde. Določbe obeh uredb so napisane tako, da so komplementarne s standardi GS1. To je primer iz ZDA.

Na Kitajskem v provinci Zheijang, kjer živi 65 milijonov ljudi, uporabljajo standarde GS1 za zagotavljanje sledljivosti živil. Vsi prehranski izdelki imajo kodo s podatki GS1. Ko jo potrošnik skenira, dobi podatke o izvoru živila. Nasploh vedno več regulatorjev po svetu pripravlja zakonodajo, ki jo je mogoče izvajati z uporabo

pacienta, ampak jim prihrani tudi veliko časa. Če prihranimo čas medicinskim sestram in zdravnikom, imajo več časa za obravnavo bolnika. Koristi digitalizacije v bolnišnicah so res raznolike. Če je mogoče slediti podatkom prek elektronskega sistema, lahko vidimo, kakšni so učinki zdravil, zdravstvenih pripomočkov. Te podatke lahko uporabimo za analizo rezultata zdravljenja in obravnave. To omogočajo le natančni podatki. Dokazano je, da skeniranje zagotavlja kakovostne podatke, ki jih je mogoče uporabljati za različne namene.

Za državo, kot je Slovenija, je ključna aktivnost pri oblikovanju globalnih standardov, saj so eden od pogojev za sodelovanje v tej globalni igri.

standardov GS1. Veste, da podjetja lobbirajo pri vladah, da dobijo regulativo, ki jim ustreza. GS1 ni lobistična organizacija, tu smo za to, da podpiramo industrijo in vlade. Tu smo, da dajemo rešitve. Ne lobiramo, kakšno regulativo je treba pripraviti, ampak ponudimo rešitev za njeno izvajanje, ko je ta sprejeta.

Ko govorimo o kodah, ne gre pozabiti na digitalizacijo?

Res je. Na področju zdravstva smo na začetku digitalizacije. Ne govorim o

dobavni verigi, ta je že zelo digitalizirana. Govorim o oskrbi. Celoten zdravstveni sektor je bil v času pandemije pod velikim pritiskom. Pokazalo se je, da je treba sistem digitalizirati, saj je treba hkrati skrbeti za varnosti pacientov, zmanjšati stroške, povečati učinkovitost, pa tudi olajšati delo medicinskim sestram in zdravnikom. V državah, kjer v bolnišnicah uporabljajo standarde GS1, smo dobili veliko pričevanj medicinskih sester in zdravnikov, da preprosto skeniranje kode ne zagotovi le varnosti

Kako ste zadovoljni z uporabo standardov GS1 v Sloveniji?

Slovenija je znana kot zelo napredna država pri uporabi standardov GS1. O tem sem se tudi sam prepričal. Slišal sem, da slovenski izvoz dosega okrog 80 odstotkov bruto domačega proizvoda (BDP). To je visok delež. Za izvoz je potrebna uporaba globalnih standardov za trgovino. Za državo, kot je Slovenija, je zaradi tega ključno, da je zelo aktivna pri oblikovanju globalnih standardov, saj so eden od pogojev za sodelovanje v tej globalni igri. ■

Z Akademijo GS1 Slovenija do učinkovitega upravljanja globalnih preskrbovalnih verig!

- **Izboljšajte poslovne procese!**
- **Zagotovite si konkurenčno prednost na trgu dela.**
- **Pridobite mednarodni certifikat GS1!**
- **Pridružite se nam 31. maja in 1. junija 2023.**

SLEDLJIVOST

Sledljivost omogoča boljšo kakovost recikliranih materialov

Sledenje odpadkom v celotni verigi omogoča tudi boljše načrtovanje in upravljanje procesov.

Barbara Perko

»Na področju ravnanja z odpadki v povezavi s krožnim gospodarstvom je sledljivost izjemnega pomena, saj omogoča spremljanje in nadzorovanje celotnega procesa ravnanja z odpadki, od njihovega nastanka predelave, recikliranja ali odlaganja. Odpadki se tako ne izgubijo v procesu, hkrati pa se ohranja njihova vrednost za možnost ponovne uporabe,« pomen sledljivosti razložijo v **Strateškem razvojno-inovacijskem partnerstvu (SRIP) Krožno gospodarstvo**. »Omogočeno je zbiranje podatkov o količinah in vrstah odpadkov ter njihovo sledenje v celotni verigi ravnanja z odpadki, kar omogoča tudi boljše načrtovanje in upravljanje procesov ter izboljšanje kakovosti recikliranih materialov.«

V Sloveniji se sledljivost odpadkov zagotavlja skladno s predpisi EU. »Zavezanec za ravnanje z odpadki mora zagotavljati natančno sledljivost in voditi evidence o količinah in vrstah odpadkov, ter o načinu predelave ali odlaganja. Poleg tega pa se tudi sistematično spremlja izvajanje ravnanja z odpadki z rednimi inšpekcijskimi nadzori,« pojasnijo.

Digitalne rešitve pomagajo pri sledljivosti

V krožnem gospodarstvu so velikega pomena digitalne tehnologije. V okviru SRIP Krožno gospodarstvo teče več pomembnih projektov. S področja sledljivosti odpadkov

izpostavljajo dva. V projektu CircThread skupaj s partnerjem, njihovim članom Surovina družba za predelavo odpadkov d.o.o., razvijajo programsko platformo za sledenje posameznih izdelkov skozi njihov podaljšan življenjski cikel. Omogočala bo dostop do informacij o izdelku za vse akterje v njegovem življenjskem ciklu. »Projekt ima dva glavna cilja: podvojiti življenjsko dobo gospodinjskih aparatov in zagotoviti pravilno zbiranje in recikliranje vseh gospodinjskih aparatov in ostalih električnih naprav v Evropi,« opišejo.

Informacijski sistem Ekolog je drugi projekt, delo njihovega člana, podjetja BASS. Sistem omogoča kakovostno sledenje odpadkom od njihovega izvora do končne destinacije in nadaljnje predelave. »Sistem vodi celoten pregled uporabnikov in zbirnih mest s pripadajočimi posodami, odpadki in sistemi za ravnanje z odpadnimi vodami. Omogoča tudi številne analize, poročila ter izvoze v GIS sisteme. Z izmenjavo podatkov popisov posod zagotavlja učinkovito mobilno poslovanje na terenu ter omogoča sledenje izvajanju praznjenja na kamionih,« pojasnijo.

S trajnostno strategijo vplivali tudi na dobavitelje

V poslovnem sistemu Skupine Lidl uvajajo raznotere rešitve za vzpostavitev krožnega gospodarstva. »Kot trgovec imamo v primerjavi z ostalimi sektorji v okviru

celotne dobavne verige velik vpliv na okolje, zlasti na začetku dobavne verige pri pridobivanju surovin. Količina odpadkov se povečuje, zato nam je cilj proizvajati za potrošnika varne, a hkrati trajnostne izdelke, kar pomeni manj plastike, več reciklatov ter čim večjo reciklabilnost izdelkov,« pravijo.

Sledljivost ohranja vrednost odpadkov za možnost ponovne uporabe.

V Sloveniji so zaradi trenutno veljavne zakonodaje omejeni z vračanjem surovin v proizvodnjo, ker niso lastniki odpadkov. S poslovnimi partnerji iščejo inovativne pristope k zmanjšanju nastajanja in boljšemu izkoristku odpadkov ter skupaj razvijajo nove krožne modele in trajnostne poslovne sinergije. »Že lani smo v Lidlu Slovenija javno podprli prizadevanja za uvedbo kavcijskega sistema v Sloveniji, s katerim bi zmanjšali vpliv plastike na okolje. S tem bi pripomogli k skupnemu doseganju okoljskih ciljev, ki jih narekuje direktiva Evropske unije. Kot smo poudarili, je zelo pomembno, da je kavcijski sistem vzpostavljen tako, da je predvsem učinkovit, transparenten in prijazen do uporabnika,« poudarjajo.

Lidl Slovenija si je skladno s skupno strategijo »REset plastic« družb Skupine Schwarz zadal zmanjšati uporabo

plastičnih materialov v izdelkih lastnih blagovnih znamk za 20 % do leta 2025, zagotoviti, da bo vsa plastična embalaža izdelkov Lidlovih blagovnih znamk izdelana tako, da jo bo mogoče v največji možni meri reciklirati, in da bo v embalaži lastnih blagovnih znamk uporabljeno vsaj 25 % reciklata. Konec leta 2021 se je na ravni družb Skupine Schwarz uporaba plastike v embalaži lastnih blagovnih znamk v povprečju zmanjšala za 18 %, sočasno pa se je povečala uporaba recikliranega materiala: v embalaži lastnih blagovnih znamk je bilo konec leta 2021 že 14 % reciklata. To jim ne bi uspelo brez sodelovanja z dobavitelji, kjer v okviru Lidlovih lastnih blagovnih znamk sodelujejo pri nastanku izdelka od začetka do konca (vključno s sestavinami, embalažo ipd.).

Cilje so transparentno objavili in jih zainteresirana javnost lahko enostavno spremlja. Od dobaviteljev pričakujejo, da dosledno upoštevajo vse njihove zahteve. »Posledično tudi sami iščejo in izbirajo bolj družbeno odgovorne poddobavitelje v okviru svojih dobavnih verig,«

so prepričani. »Z dobavitelji sodelujemo tudi na področju podnebnih sprememb, kjer si želimo zmanjšati naše izpuste pri poslovanju v dobavni verigi. Družbe Skupine Lidl si prizadevajo, da bi se dobavitelji, ki so odgovorni za 75 % izpustov z izdelki povezanih emisij obsega 3, do leta 2026 zavezali podnebnim ciljem v skladu z merili pobude Science Based Targets (SBT). Od dobaviteljev v Sloveniji bodo tako k SBT preko Lidla Slovenija pristopili v Perutnini Ptuj,« pravijo.

Izbirajo dobavitelje, ki so družbeno odgovorni v okviru dobavnih verig.

Prevzemajo odgovornost za celoten življenjski cikel izdelkov

Trajnostnim ciljem sledijo tudi številni proizvajalci. Blagovna znamka Donat je svoje trajnostne cilje, prizadevanja in rezultate prizadevanj predstavila v prvem samostojnem trajnostnem poročilu blagovne znamke Donat. »Prevzemamo trajnostno odgovornost za celoten življenjski cikel

naših izdelkov, za katero smo izdelali LCA (Life Cycle Assessment) analizo za vsa pakiranja Donat. Naša prizadevanja za trajnostno poslovanje širimo tudi na naše dobavitelje, obenem pa posebno skrb namenimo ravnanju z odpadno embalažo,« je ob objavi prvega trajnostnega poročila blagovne znamke Donat povedala **Darja Teržan, izvršna direktorica poslovnega področja Donat v Atlantic Grupi.**

Skupaj s partnerskim podjetjem Alpla, ki zanje proizvaja 100 % rPET predobljke, so se uspešno vključili v sistem krožnega gospodarstva, saj se ponovno uporabi embalažo, ki bi sicer predstavljala odpadni material. S tem je Donat (v primerjavi z »virgin« PET materialom za izdelavo plastenk) ogljični odtis zmanjšal za 90 %.

Od dobaviteljev pričakujejo, da jim posredujejo informacije, ki so pomembne za upravljanje celostnega življenjskega kroga izdelka in storitve. Zagotavljajo, da nenehno iščejo in izbirajo dobavitelje, ki lahko dokažejo, da so njihovi proizvodi in storitve skladni z vsemi merili trajnostnega razvoja. ■

Skupaj z vami soustvarjamo odgovorno družbo

Hoja po poti trajnosti zahteva vztrajne korake. Zastavljanje smernic in ključnih ciljev v organizaciji je zgolj prvi korak. Implementacija ukrepov znotraj organizacije za doseganje izbranih ciljev je naslednji. V zadnji fazi želimo učinke ukrepov izmeriti in ovrednotiti, kar mnogim organizacijam predstavlja poseben izziv. S svojo dejavnostjo je SIQ lahko vaš partner skozi vse faze trajnostnega preoblikovanja.

ESG kot del trajnosti

ESG (Environment, Social, Governance – okolje, družba, upravljanje) je skupno ime za nabor vidikov, ki jih organizacije morajo upoštevati, če želijo delovati poslovno uspešno in trajnostno. Za učinkovito obvladovanje teh treh vidikov organizacije izpolnjujejo zahteve standardov, ki se uporabljajo za oceno odnosa organizacij do okolja, družbe in upravljanja. Celovita ocena je pomemben dejavnik pri odločanju potencialnih investitorjev za naložbe v organizacije, saj organizacije v trajnostnih poročilih razkrivajo informacije o svojih najpomembnejših vplivih, o vrednotah ter zavezanih k trajnostnemu razvoju.

Uporaba **okoljskih standardov**, kot so ISO 14001, EMAS, ISO 50001 ter izračun in verifikacija ogljičnega odtisa dajejo vpogled v to, kako organizacija varuje okolje.

Z **družbeno odgovornostjo** organizacija prikaže svoj odnos do vseh zainteresiranih strani. V pomoč so ji standardi ISO 45001, IQNet SR 10, trajnostno poročanje v skladu s smernicami GRI in drugo.

Upravljanje se nanaša na vodenje in voditeljstvo v organizaciji, uporabo dobrih praks in mehanizmov nadzora, na etičnost poslova-

nja in pravice deležnikov. Temeljni standard s tega področja je ISO 9001, ki ga nadgrajujejo standardi z različnih področij: za varovanje informacij ISO/IEC 27001, za varnost živil ISO 22001, IFS, protikorupcijski ISO 37001, za skladnost poslovanja ISO 37301.

IZOBRAŽEVANJA ZA TRAJNOST – STROKOVNJAK ZA TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE

Intenzivno praktično naravnano usposabljanje, ki temelji na dolgoletnih izkušnjah in znanju o sistemih vodenja. Odgovornim za trajnostno upravljanje podaja ključne usmeritve, orodja in razumevanje za uspešno upravljanje okoljskih, upravljaljskih in socialnih vidikov znotraj svojih organizacij.

Pridobite naziv Sustainability Management Expert in mednarodno priznano potrdilo akademije IQNET!

Okoljski dan gospodarstva

22. okoljski dan gospodarstva

»podatki + digitalizacija = sledljivost«

31. maj 2023, Kongresni center Brdo pri Kranju

- **Program**

- 10:00 : Vesna Nahtigal, generalna direktorica GZS: **Uvodni pozdrav**
- 10:05: Tanja Bolte, generalna direktorica MOPE: **Pomen sledljivosti podatkov – okoljska zakonodaja**
- 10:20: Boštjan Gomilšek, direktor Result d.o.o.: Digitalizacija za sledenje podatkov
- 10:40: dr. Aleš Mihelič, vodja predrazvoja pralnih in sušilnih strojev in vodja projektov Gorenje d.o.o.:
Novi digitalni potni list izdelka
- 11:00: Andreja Hlišč, direktorica Zbornice elektronske in elektroindustrije, in Simona Kneževič Vernon, vodja industrijskega združenja TECOS: **Sledenje stranskih tokov kot pot do krožne industrije**
- 11:15: Mag. Kristian Lipovac, Talum d.d.: **Kako do trajnostnega poročila?**
- 11:30: Lucija Aleksič, Aquafil d.d.: **Reciklaža plastike – sledljivostna veriga sekundarnih surovin**
- 11:45: Odmor za kavo
- 12:00: Frans Joziase, PARK Senior Consultant, PARK Academy Tutor: Key note, **Trajnost kot osebno poslanstvo** (predavanje bo v angleškem jeziku)
- 12:25: Okrogla miza: **Trajnostni menedžer – kader prihodnosti?**; povezuje: Ines Gergorič, GZS
- 13:20: **Podelitev priznanja okoljski trajnostni menedžer 2023**
- 13:30 kosilo in druženje

Dogodek je brezplačen. Lepo vabljeni.

Prijava:

Partnerji dogodka:

OGLJIČNA NEVTRALNOST

Razvoj novih tehnologij lahko pospeši napredek pri doseganju okoljskih ciljev

Zajemanje in shranjevanje ogljika je ena od tehnik, ki bo skupaj z drugimi tehnologijami omogočila zeleni prehod gospodarstva in družbe, vendar bo treba na tem področju še doseči družbeni in politični konsenz.

Barbara Perko

Zajemanje ogljika je ena od tehnologij, ki so vključene v akt o neto ničelni industriji. »Slovenija ima potencial zajemanja in shranjevanja ogljika v tisti energetske intenzivni industriji, kjer z drugimi ukrepi ne bo mogoče doseči razogljičenja. Po naših vedenjih je trenutno v Sloveniji malo podjetij, ki razmišljajo o tem ter

se tudi vključujejo v razvoj te tehnologije, proučujejo možnosti ter se vključujejo v mednarodne projekte,« pravi **Simona Lesar iz Službe za okolje, podnebje in energijo na GZS**.

»Zajemanje in shranjevanje ogljika je vsekakor ena od tehnik, ki bo komplementarno z drugimi tehnologijami omogočila

zeleni prehod gospodarstva in družbe. Ni tehnika, ki bi omogočala čudežne rešitve in bila vsestransko uporabna. Vsekakor pa je primerna za panoge, kjer po dosežanih dognanjih z drugimi tehnologijami ne bo mogoče bistveno zmanjšati izpustov CO₂. Trenutno lahko z znano tehnologijo izpuste zmanjšamo za deset do petnajst odstotkov, medtem ko jih s CCS lahko zmanjšamo za do 95 odstotkov. Le razvoj novih tehnologij (katerih del je tudi CCS) z različnimi možnostmi uporabe lahko pospeši napredek pri doseganju podnebnih in energetskih ciljev EU do leta 2030 ter prehod na podnebno nevtralnost, hkrati pa poveča konkurenčnost industrije EU, ustvari kakovostna delovna mesta in podpre prizadevanja EU za energetske neodvisnost,« poudarja Simona Lesar.

Kjer z drugimi ukrepi ne bo mogoče doseči razogljičenja, ima potencial tehnologija zajemanja in shranjevanja ogljika.

Doseči je treba družbeni in politični konsenz

Po besedah sogovornice bi bilo treba čim hitreje implementirati v našo zakonodajo standarde in jasne pogoje. »Preveriti bi bilo potrebno, katera

Zajemanje CO₂

Cilj zajema in shranjevanja ogljikovega dioksida (CCS – carbon capture and storage) je zmanjšanje emisij CO₂ pri proizvodnji. CCS se lahko uporablja pri proizvodnji energije iz fosilnih goriv, pa tudi v industrijskih panogah, kjer nastaja veliko CO₂ (npr. cementarne, rafinerije, industrija železa in jekla). Po zajemu se CO₂ prenese do ustreznega skladišča, kjer se shrani.

industrija v Sloveniji ima potencial in možnosti za takšno tehnološko rešitev. Pomembne so tudi naravne danosti (na primer geološka sestava tal), ki v Sloveniji omogočajo skladiščenje. Predvsem pa bi bilo treba o tem več govoriti, seznanjati javnost ter doseči nek družbeni in politični konsenz, ki bi omogočil razvoj te tehnologije,« je prepričana.

Najprej bi bilo treba sprejeti politike v namen pospeševanja načrtovanja in

uporabe nizkoogljičnih tehnologij, med katere sodijo tudi tehnologije zajema in shranjevanja ogljika. »Te morajo biti narejene v skladu z usmeritvami Evropskega zelenega dogovora in predloga Akta o neto ničelnih emisijah ter zasnovane s ciljem zagotavljanja dolgoročne konkurenčnosti in okoljske sprejemljivosti slovenske industrije. Prav tako je treba zagotoviti sredstva za (so)financiranje študij in pilotno/demonstracijskih projektov za zajem, transport in skladiščenje CO₂,« pojasnjuje Simona Lesar.

Salonit Anhovo sodeluje v mednarodnem projektu

»Zajem CO₂ je pomemben del razvojnih načrtov Salonita Anhovo za doseg ogljično nevtralne proizvodnje cementa. Cement spada med sektorje, ki jih je težko transformirati v ogljično nevtralnost. V zadnjih letih smo izvedli že več korakov k nižanju ogljičnega odtisa in rezultat tega je, da je naš ogljični odtis že danes približno 10 % nižji od povprečja evropskih cementarn. Končni korak k razogljičenju

proizvodnje cementa pa predstavljajo tehnologije zajema in shranjevanja CO₂ – CCS (Carbon Capture and Storage), ki so še v razvoju. Po vseh načrtovanih posodobitvah v naslednjih nekaj letih bo iz našega proizvodnega procesa ostalo okoli 700.000 ton CO₂ letno, ki ga bo treba skladiščiti,« pove **direktor uprave Salonita Anhovo, dr. Tomaž Vuk.**

Sprejeti je treba politike v namen pospeševanja načrtovanja in uporabe nizkoogljičnih tehnologij.

V Salonitu Anhovo zaenkrat izvaja študije na področju zajema CO₂ in se povezujejo v mednarodna partnerstva. Vključeni so v EU projekt, v katerem več partnerjev dela na rešitvah CCS. »Preučujemo možne lokacije shranjevanja CO₂ v širši regiji – na Hrvaškem, Madžarskem, v Italiji in Grčiji – tam, kjer so ustrezne možnosti in se pripravljajo projekti za vzpostavitev možnosti skladiščenja,« pojasnjuje dr. Tomaž Vuk. »Gre za strateške projekte, kjer bodo potrebna visoka

NAPREDNE ENERGETSKE REŠITVE

TAB
Li-Ion batteries

investicijska vlaganja, a ta trenutek težko podamo točno oceno, ker preučujemo več različnih možnosti. Za primer pa lahko povemo, da je samo zajem CO₂ ocenjen na preko 200 milijonov evrov.«

Cena odpravljanja CO₂ je za Salonit Anhovo v tem trenutku višja od trenutne cene emisijskih kuponov.

Do tja bo treba še prehoditi nekaj poti. »Za realizacijo bo potreben relevanten zakonodajni okvir in možnosti financiranja na državnem ter EU nivoju. Veseli smo, da je Evropska komisija prepoznala pomembnost tovrstnih projektov in predlagala Akt o neto ničelni industriji (Net Zero Industry Act), ki posebej obravnava potrebne mehanizme za vzpodbujanje CCS in naslavlja izzive ustreznega regulativnega okolja ter vzpodbud,« dodaja Vuk.

»Izziv za Salonit Anhovo ta trenutek je, da je cena odpravljanja CO₂ višja od trenutne cene emisijskih kuponov. Na tem mestu je smiseln razmislek o mehanizmih spodbud po zgledu držav, ki so že izvedle uspešne projekte na področju CCS – Carbon Capture and Storage (na primer Norveška),« zaključuje sogovornik.

V Evropi v teku več projektov

Na Norveškem je v teku komercialni projekt Errai, s pomočjo katerega naj bi sprva letno shranili od 4 do 8 milijonov ton CO₂, sčasoma pa bi se količine lahko povečale. Projekt naj bi komercialno stekel leta 2026. Za njegovo izvedbo pa bo potrebno zgraditi kopenski terminal za vmesno skladiščenje v norveškem Gismarviku. Na terminal bodo dovažali CO₂ tako z Norveške kot od strank iz preostale Evrope, nato pa bodo CO₂ transportirali po ceveh do rezervoarjev v Severnem morju.

Pri zajemu in shranjevanju ogljika gre za strateške projekte, pri katerih bodo potrebna visoka investicijska vlaganja.

Evropska unija in Norveška sta aprila letos sklenili zeleno zaveznitvo, v okviru katerega si bosta prizadevali za zmanjšanje izpustov toplogrednih

Foto: Depositphotos

plinov in doseganje podnebne nevtralnosti. V okviru tega bo potekalo tudi sodelovanje pri iskanju tehnoloških rešitev na področju zajemanja in shranjevanja ogljika.

Evropska komisija je aprila 2022 podpisala sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev za sedem obsežnih projektov preko sklada EU za inovacije, ki se financirajo s prihodki iz sistema EU za trgovanje z emisijami. Med projekti je tudi belgijski projekt Kairos@C. Cilj je v belgijskem Antwerpnu postaviti terminal za utekočinjanje in izvoz CO₂ do podmorskih skladišč v Severnem morju.

Finančno podporo je Evropska komisija namenila tudi projektu BECCS, v okviru katerega bodo v Stockholmu na Švedskem v že obstoječem obratu za proizvodnjo toplote in električne energije iz biomase ustvarili objekt za bioenergijo z zajemanjem in shranjevanjem ogljika.

Evropska komisija je že konec leta 2021 poudarila pomen čezmejne infrastrukture za prevoz CO₂. **Izvršni podpredsednik Komisije za evropski zeleni dogovor Frans Timmermans** je ob tem dejal, da je odvzem ogljika ključnega pomena za doseganje podnebnih zavez, poleg tega pa bo pripomogel k bolj odpornemu

gospodarstvu, kar bo ključno v boju proti podnebni krizi in krizi biotske raznovrstnosti. ■

Cilji do 2030

Akt o neto ničelni industriji je del evropskega industrijskega načrta v okviru zelenega dogovora. Cilj je približati splošno zmogljivost Unije za proizvodnjo strateških neto ničelnih tehnologij do leta 2030 40 odstotkom potreb Unije po uvajanju takih tehnologij ali doseči ta delež. Akt o neto ničelni industriji med ključne tehnologije uvršča tudi zajemanje CO₂. Akt na tem področju predvideva, da se do leta 2030 v Uniji doseže letna zmogljivost vbrižga v višini 50 milijonov ton. Več o zakonodaji, ki se sprejema, lahko preberete v aprilski številki revije Glas gospodarstva.

Več informacij

ENERGETSKA SAMOOSKRBA

»Ves svet kriči o nujni domači oskrbi s primarnimi materiali, v Sloveniji pa želimo to industrijo izbrisati?!«

Naslovna misel generalne direktorice Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) Vesne Nahtigal je na majski seji Strateškega sveta za energetske prehod zvenela kot poziv, da bi NEPN moral jasno opredeliti zagotavljanje zanesljive in konkurenčne oskrbe industrije z energijo in hkrati tudi strateški pomen proizvodnje materialov.

Petra Prebil Bašin, GZS - Združenje za nekovine in kovinske materiale; foto: Tajda Pelicon

Na GZS razumemo Nacionalni energetske podnebni načrt (NEPN) kot izjemno pomemben dokument, ki bo začrtal razvoj naše države v smeri zelenega, trajnostnega in samozadostnega okolja. Čeprav gre v tem trenutku za izhodišča, ta v veliki meri že krojijo končno podobo celovitega NEPN, zato jim je treba posvetiti posebno pozornost. Dokument vsebuje kar nekaj spornih izhodišč in ciljev, zaradi česar je po našem mnenju potreben predelave in dopolnitev.

To je namreč tudi strateški dokument, ki je z vidika oskrbe z energijo pomemben za prihodnji razvoj slovenskega gospodarstva, saj mora jasno opredeliti, kako zagotoviti oskrbo industrije z zanesljivimi, cenovno dostopnimi in zadostnimi količinami energije iz nizkoogljičnih virov. Vendar za razvoj nizkoogljičnih tehnologij potrebujemo domačo proizvodnjo primarnih materialov. Zelenega prehoda ne bo brez primarnih materialov, recikliranih materialov ne brez vsakokratnega dodajanja primarnih surovin, novih zelenih tehnologij ne brez nizkoogljične energije. V nasprotnem primeru bomo odvisni od uvoza iz tretjih držav, kjer ima proizvodnja nekajkrat višji ogljični odtis.

Predlog posodobitve NEPN, ki je pravkar v javni obravnavi, je 8. maja obravnaval Strateški svet za energetske prehod pri GZS. Sestavljajo ga predstavniki podjetij iz energetske in predelovalne industrije ter različni strokovnjaki s tega področja. Tokrat so se jim pridružili tudi mladi iz različnih organizacij, ki jim je ta tematika blizu. Na njihove pomisleke in predloge so odgovarjali **minister za okolje, podnebje in energijo (MOPE) Bojan Kumer** ter državni sekretarji iz MOPE.

Dokument prenove NEPN predvideva izgradnjo nove JE šele v letu 2040, kar bo (pre)pozno.

Industrija je v posvetovalnem dokumentu spregledana

Pripravljalci posvetovalnega dokumenta za pripravo novega NEPN so pri načrtih preskrbe in odjema povsem spregledali industrijo kot najpomembnejšega odjemalca energije v državi. Kljub temu da je Slovenija ena najbolj industrializiranih držav v Evropi, ji niso namenili posebne pozornosti, še več, gospodarsko rast do leta 2030 in še bolj do 2050, so ocenili

preskromno, kar je lahko tudi odraz pričakovanj o deindustrializaciji Slovenije. Izkušnja minule energetske krize nam je pokazala, da je uvozna odvisnost lahko zelo tvegana, zato moramo v prihodnje bolj poskrbeti za čim višjo energetske samozadostnost Slovenije. Ta je po mnenju GZS v sodelovanju s Svetom za razvoj pri SAZU dosegljiva le s kombinacijo razpršenih proizvodnih virov, kar pomeni izgradnjo JEK2 ob izhodu iz premoga, v kombinaciji z malimi in velikimi enotami vseh razpoložljivih OVE ter oskrbo s sintetičnimi plini. Zato na GZS izpostavljamo, da mora NEPN jasno opredeliti,

GZS se jasno izreka za vse vključujoč scenarij energetske samooskrbe, ki se začne uresničevati v najkrajšem času in poleg razpoložljivih OVE virov, sintetičnih plinov, ki so še v razvoju, vključuje JEK2 do leta 2035 kot tudi druge večje HE. Zanje imamo domače znanje in infrastrukturo in ti večji elektroenergetski objekti so ključni za zanesljivo in konkurenčno oskrbo industrije.

Na seji Strateškega sveta za energetski prehod so na predloge in pripombe GZS in gospodarstvenikov odgovarjali minister Bojan Kumer in državni sekretarji iz MOPE.

kako zagotoviti prihodnjo oskrbo industrije z zanesljivimi, cenovno dostopnimi in zadostnimi količinami energije iz nizkoogljičnih virov in s tem pogoje za njeno konkurenčno delovanje.

Poleg poudarka o zagotovljeni zanesljivi in cenovno konkurenčni ceni energije za industrijo so glavni poudarki pripomb GZS-ja pri snovanju novega NEPN-a na tem, kako izkoristiti domače znanje in že obstoječo

infrastrukturo, ki nam omogoča takojšen priklop večjih OVE objektov kot tudi JEK 2 na robustno in dobro mednarodno povezano prenosno omrežje Slovenije brez zamudnih postopkov umeščanja v prostor.

ODGOVORNA
ENERGIJA.

gen
SKUPINA

ODGOVOR NA IZZIVE ENERGETSKE NEODVISNOSTI SLOVENIJE.

- Razvijamo rešitve, ki bodo še naprej, v vsakem trenutku zagotavljale **zanesljivo domačo dobavo** električne energije.
- S prepletom **jedrsk**e, **vodne** in **sončne energije** skrbimo za prehod k nizkoogljičnosti.
- Navkljub spremenljivim razmeram zagotavljamo **cenovno dostopnost** električne energije za vse.

Z novim letom nov tarifni sistem

S 1. januarjem 2024 bo v veljavo stopil nov tarifni sistem pri obračunavanju elektrike. **Roman Ponebšek, direktor GIZ DEE**, pojasnjuje, da se z novim sistemom glede na diagram porabe in proizvodnje poskušamo približati bolj dinamičnemu tarifnemu sistemu. »Osnovna razlika je, da se bo gledalo 15-minutno obdobje. Druga stvar, ki je pomembna, je, da imamo pet časovnih blokov, v različnih urah in pet sezon oziroma obdobj. Pomemben dejavnik pa je še dogovorjena moč,« pojasni. Uporabnik bo lahko svojo moč, ki jo ima zakupljeno v distribucijskem sistemu, zmanjšal, pri čemer bo moral paziti, da zakupljene moči ne bo presegel. Zmanjšana moč pomeni tudi manjši prispevek za moč.

Prihranki bodo tako mogoči glede na to, kdaj bo uporabnik energijo rabil. Ker bo obdobj več, bo lahko uporabnik bolj fleksibilen. Poraba energije v času izven konic bo cenejša kot v koničnih urah (zjutraj, popoldne, zvečer). Na ta način bo uporabnik lahko sam upravljal s sistemom. Kdor ima doma sončno elektrarno in še hranilnik, bo lahko v času koničnih ur energijo, ki jo bo shranil, črpal iz hranilnika. »Sistem je dober, vzpodbuja varčno rabo energije, seveda pa zahteva prilagajanje,« zaključuje. (B. P.)

V času do večje komercializacije vodika in drugih sintetičnih plinov predlagamo tudi izgradnjo črpanih hidroelektrarn, nujno potrebno pa je pospešiti tudi vlaganja v modernizacijo distribucijskega omrežja, ki je ključno za samooskrbnost gospodinjstev ter elektrifikacijo ogrevanja. Poudarjamo tudi pomen ozaveščanja o varčni rabi energije ter energetske učinkovitosti med vsemi deležniki ter sprejemanje odgovornosti na strani odločevalcev, saj nas odlaganje strateških odločitev lahko pripelje v resne težave na dolgi rok. Dejstvo je, da smo v preteklem desetletju na tak način že prišli do nedoseganja cilja za OVE, zamud pri izgradnji elektro objektov kot tudi pri

posodabljanju distribucijskega omrežja ... Odločitev za izgradnjo JEK2 se odlaša nerazumno dolgo.

Predstavniki gospodarstva so izpostavili strateški pomen proizvodnje materialov. Gre za energetske intenzivno industrijo, ki potrebuje zanesljivo in konkurenčno oskrbo z energijo. Brez tega bo morala Slovenija uvažati materiale iz tretjega sveta. Izpostavili so primer podjetja Talum, ki se mu je za 2,5-krat povečal ogljični odtis, odkar je ukinil proizvodnjo primarnega aluminija in ga morajo uvažati s Kitajske in Indije.

Predstavniki gospodarstva so izpostavili strateški pomen proizvodnje materialov.

Predloge gospodarstva so na majski seji Strateškega sveta za energetske prehod pri GZS podkrepili konstruktivni pogledi mladinskih organizacij, ki zastopajo podobne vrednote, se zavedajo pomena osveščenosti odjemalcev ter potrebe po takojšnjem odločanju.

»Natančno sem prebral oba dokumenta, tako tega, ki so ga pripravili mladi, kot dokument GZS in iz teh izhaja ključen izziv: preskromna ocena rasti BDP kot posledica skromne rasti industrijske proizvodnje, kar izpostavlja gospodarstvo, na drugi strani pa mladi izpostavljajo ravno problem previsoke rasti industrije. Potrebno bo poiskati konsenz,« je bil jasen Bojan Kumer, minister za okolje, podnebje in energijo. **Stane Merše z Inštituta Jožef Štefan**, ki sodeluje pri pripravi NEPN, pa meni, da razlike v pogledih na pomen industrije niso tako velike. Dodal je, da se vsi zavedamo, da industrijo potrebujemo, razmisliti pa moramo, kako jo ohraniti in razvijati.

Državna sekretarka na MOPE Tina Seršen razume, da gospodarstvo podpira izgradnjo JEK2, vendar današnje tehnologije omogočajo cenejšo proizvodnjo energije iz OVE, pravi, in tehnologija omogoča tudi lažje shranjevanje le-te. Izpostavila je tudi problematiko območja NATURA 2000. Po njenem ne pomeni, da se na tem območju ne sme ničesar graditi, kar je najpogostejši očitke oziroma ne pomeni, da bi z investicijami na teh območjih uničili naravo ali

biodiverziteti. Prepričana je namreč, da bi lahko tako na zaščiteneh območjih Nature 2000 kot nezaščiteneh območjih zgradili OVE, kjer bi zagotovili 100 teravatnih ur elektrike. Zaključila je, da je konflikt med JE in OVE umetno ustvarjen in da bo potrebno najti ravnotežje.

GZS že od leta 2019 opozarja na nujne dopolnitve

Na GZS se z energetskega prehodom sistematično ukvarjamo v okviru Strateškega sveta za energetske prehod že vse od leta 2019 in smo pripravljavci NEPN že takrat seznanjali z določenimi nujnimi dopolnitvami in dejstvi, ki jih ne smejo spregledati, in v marsikateri točki je čas pokazal, da smo imeli prav. V vmesnem času smo lani izvedli tudi dva javna posveta na temo energetskega prehoda (9. maja 2022 na GZS in 17. oktobra 2022 v Državnem svetu), kjer smo skupaj s stroko predstavili poglede nanj z mnogih zornih kotov ter zaključke posvetov posredovali tudi odločevalcem. ■

Slovenska industrija je s svojo izvozno usmerjenostjo in inovativnostjo temelj blaginje in razvoja Slovenije ter vitalni del našega nacionalnega gospodarstva. Proizvodno-predelovalne dejavnosti zaposlujejo neposredno več kot 200.000 ljudi. Vizija je jasna: slovenska industrija je zelena, ustvarjalna in pametna.

Industrija je v Sloveniji narodno-gospodarsko še pomembnejša kot v drugih državah članicah, saj je delež ustvarjenega BDP industrije v Sloveniji med najvišjimi v Evropi (22,8 %). Hkrati je industrija najpomembnejši odjemalec energije v državi, saj porabi dve tretjini zemeljskega plina in polovico električne energije znotraj poslovne rabe. Dejstvo je, da »ko gre dobro gospodarstvu, gre dobro vsem«, zato na GZS menimo, da je potrebno v dokumentu NEPN industriji nameniti posebno poglavje, v katerem naj se država opredeli, kako ji bo zagotovila prihodnjo energetske oskrbo.

Za vsakim
brezskrbnim
nasmehom stoji
1988 zanesljivih
ETI-jevih ljudi.

Preklopi na varno prihodnost

ETI s svojimi inovativnimi izdelki in rešitvami omogoča varno uporabo sodobnega električnega omrežja milijonom ljudi po vsem svetu. Naše varovalke in zaščitna stikala varujejo domove in tovarne, fotovoltaične elektrarne in električne avtomobile. V ETI-ju prispevamo svoj delež k varni, trajnostni in zeleni prihodnosti.

 etigroup
www.etigroup.eu

ETI

Že 75 let smo zanesljiv partner slovenskemu gospodarstvu, šolam, društvom in posameznikom.

Nam lahko 100% zaupate:

- Odkup in odvoz odpadnega materiala
- Embalažno shemo
- Uničenje zaupne dokumentacije

Na voljo smo vam na 18 lokacijah po Sloveniji.

www.dinos.si

PAMETNA SPECIALIZACIJA

Krovni strateški dokument za črpanje EU sredstev

Januarja 2023 je bila sprejeta obnovljena in nadgrajena Slovenska strategija pametne specializacije (S5). Kaj jo razlikuje od S4?

Grit Ackermann, Center za projektno povezovanje, GZS; foto: Matic Grašič

Pametna specializacija je evropski koncept za regionalno usmerjeno inovacijsko politiko. Cilj je spodbujati širjenje novih tehnologij in znanja z univerz in raziskovalnih ustanov do malih in srednje velikih podjetij (MSP) na eni strani ter od velikih podjetij do MSP-jev in med MSP-ji na drugi strani, da bi se razvili potenciali na regionalni ravni po vzoru Silicijeve doline ali regije Emilia Romagna v Italiji.

Tako kot v obdobju 2014–2020 bo pametna specializacija tudi v prihodnje glavno orodje za vlaganje iz naslova Evropskega sklada za regionalni razvoj. Za obdobje 2021–2027 se je v nadgrajeni Strategiji pametne specializacije za glavni cilj zastavilo zeleni prehod, kar izraža tudi nadgradnja imena v S5 – Slovenska strategija trajnostne pametne specializacije. Zeleni prehod se razume kot inovativno, nizkoogljično, digitalno in na znanju temelječo preobrazbo gospodarstva in družbe. Cilj S5 se ne razlikuje drastično v primerjavi s S4 (»prehod v zeleno in digitalno družbo«) in tudi pri izvajanju S5 bomo gradili na strukturi, vzpostavljeni v okviru S4, in sicer na strateških razvojno-inovacijskih partnerstvih (SRIP), ki ostajajo osrednji mehanizem »za usmerjanje osredotočenja prodornih, konkurenčnih gospodarskih področij v Sloveniji«. Koordinacija upravljanja S5 ostaja v rokah Ministrstva za kohezijo in

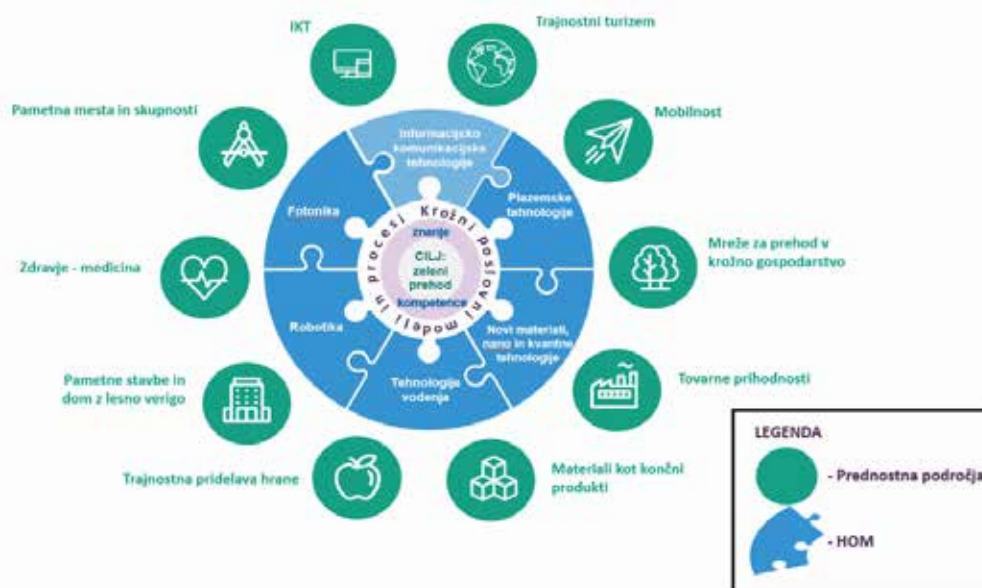
regionalni razvoj MKRR v sodelovanju s pristojnimi resorji.

Pametna specializacija ostaja glavno orodje za vlaganje.

Katere novosti prinaša obnovljena strategija?

Prva in mogoče najbolj pomembna novost je v tem, da smo nadgradili strategijo in da razvijamo obstoječe strukture naprej. To je vsekakor bolje, kot da z novim

finančnim obdobjem postavljamo (spet) nov sistem. S tem zagotavljamo stabilnost in kontinuiteto in podpiramo, da se ekosistem razvija oziroma izboljšuje svojo zrelost na področjih, na katerih ima Slovenija primerjalne prednosti. Spremembe seveda so, a vidne na nižjih, detajlnejših ravneh. Krepila se bo vloga horizontalnih mrež (HOM) in ključnih omogočitev tehnologij (key enabling technologies KET). HOM IKT je v novi shemi prednostnih področij samostojno področje, tako da se je število SRIP-ov povečalo na 10.

Osrednji cilj pametne specializacije je zeleni prehod, ki se bo uresničil z znanjem in kompetencami ter orodji ključnih omogočitev tehnologij. Krovno raven ustroja S5 predstavlja 10 prednostnih področij, ki ustrezajo SRIP-om.

»Podjetja morajo poznati S5, ker je to pogoj za črpanje sredstev iz kohezijske ovojnice,« pravi Marko Hren, vodja Sektorja za koordinacijo strategije pametne specializacije na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR).

Trinivojska struktura prioritizacije S5

Novo je tudi, da je pametna specializacija vse bolj pomembna v okviru evropskih razpisov, kjer se iščejo sinergije in komplementarnost med regijami in njihovimi prednostnimi področji.

V okviru S5 želijo tudi hitreje in bolj fleksibilno reagirati na nove trende, jih integrirati v ekosistem S5 in jih ciljno usmerjeno podpirati s svežnji ukrepov. Večji poudarek bo tudi na spremljanju in vrednotenju učinkovitosti ukrepov.

Osrednji sveženj ukrepov S5 se bo delil na štiri vsebinska področja investicij za podporo:

- izboljšanje raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij,
- izboljšanje rasti in konkurenčnosti MSP-jev ter ustvarjanje delovnih mest v MSP-jih,
- razvoj znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo,
- digitalno preobrazbo.

Koliko denarja bomo namenili izvajanju S5?

Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) je osrednji vir financiranja S5. Iz

tega sklada bo za S5 na voljo 707,5 mio evrov. Največ denarja bo namenjenega izboljšanju raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti (58 %) ter rasti in konkurenčnosti MSP-jev (27 %). Temu denarju lahko dodamo sredstva slovenske udeležbe ter načrtovana integralna sredstva iz proračuna, kar je ocenjeno na 256 mio oziroma 408 mio evrov. Prav tako se pričakujejo komplementarne naložbe gospodarstva v skoraj enaki višini kot iz ESRR.

Iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) bo za S5 na voljo 707,5 mio evrov.

Koliko tega denarja na koncu dobijo podjetja, raziskovalne ustanove ali SRIP-i in koliko se ga prelije v javne ustanove, ni jasno. Klub vsem namenom, da bi denar hitreje spravili tja, kjer bo najbolje investiran za krepitev inovativnosti, nizkoogljično, digitalno in pametno gospodarstvo, ni jasno, kdaj bo denar na voljo. Na podlagi izkušenj iz preteklega obdobja lahko ocenimo, da bo trajalo še nekaj časa. ■

Več o SRIP-ih

FINANČNI SEJEM Kapital

Cankarjev dom, 29. in 30. maj

- več kot 40 ponudnikov finančnih storitev
- 30 predstavitev možnosti za naložbo denarja
- kako poskrbeti za varno prihodnost
- okrogle mize
- podjetniški dan
- razstava starih vrednostnih papirjev

več info: WWW.REVIJAKAPITAL.SI

DIGITALIZACIJA

ChatGPT je pretresel svet

ChatGPT je postal svetovna senzacija, številni primeri kažejo, kako ga lahko na različnih področjih uporabimo pri poslovanju podjetij.

Mitja Trampuž, Andreja Lampe in Tomaž Čebela, Združenje za informatiko in telekomunikacije pri GZS

Umetna inteligenca vedno bolj vstopa v vsakodnevno življenje ljudi in vedno močnejše vpliva tudi na gospodarstvo. Zakaj je ChatGPT postal takšna svetovna senzacija in kakšni so njegovi učinki na podjetja, nam je v pogovoru razodel **Mitja Trampuž, prvi predsednik pobude AI4SI - umetna inteligenca za Slovenijo**. Že desetletja se ukvarja z digitalizacijo poslovanja v različnih organizacijah, zagotavljanjem varnosti v informacijski tehnologiji doma in v mednarodnem prostoru. V zadnjih letih se posveča predvsem pospeševanju uvajanja umetne inteligence v organizacije, tako pri podpori poslovnih procesov kot pri nadgradnji samih proizvodov in

storitev, zelo pa je aktiven tudi na področju razvoja, promocije in podpore širše uporabe umetne inteligence v gospodarstvu. Je direktor podjetij CREAplus in CREApro.

ChatGPT je velik jezikovni model, ki ga je razvilo podjetje OpenAI. Model temelji na GPT-3 (generative pre-trained transformer) in uporablja obdelavo naravnega jezika (NLP – Natural Language Processing). Usposobljen je za pogovorno razumevanje in odziv na uporabniški vnos vprašanj. GPT-3 je transformator z milijardami parametrov, ki so naučeni na veliki količini besedil. Ta tehnologija se je razvila v zadnjih nekaj letih.

ChatGPT jezikovni model ni omejen zgolj na angleščino. Ne samo da lahko obravnava druge govorjene jezike, lahko tudi piše delčke računalniške kode za določene aplikacije, ki dejansko delujejo.

Zaradi teh zmožnosti obdelave naravnega jezika podjetja zdaj razmišljajo o uporabi ChatGPT v svojem poslovanju. Nenehno iščejo nove in stroškovno učinkovite načine za izboljšanje ponudbe izdelkov in zagotavljanja storitev. Vodilna podjetja vlagajo v umetno inteligenco zaradi njene zmožnosti avtomatizacije nalog in zagotavljanja dragocenih spoznanj iz podatkov. Za razliko od drugih klepetalnih robotov (chatbots) na trgu, ChatGPT ponuja dodatne ugodnosti, ki segajo na vsa področja poslovanja – ne le na storitve za stranke. Predstavljamo nekaj najbolj opaznih primerov uporabe ChatGPT.

Trženje in pridobivanje potencialnih strank

Tržniki lahko uporabijo ChatGPT za ustvarjanje marketinške vsebine, kot so opisi izdelkov in e-poštna obvestila. Kot model strojnega učenja se lahko ChatGPT nauči sloga in tona marketinškega gradiva podjetja in ustvari novo vsebino, ki je skladna z blagovno znamko podjetja.

Jezikovni model lahko učinkovito analizira uporabniške podatke in ustvari posamezniku ukrojeno vsebino, ki ni le ustrezna, ampak tudi privlačna in se lahko uporabi za zagotavljanje prilagojene vsebine in priporočil.

AI4SI pobuda - umetna inteligenca za Slovenijo deluje v sklopu Združenja za informatiko in telekomunikacije (ZIT) pri Gospodarski zbornici Slovenije. ZIT je ključno in v okolju prepoznano reprezentativno panožno združenje, ki podpira interese IKT sektorja ter je aktiven član podpornega okolja za uspešno digitalno preobrazbo slovenske družbe in gospodarstva. Združenje si prizadeva za povezovanje države in IKT podjetij ter sodelovanje pri trženju in uvajanju IKT rešitev doma in v tujini. Združenje je ustanovilo tudi **Sekcijo za podatkovno znanost in umetno inteligenco – AIDAS**, katere poslanstvo je spodbujanje sodelovanja in razvoja in uvajanja produktov, rešitev in storitev na področju podatkovne znanosti in umetne inteligence. Cilj sekcije je podpreti potrebe njenih

članov in se odzvati na ključne trende v industriji in pričakovano regulativo, ki bo močno vplivala na razvoj IKT sektorja. Zato se tudi ZIT aktivno vključuje v procese nastajanja zakonodajnih aktov in pobud ter prihajajočih sprememb na področju umetne inteligence.

V okviru pobude AI4SI je v marcu izšel tudi **Vodič uvajanja umetne inteligence v mala in srednja podjetja v Sloveniji**. V njem so predstavljeni koraki, po katerih lahko kot manager, podjetnik ali lastnik podjetja pričnete z uvajanjem umetne inteligence v svoje podjetje na način, da se izognete nepotrebnim tveganjem in z veliko mero gotovosti prebrodite različne čeri na tej poti tudi ob pomoči strokovnjakov. Bistveno je, da že danes naredite prvi korak in se lotite postopnega uvajanja umetne inteligence v svoja podjetja.

Vodič

Izboljšanje produktivnosti

Uporaba ChatGPT v podjetjih lahko avtomatizira širok nabor nalog in sprostí čas zaposlenih, da se osredotočijo na bolj zapleteno, strateško delo. ChatGPT lahko na primer ustvarja poročila, obravnava pritožbe strank in celo ustvarja vsebino za trženje izdelkov in storitev, kot so e-poštne kampanje in objave v družabnih medijih.

Izboljšana storitev za stranke

Zmožnosti obdelave naravnega jezika ChatGPT-ju omogočajo, da pogovorno razume zahteve strank in se nanje odzove skoraj tako dobro kot človek. Učinek je izboljšana uporabniška izkušnja stranke.

Pisanje programske kode

ChatGPT lahko napiše tudi delčke kode. Uporabna vrednost je lahko zelo velika in produktivnost pisanja računalniških programov se lahko poveča.

Oblikovanje izdelkov

Ustvarjalci izdelkov lahko ChatGPT izkoristijo za razvoj lastnih izdelkov, kot je npr. razvoj novega spletnega mesta. ChatGPT lahko napiše kratko predstavitev produkta, ustvari kopijo strani z izdelkom, napiše poročila o napakah in uspešnosti,

predstavi marketinške prednosti uporabe specifičnega produkta, idejno zasnovo vizualne podobe produkta, kodo za produktno stran in za majhne elemente na produktni strani ter prevede v drug jezik. To orodje je še posebej uporabno v začetni fazi razvoja novega produkta, ko ekipa še raziskuje različne oblikovalske ideje.

ChatGPT med drugim lahko ustvarja poročila, obravnava pritožbe strank in celo ustvarja vsebino za trženje izdelkov.

Na internetu obstaja veliko primerov, kako je mogoče to orodje uporabljati pri poslovanju. Vsak dan se pojavljajo novi primeri uporabe, zato je smiselno poiskati razne primere uporabe. Vnos preproste besedne zveze »ChatGPT use cases in business« bo vrnil ogromno zadetkov. Z dodatkom določene panoge v iskalni niz pa se bodo izpisali primeri uporabe, primerni za konkretno vaše poslovanje. Zanimive rezultate da npr. iskalni niz »ChatGPT for flowers«.

Prihodnost ChatGPT

Težko je napovedati, kakšna bo prihodnost ChatGPT. Eno od vprašanj je, do

kdaj bo na voljo zastoj. Trenutno se tudi zdi, da so šibka točka ChatGPT stroški njegovega delovanja. Različna poročila so tekoče stroške za delovanje na Microsoft Azure ocenila na približno 100.000 USD na dan – približno 3 milijone USD na mesec ali 36 milijonov USD na leto. Vendar se bodo ti stroški verjetno znižali in bi jih bilo mogoče pokrivati s strankami, ki storitev plačujejo. S plačljivo različico ChatGPT so podjetjem na voljo dodatne funkcionalnosti.

OpenAI ne obljublja, da bo vedno zagotavljalo brezplačno različico, kar morajo podjetja upoštevati pri uvajanju ChatGPT v svoje ključne poslovne procese.

V naslednjih mesecih bo dogajanje na tem področju izjemno pestro, zato ga je potrebno pozorno spremljati. Pričakovati je namreč tudi odziv konkurence, ki ne spi.

Nekaj uporabnih povezav z informacijami o ChatGPT ter primerih njegove uporabe v poslovanju, ki se razvijajo na dnevni ravni, na spodnji povezavi. ■

Več informacij

JAVNI RAZPISI

Finančne spodbude za podjetja – slovenska in evropska sredstva

V aprilu so različna ministrstva že objavila nekaj razpisov, ki podjetjem zagotavljajo nepovratna sredstva iz slovenskih in evropskih virov. V okviru sredstev Evropske kohezijske politike pa v okviru programskega obdobja 2021 – 2027 letos pričakujemo še razpise v skupni višini 600 milijonov evrov.

Katja Bučan, Strateški razvoj, GZS

Finančne spodbude za najboljše poslovne modele podjetnic začetnic

Javni razpis za izbor najboljših 100 poslovnih modelov podjetnic začetnic, ki so svoje podjetje registrirale v letu 2022 in 2023, je namenjen spodbujanju vzpostavitve lastnega podjetja. Do sredstev so upravičene podjetnice začetnice, ki so od 1. januarja 2022 do najkasneje en dan pred prijavo ustanovile podjetje, v katerem imajo vsaj 51-odstotni delež, uspešno zaključile usposabljanje ABC podjetništva in se s svojo predstavitvijo poslovnega modela uvrstile med 100 najboljše ocenjenih. Sredstev za izvedbo javnega razpisa je 300.000 EUR, posamezna upravičenka lahko prejme 3.000 EUR. Rok za prijavo je 19. maj 2023 do 16. ure.

611 milijonov evrov za projekte v okviru programa LIFE za leto 2023

Evropska komisija je objavila razpise za projekte v okviru programa LIFE za leto 2023. Program LIFE je največji evropski finančni mehanizem, namenjen izključno ukrepom na področju varstva okolja, ohranjanja narave ter blaženja in prilaganja podnebnim spremembam. Odprtih je več različnih pozivov, upravičeni prijavitelji pa so zasebne ali javne organizacije in njihova partnerstva.

Tretji razpis za male projekte v okviru sklada za inovacije

V okviru finančnih spodbud za inovativne manjše projekte na področju čistih tehnologij je na voljo 100 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev za projekte s kapitalskimi izdatki med 2,5 in 7,5 milijona EUR. Iz Sklada za inovacije se lahko sofinancira do 60 % kapitalskih izdatkov v okviru posameznega projekta. Za sredstva se lahko potegujejo inovativni projekti s področij obnovljivih virov energije, razogljčenja elektro-intenzivnih industrij, shranjevanja energije ter

zajema, shrambe in uporabe ogljika. Rok za prijavo je 19. september 2023 do 17. ure.

Zasebne ali javne organizacije in njihova partnerstva se lahko prijavijo na več različnih pozivov v okviru programa LIFE.

Spodbujanje razvoja projektov združništva in socialne ekonomije 2023–2024

Javni razpis bo podprl predvidoma 10 pilotnih projektov, ki bodo razvijali

gospodarske dejavnosti v skladu z načeli socialne ekonomije ter bodo kot rezultat projekta na trgu ponudili nove, izboljšane storitve oziroma blago na področjih, ki jih opredeljuje Strategija razvoja Slovenije 2030. Na javni razpis se lahko prijavijo subjekti socialne ekonomije, opredeljeni v Zakonu o socialnem podjetništvu, tj. registrirana socialna podjetja, zadruge, invalidska podjetja, zaposlitveni centri in nevladne organizacije. Skupna višina sredstev razpisa je 1.500.000 EUR, višina sofinanciranja upravičenih stroškov za posamezen projekt pa med 75.000 in 15.000 EUR. Rok za oddajo vlog je 17. maj 2023.

Do konca leta bodo objavljeni razpisi v skupni višini 600 milijonov evrov.

Sofinanciranje aktivnosti promocije turistične ponudbe vodilnih turističnih destinacij v Sloveniji v letu 2023

Namen razpisa je krepitev promocije turistične ponudbe vodilnih turističnih destinacij v Sloveniji kot splošne promocije zaokroženega območja, ki ga vodilna destinacija pokriva, s poudarkom na krepitvi promocije trajnostno naravnane turistične ponudbe in spodbujanju digitalne in zelene preobrazbe vodilnih destinacij. V okviru razpisa bodo sofinancirane promocijske aktivnosti za učinkovitejši nastop na ciljnih trgih. Višina sredstev za izvedbo predmetnega javnega razpisa je 1.200.000 EUR. Roka za oddajo vlog sta dva: 10. maj 2023 do 24. ure in 5. junij 2023 do 24. ure oz. do porabe sredstev.

Posodobljen terminski načrt objave javnih razpisov PRP 2014–2020 in SN SKP 2023–2027 v letu 2023

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je objavilo posodobljen okvirni terminski načrt objave javnih razpisov Programa razvoja podeželja (PRP) 2014–2020 in Strateškega načrta skupne kmetijske politike (SN SKP) 2023–2027 za Slovenijo v letu 2023. Vse informacije najdete na spletni strani www.skp.si/javni-razpisi.

Predvideni ukrepi, skupni zneski in začetni termini razpisov z naslova ekp iz programskega obdobja 2021–2027 po posameznih ministrstvih:

Kratek naziv ukrepa (novi ukrepi)	Skupni znesek podpore za razpis	Začetni termin razpisa
Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport		
SPOT Global +	10,59 mio EUR	2. kvartal 2023
Mednarodni sejmi	9,6 mio EUR	3. kvartal 2023
Krožni in digitalni modeli - center	2 mio EUR	3. kvartal 2023
IPCEI več državnih projekti	11,40 mio EUR	3. kvartal 2023
Spodbujanje krožnega gospodarstva z uporabo lesa	10,9 mio EUR	3. kvartal 2023
Vavčerski sistem malih spodbud	23,4 mio EUR	4. kvartal 2023
Podporno okolje - krepitev trajnostne rasti in konkurenčnosti MSP ter ustvarjanje delovnih mest v MSP	8,5 mio EUR	4. kvartal 2023
Sklad za pravični prehod, produktivne naložbe (Savinjsko-Šaleška premogovna regija in Premogovna regija Zasavje)	68,7 mio EUR	4. kvartal 2023
Sklad za pravični prehod, raziskave, razvoj in inovacije (Savinjsko-Šaleška premogovna regija in Premogovna regija Zasavje)	14,4 mio EUR	4. kvartal 2023
Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo		
Spodbujanje novih daljinskih sistemov na obnovljive vire energije (ogrevanje in hlajenje)	32,65 mio EUR	3. kvartal 2023
Spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE (sončne in vetrne elektrarne)	82 mio EUR	4. kvartal 2023
Celovita energetska prenova stavb zasebnega storitvenega sektorja	15 mio EUR	2. kvartal 2024
Spodbujanje lokalnih energetskih skupnosti - razvoj pametnih energetskih sistemov, omrežij in hrambe	29,35 mio EUR	2. kvartal 2024
Spodbujanje naložb in tehnologij za pretvorbo viškov električne energije iz obnovljivih virov energije ter povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi	24,65 mio EUR	2. kvartal 2024
Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije		
Nadgradnja aplikativnih projektov ARRS	2,8 mio EUR	4. kvartal 2023
Ministrstvo za kulturo		
Razvoj kulturno kreativnega sektorja (KKS)	7,23 mio EUR	

Vir: Evropska sredstva, 2023 (<https://evropskasredstva.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/napovedani-razpisi-iz-perspektive-2021-2027/>)

Razpisi v okviru evropske kohezijske politike 2021–2027

Prvi razpisi iz programskega obdobja 2021–2027 so bili objavljeni že v aprilu, do konca leta pa na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj načrtujejo razpise v skupni višini 600 milijonov evrov.

Večina razpisov, navedenih v tabeli, je namenjenih tudi podjetjem, zajeti pa so tudi razpisi, kjer upravičeni prijavitelji še niso dokončno določeni.

Vse podrobnosti o aktualnih razpisih redno objavljamo na spletni strani Gospodarske zbornice Slovenije med Aktualnimi razpisi. Za več informacij nam pišite na elektronski naslov razpisi@gzs.si. ■

Aktualni razpisi

POSLOVNA KLIMA

Cene surovin - pričakovanja in trendi

Glede na aprilske cene surovin Svetovna banka v preostanku letošnjega leta pričakuje podobno raven cen. V prvih letošnjih štirih mesecih se je večji padec cen že zgodil. V preostanku leta naj bi se cene energetskih surovin zvišale za dobra 2 %, cene ne-energetskih pa znižale za dobre 3 %, med njimi cene kmetijskih surovin za 2,2 %, cene industrijskih surovin pa zvišale za 1 %. Cene gnojil naj bi se znižale še za 9 %, kovin in mineralov za 5 %.

Darja Močnik, Analitika GZS

Cene svetovnih surovin so se v zadnjem času znižale zaradi nižje gospodarske rasti in strahu pred recesijo v razvitih gospodarstvih kot tudi zaradi zviševanja obrestnih mer. Gibanje posameznih cen svetovnih surovin se razlikuje glede na dostopnost in odziv na zmanjšano povpraševanje. Cene surovin naj bi ostale precej nad ravnimi pred invazijo na Ukrajino. Pričakovani porast povpraševanja iz Kitajske naj bi ublažil šibkejšo povpraševanje razvitih držav in drugih držav v razvoju. **Cene energetskih surovin** naj bi se po napovedih svetovne banke v 2023 znižale za 26 % in ostale stabilne v letu 2024 (vse cene izražene v USD). Medletno so se cene energetskih surovin v prvih štirih mesecih letos znižale že za 23 %, kar pomeni, da se je pretežni del znižanja že zgodil, v preostanku leta pa naj bi cene ostale stabilne, z blagim dvigom v letu 2024, zaradi pritiskov na ponudbeni strani. Cena nafte **Brent** naj bi v povprečju znašala 84 USD na sodček v letu 2023 in 86 USD v letu 2024. Ponovno okrevanje Kitajske, prepoved uvoza ruske surove nafte in naftnih derivatov po morju ter dodatna zmanjšanja proizvodnje s strani OPEC+ vplivajo na dvig cene. Cene **zemeljskega plina v Evropi** so se letos močno znižale (medletno v prvih štirih mesecih letos za dobro polovico) kot posledica mile zime,

kjer naj bi se v letu 2023 znižale za 53 %, a bodo ostale skoraj trikrat višje od povprečnih ravni, zabeleženih v letih 2015-19, kar bo obremenjevalo gospodinjstva in podjetja. Cene **premoga** naj bi se znižale za 42 % v letu 2023 in za 23 % v letu 2024. Cene **gnojil** naj bi se znižale za 37 % v letu 2023 v skladu s pričakovanimi padci cen plina in premoga (v prvih štirih mesecih letos so medletno nižje za 35 %). Morebitna zaostritev zahodnih sankcij bo še naprej spodbujala nestanovitnost cen.

Cene energetskih surovin so v prvih štirih mesecih letos medletno padle za 23 %, cene ne-energetskih za 13 %, kovin za 18 %.

Cene **kmetijskih proizvodov** naj bi se v 2023 znižale za 7 % (v prvih štirih mesecih letos so medletno nižje za 8,4 %) in še dodatno za 2 % v letu 2024. Cene hrane naj bi se v letu 2023 znižale za 8 % (v prvih štirih mesecih letos so medletno nižje za 7,8 %) in za 3 % v letu 2024, ob predpostavki, da bodo izvozi žit in oljnic iz Črnega morja ostali stabilni.

Cene **industrijskih surovin** naj bi se znižale za približno 6 % v letu 2023 zaradi šibkega globalnega industrijskega povpraševanja (v prvih štirih mesecih letos so medletno nižje za 13 %) in naj bi se v letu

2024 povečale za 2 %, ko bo povpraševanje na Kitajskem poraslo.

Cene **kovin in mineralov** naj bi se v letu 2023 znižale za 8 % (v prvih štirih mesecih letos so medletno nižje za 17,5 %) in še dodatne 3 % v letu 2024. Globalno povpraševanje v proizvodnji naj bi ostalo šibko, okrevanje Kitajske pa naj bi bilo usmerjeno predvsem v storitve. A na drugi strani naraščajoče javne naložbe, povpraševanje potrošnikov na Kitajskem, poleg močnega povpraševanja po azijski proizvodnji spodbujata rast cen kovin. Cene **plemenitih kovin** naj bi se povečale za 5,5 % v letu 2023 zaradi povečanega povpraševanja po varnih naložbah zaradi povečane negotovosti glede prihodnjih obetov rasti, trajajočih skrbi glede inflacije.

Tveganja pri napovedih cen surovin so visoka, mednje spadajo predvsem tveganje slabše oskrbe z nafto od pričakovane, smer povpraševanja iz Kitajske in poostre ne geopolitične napetosti. Vsekakor pa se znižanje cen svetovnih surovin še ne odraža bistveno v nižji inflaciji, ki je bila v aprilu v območju evra pri 7 %, v Sloveniji pa pri 9,2 % (HICP). Kljub zviševanju obrestnih mer centralnih bank se bo povprečna inflacija v območju evra le postopoma umirila. Iz 8,5 % v letu 2022 naj bi upadla na 5,6 % v letu 2023 in 2,7 % v letu 2024 (Focus Economics, maj 2023). ■

10 ključnih podatkov za Slovenijo

1. Gospodarska klima v Sloveniji: -2,5 odstotne točke (apr. 2023)

Vrednost kazalnika gospodarske klime v Sloveniji je bila aprila letos (dosegla je -2,5 odstotne točke) za 1 o. t. nižja kot mesec prej in je upadla četrti zaporedni mesec. V primerjavi z aprilom 2022 je bila nižja za 6,9 odstotne točke. Na upad vrednosti na letni ravni je vplivalo vseh pet kazalnikov zaupanja: v predelovalnih dejavnostih (za 5,2 odstotne točke), med potrošniki (za 0,6 odstotne točke), v trgovini na drobno (za 0,5 odstotne točke), v storitvenih dejavnostih in v gradbeništvu (vsak za 0,3 odstotne točke).

2. Industrijska proizvodnja: -3,2 % (I-II 23/I-II 22)

Obseg industrijske proizvodnje v Sloveniji se je v februarju močno zmanjšal (-3,7 %) glede na januar, predvsem zaradi zaustavitve delovanja TEŠ zaradi pomankanja lignita. V rudarstvu je bila proizvodnja v prvih dveh mesecih medletno nižja za 40 %, v oskrbi z električno energijo, plinom, paro za tretjino. V predelovalni dejavnosti je bil obseg proizvodnje v prvih dveh mesecih višji za 0,4 %, vendar je bila dinamika med področji zelo različna. Proizvodnja v visokotehnološki dejavnosti je bila za šestino višja, v srednje visoko in srednje nizko tehnološki dejavnosti je bila za 2 % nižja, v nizkotehnološki pa za 6 % nižja.

3. Blagovni izvoz: +27 % (I-III 23/I-III 22)

V prvem četrtletju je rast izvoza blaga Slovenije znašala 27 %, kar je bilo predvsem posledica visoke rasti izvoza v države nečlanice EU-27 (+69 %), predvsem v Švico, manj pa tudi kot posledica rasti v države EU-27 (+7,5 %). Rast uvoza je v tem obdobju znašala dobrih 11 % (iz držav nečlanic EU-27: +30 %, iz držav EU-27 +1 %). Visoko rast menjava blaga z državami nečlanicami EU (predvsem s Švico) lahko pripisemo rasti poslov oplenitvenja, ki je v prvem četrtletju letos predstavljala približno četrtino celotne vrednosti menjave. Od začetka leta 2021 je uvoz naraščal precej bolj kot izvoz, v drugi polovici prejšnjega leta pa se je ta trend začel obračati. Marca je bil peti zaporedni mesec, ko je izvoz medletno zrasel bolj kot uvoz, na kar je vplivala nižja rast zasebne potrošnje in nižje cene surovin in dela energentov. Prvič po januarju 2021 je marca medletno upadla vrednost uvoza iz držav članic EU-27 (za 9,1 %). Rast izvoza v te države je bila pri 2,5 % najnižja po februarju 2021.

4. Prihodek v tržnih storitvenih dejavnostih: +7,5 % (I-II 23/I-II 22)

Obseg prodaje v storitvenih dejavnostih v prvih dveh mesecih letošnjega leta narašča. Tako se je skupni obseg prodaje v prvih dveh mesecih 2023 medletno povečal za 7,5 %. Najbolj je porasel v gostinstvu, in sicer za 21 %, kjer je bila izrazitejša rast (+130 %) v dejavnosti potovalnih agencij. V IKT dejavnostih se je obseg prodaje povečal za 10 %, predvsem zaradi višje rasti v dejavnosti v zvezi s filmi, video in zvočnimi zapisi (+43 %) in računalniškem programiranju (+16 %). V strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih je bil realni prihodek višji za 7 %. Znotraj teh dejavnosti je najbolj porasel v oglaševanju in raziskovanju trga (+22 %), v drugih raznovrstnih dejavnostih je bil prihodek višji za 10 %, v poslovanju z nepremičninam za 4 %. Le v prometu, skladiščenju je bil obseg prodaje nižji.

5. Prihodek v trgovini na drobno (brez motornih goriv): -5,2 % (I-III 2023/I-III 2022)

Realni prihodek od prodaje v trgovini na drobno, brez motornih goriv, je bil v marcu na mesečni in na letni ravni znatno nižji (-9,7 %), kar je posledica večje usmeritve v trošenje storitev in večanje samooskrbe. V prvem četrtletju je bil prihodek v trgovini na drobno, brez motornih goriv, za 5,2 % nižji kot v istem obdobju lani. Če primerjamo ustvarjen prihodek v trgovini na drobno z motornimi gorivi, je bil nižji za 0,5 %. V trgovini z živili se je prihodek to obdobje zmanjšal za

6 %, v trgovini z neživili za 4,3 %. Realni prihodek od prodaje motornih vozil in popravil je bil višji za 14 %.

6. Prenočitve turistov: +19,6 % (I-III 2023/I-III 2022)

V prvem četrtletju je bilo število prenočitev medletno višje za 15,2 %. Od tega je bilo pri domačih turistih nižje za 10 % in pri tujih višje za 45 %. V primerjavi s prvim četrtletjem 2019 je bilo število prenočitev v prvem četrtletju nižje za 6,3 % (domačih za 4,4 % manj, tujih za 7,7 % manj). Število prenočitev turistov iz Hrvaške se je v prvem četrtletju letos medletno povečalo za 46 %, iz Italije za 110 %, iz Nemčije za 71 %, iz Avstrije za 60 %. Visoko rast v tem obdobju beležijo kampi (+31 %), hoteli (+19 %), počitniški domovi (+14 %), zasebne sobe in apartmaji (+5 %).

7. Vrednost gradbenih del: +21,1 % (I-II 23/II-I 22)

Vrednost gradbenih del se je v prvih dveh mesecih letos medletno zvišala realno za 21 % (nominalno za 35 %), od tega pri stavbah za 29 %, pri gradbeno inženirskih objektih za 23 % in pri specializiranih gradbenih delih za 13 %. Rast pri stanovanjskih stavbah (+47 %) je bila precej višja kot pri nestanovanjskih (+21 %). V 1. četrtletju je bilo v Sloveniji izdanih za 7 % manj gradbenih dovoljenj za stavbe (8 % manj, merjeno po površini), od tega za stanovanjske za 12 % (5 % manj po površini) in za nestanovanjske za 2 % manj (11 % manj po površini). Kljub temu je bilo načrtovanih za 5 % več stanovanj, in sicer predvsem pri večstanovanjskih stavbah (+27 %), v enostanovanjskih pa za 11 % manj.

8. Cene življenjskih potrebščin: +9,8 % (I-IV 2023/I-IV 2022)

Cene življenjskih potrebščin so bile aprila 2023 medletno višje za 9,4 % v primerjavi z aprilom 2022. Blago se je v enem letu podražilo za 10,1 % (blago dnevne porabe za 12 %, poltrajno blago za 7,6 %, trajno blago za 5,5 %) in storitve za 7,9 %. K visoki letni inflaciji so največ prispevale višje cene hrane, ki se je podražila za 15,8 %, električne energije (+33,5 %), cene storitev in izdelkov v skupinah stanovanjska in gospodinjstva oprema ter tekoče vzdrževanje stanovanj (+10,2 %), rekreacija in kultura (+7,5 %), storitve restavracij in hotelov (+9,6 %), storitev in izdelkov v zdravstvu (+10,1 %), oblačila in obutve (+8,3 %). Osnovna inflacija (rast cen z izločenim vplivom cen energentov, hrane in brezalkoholnih pijač) je aprila medletno znašala 8 % in se ne znižuje.

9. Število delovno aktivnih: +1,8 % (I-II 23/I-II 22)

Število delovno aktivnih se je februarja na letni ravni povečalo za 1,8 % na 928.900 oseb. Na letni ravni se je število delovno aktivnih v gradbeništvu povečalo za 6,1 %, v predelovalnih dejavnostih za 1,1 %, kjer pa je bil februarja na mesečni ravni zaznan upad le-teh. Mesečna stopnja anketne brezposelnosti je bila marca 2023 3,2-odstotna, enako kot februarja in za 1 odstotno točko nižja kot marca lani. Še naprej se znižuje število brezposelnih, saj je bilo ob koncu aprila letos registriranih 49 tisoč brezposelnih, kar pomeni najnižjo brezposelnost v Sloveniji po letu 1990. Brezposelnih je bilo za 16,3 % manj kot v lanskem aprilu.

10. Povprečna bruto plača: +11,1 % (I-II 23/I-II 22)

Povprečna bruto plača za prva dva meseca je znašala 2.139 EUR in je bila medletno višja za 11,1 %, neto plača (1.395 EUR) pa za 12,7 %. K rasti je pomembno prispevala uskladitev minimalne plače (+12,0 %), delno tudi uskladitev plač z inflacijo (odvisno od dejavnosti in podjetij). V zasebnem sektorju je bila povprečna bruto plača v enakem obdobju višja za 11,8 %, v javnem sektorju za 9,7 %. Najvišjo rast so beležili v gostinstvu (+14,2 %), kmetijstvu in gozdarstvu (14,4 %), rudarstvu in drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (+13,4 %).

FINANČNI NASVET

Negotovost pri obrestnih merah vključite v projekcije

Koliko bo 3-mesečni Euribor čez 1 leto?

Bojan Ivanc, CFA, CAIA, glavni ekonomist pri Analitiki GZS

Foto: Žare Modlic

Izziv za poslovodstvo: *Smo srednje veliko podjetje, ki je umeščeno v sredino verige vrednosti. Smo v fazi načrtovanja potrebnih finančnih virov za financiranje obratnega kapitala in investicij v prihodnjem srednjeročnem obdobju. To moramo narediti, da lahko oblikujemo predlog upravi glede izplačila dela bilančnega dobička, ustvarjenega v preteklem letu. V preteklih letih smo optimizirali upravljanje obratnega kapitala, ker so bili naši kupci v tujini ter delno doma naklonjeni krajšim plačilnim rokom za prodano blago, prav tako pa so bili naši ključni dobavitelji v tujini (velike multinacionalke) naklonjeni podaljševanju naših plačilnih rokov. Rastoč Euribor je naklonjenost obeh skupin pri plačilnih rokih zmanjšal oz. spet lahko dosežemo boljše cenovne nabavne pogoje v primeru takojšnjega plačila in boljše prodajne cene v primeru podaljšanih plačilnih rokov kupcev. Ali lahko zaupamo forward krivulji 3-mesečnega Euriborja, da bo ta vrh dosegel v oktobru pri 3,7 % in se bo kasneje z njegovim zniževanjem zopet zmanjšala potreba po financiranju obratnega kapitala? Za financiranje obratnega kapitala se moramo namreč zadolževati, obrestna mera pa je sestavljena iz 3-mesečnega Euriborja in pribitka.*

Visoka inflacija in dvigovanje osrednje obrestne mere s strani ECB neposredno vplivajo na dvig Euriborja in tudi drugih izvedenih obrestnih mer, kar znižuje naklonjenost v verigah vrednosti po podaljševanju plačilnih rokov navzdol po verigi in skrajševanju rokov navzgor po

verigi. Vaši kupci bodo želeli poravnati obveznost do vas kasneje, kot so jo v zadnjih petih letih, vaši dobavitelji pa bodo zahtevali krajše plačilo. Vplivi dviga obrestnih mer pa niso linearni in z zamikom vplivajo na potrebe po obratnem kapitalu. Tudi aktualna višina 3-mesečnega Euriborja (3,3 %) še ne odraža prihodnje potrebno povečanje obratnega kapitala.

Smiselno je zadržati velik del bilančnega dobička iz leta 2022 in tako ohraniti visoko bonitetno oceno.

Ker ste srednje veliko podjetje in so vaši kupci in prodajalci pretežno večja podjetja, je zelo verjetno, da bo breme v verigi vrednosti padlo na vas. Dodatno je treba

opozoriti na aktualno forward krivuljo, ki je takšna danes. Že jutri je lahko drugačna, kar pomeni večje ali manjše potrebe po obratnem kapitalu od načrtovanih. V danem trenutku finančni trgi res ocenjujejo, da bo 3-mesečni Euribor dosegel vrh oktobra 2023, a to ni zagotovilo, da bo res tako. Na voljo so sicer izvedeni finančni instrumenti, ki ščitijo pred dvigom Euriborja nad tem nivojem, prav tako je morda smiselno preveriti, ali je na voljo tudi dolžniški vir z nespremenljivo (fiksno) obrestno mero. V času povečane potrebe po obratnem kapitalu lahko sprostite del denarnega toka s predčasno prodajo svojih terjatev, vendar bo diskont v tistem času odražal takrat veljavno obrestno mero in tudi kreditno tveganje izdajatelja terjatve.

Kot osnovni scenarij je prav, da oblikujete projekcijo potreb prihodnjih denarnih tokov za financiranje obratnega kapitala, upošteva je aktualno forward krivuljo kot tudi zamik, ki nastane med aktualnim dvigom Euriborja in njegovim vplivom na potrebe po obratnem kapitalu. Vseeno pa velja v danem trenutku pripisati nezanemarljivo verjetnost tudi scenariju večjih potreb po obratnem kapitalu, saj rastoč Euribor lahko spremljajo tudi povišani kreditni pribitki, tako zaradi večje tveganosti vašega podjetja kot tistih, ki jim financirate obratni kapital. Smiselno je torej zadržati velik del bilančnega dobička iz leta 2022 ter s tem ohraniti svojo visoko bonitetno oceno. ■

Foto: Depositphotos

PRAVNI NASVET

Spodbujanje popravil blaga na EU ravni

Kaj nam prinaša Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih za spodbujanje popravila blaga?

Barbara Gnilšak, Pravna služba GZS

Foto: tadej.krieff

Trenutno je v javni obravnavi na ravni EU predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih pravilih za spodbujanje popravila blaga in o spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 ter Direktiv (EU) 2019/771 in (EU) 2020/1828 (v nadaljevanju: predlog direktive). Glede na pomembnost sprememb na tem področju, ki se nam obetajo v prihodnosti, se je v javno razpravo že pri pripravi direktive s svojimi pripombami in predlogi vključila tudi GZS. Spremembe bodo občutili tako proizvajalci kot tudi uvozniki določenih blagovnih skupin ter prodajalci, kadar skladno z zakonodajo prevzemajo obveznosti proizvajalcev (trgovska blagovna znamka). Na GZS pozdravljamo vključevanje predstavnikov gospodarstva v pripravo in oblikovanje zakonodaje že v fazi priprave na evropski ravni. Ocenjujemo namreč, da mora biti sodelovanje strokovne javnosti oziroma gospodarskih zbornic zagotovljeno že ob pripravi evropskih podlag. Le na ta način se gospodarski subjekti lahko pravočasno vključijo s svojimi pripombami in predlogi ter posledično tudi pripravijo na prevzem evropske zakonodaje v slovenski pravni red, kar zagotavlja podjetjem pravno predvidljivost in pravno varnost. Obenem ocenjujemo, da je treba pred sprejetjem končne verzije predloga direktive izvesti celovito presojo učinkov implementacije predlagane rešitve, in sicer z vidika izvedbenih zahtev in njihove sorazmernosti ter pozitivnega učinka na krožno gospodarstvo.

Upoštevati bi morali specifične lastnosti posameznih blagovnih skupin

Po mnenju GZS je treba v besedilu direktive ustrezno zagotoviti poleg odgovornosti proizvajalcev/trgovcev tudi odgovornost potrošnikov za pravilno uporabo izdelkov ter njihovo vzdrževanje. Zastavlja se nam tudi vprašanje, ali »pravica do popravila«, kot jo določa predlog direktive, zajema tudi brezplačno popravilo za potrošnika ali le časovni vidik oziroma obdobje, v katerem mora biti potrošniku ta pravica zagotovljena. Zahteve, ki jih predvideva predlog direktive, morajo biti skladne z obstoječo zakonodajo in zahtevami za proizvajalce ter prodajalce, in sicer glede zahtev oznak CE, potrdil o skladnosti proizvodov (na primer Declaration of Conformity, RoHS direktivo, Ecodesgin glede zagotavljanja trajnosti proizvodov itd.). Glede na to, da predlog direktive pokriva vse proizvode na enak način, ocenjujemo, da je tak pristop presplošen, saj je po našem mnenju treba upoštevati posebnosti/značilnosti posameznih blagovnih skupin oziroma proizvodov, kar zahteva oblikovanje in presojo zahtev od primera do primera. Ob tem je treba upoštevati razlike v proizvodih, posebnosti proizvodov, ki so namenjeni za profesionalno rabo oz. rabo s strani izvajalcev gospodarskih dejavnosti (npr. gradbeni proizvodi), ter izdelkov, ki so namenjeni končnemu potrošniku za njihovo rabo. Zanimljivo ni niti dejstvo, da nekatere izdelke potrošnik lahko popravi sam brez nevarnosti

zanj ali okolico, nekatere izdelke pa lahko popravi le pooblaščen oseba.

Utemeljenost popravila je treba oceniti tudi v luči okoljskega vidika.

Pogoji za uspešno implementacijo direktive

Za pravilno implementacijo direktive je nujno zagotoviti ustrezno kvaliteto popravil ter glede na blagovne skupine določiti, kdo in kakšna popravila se lahko izvedejo na proizvodih, ki pa morajo posledično nujno zagotoviti tudi ustrezno varnost proizvodov in izdelkov. Zato je tudi pri popravilih treba zagotavljati spoštovanje predpisanih standardov ter zahtev. Pri čim daljši življenjski dobi izdelka igra pomembno vlogo tudi vzdrževanje izdelka s strani potrošnika. Zavedamo se, da se potrošniki v trenutnih razmerah v večji meri odločajo za nakup novega izdelka namesto popravila, in sicer zaradi nesorazmernega stroška popravila v primerjavi s ceno novega proizvoda in njegovo učinkovitostjo. Tako ravnanje je v nasprotju z načelom trajnostnega razvoja in spoštovanja okoljskih vidikov. Ob tem pa poudarjamo, da je po naši oceni v nekaterih primerih treba oceniti ali je popravilo utemeljeno tudi ob upoštevanju vseh okoljskih vidikov popravila, časovnice popravil ter ali je zamenjava z novejšim izdelkom, ki je okoljsko prijaznejši, vseeno bolj sprejemljiva. ■

KREATIVNI NASVET

Kako nastopiti, da prodate stranki?

Nastopanje vključuje več dejavnikov, na katere velja biti pozoren: vsebina, prvi vtis, neverbalna komunikacija, način govorjenja, energija, ki jo oddajate, dinamičnost povedanega, prepričljivost, zabavnost ...

Andreja Jernejčič, direktorica za piar, javno nastopanje in izobraževanje Lin & Nil

Foto: Barbara Reya

Predstavljajte si dva govornika ali prodajalca. Oba imata enako temo. Eden od njiju je povsem suveren z jasno izdelano neverbalno komunikacijo, s prepričljivim in razločnim načinom govora. Izžareva suverenost in jo kaže z vsem: glasom, kretnjami, prepričljivostjo. Drugi je tih, sramežljiv, plašen, s tresočimi rokami, pomaga si z listki v rokah, gleda v tla. Komu boste verjeli? Od koga boste raje kupili? Se boste sploh spraševali, kdo od njiju ve več? Koga boste vprašali za nasvet ali mu postavili dodatno vprašanje? Odgovor je jasen.

Nastopanje vključuje več dejavnikov, na katere velja biti pozoren, saj skupaj tvorijo celotno predstavo o nastopanju. Mnogi si pogosto pripravijo le vsebino. Vendar nastop predstavlja veliko več.

Popoln govor nikakor ni popoln, če ne vključuje dobre in izluščene vsebine. Pomemben je način govora. Zanj vemo, da če ne pritegne, se še tako pomembna vsebina izgubi. Ob vsem tem pa je ključna neverbalna komunikacija, torej kaj ob povedanem sporočate s telesom. Če se vse ne ujema in prepleta, publika to opazi in zamaje se zaupanje v vas in slišano.

Za uspešen in suveren nastop (sestane, prodajni nastop) se začnite pripravljati prej, lahko mesec dni prej, teden dni je tudi še sprejemljivo. Tako imajo »možgani čas«, da se vsebina usede in utrdi, pa še

česa novega se ob tem spomnite. Dejstvo je, da enkrat se morate pripraviti, in to, da s pripravo začnete šele večer prej, je slabo in premalo učinkovito.

Izjemen retorik Winston Churchill je tudi po cel dan posvetil pripravi na enourni govor v parlamentu. Kot oseba z motnjo v govoru zaradi vraščene jezika je zelo cenil nastope, retoriko in besedno izražanje. Vsakemu priporočam, da ima vsaj enkrat trening, saj bo tako lažje vedel, kaj naj spremeni, in pravilno vadil. Marsikdo mi reče, da pred treningom sploh ni vedel ali razmišljal, kako ga dojema občinstvo in kako bi lahko temo bolj zanimivo predstavil.

Zakaj ste koristni zame in takoj pritegnite pozornost?

V začetku je ključna izpostavitve posebnosti vas ali vašega projekta in dodane koristnosti vašega izdelka ali storitve.

Prve besede so izredno pomembne. Z njimi občinstvo ali stranko pritegnete ali odbijete. Imejte v mislih, da predstavljate ali prodajate drugim, ne sebi.

Gre za konkreten nagovor udeležencev, kaj boste naredili za njih, recimo:

- kakšna bo njihova korist od povedanega,
- zakaj je izdelek ali storitev koristna za njih,
- zakaj se vas »splača« poslušati,

- kaj novega bodo z vašim izdelkom dobili za življenje.

Začnite s sedanostjo in ne preteklostjo. Ljudi zanima, kaj je sedaj in kaj bo, torej ne že uvodoma spregovoriti o »porodnih« težavah in kdaj so potekale. To boste lahko povedali v daljšem pogovoru ali recimo pri opisu kakšne prigode ob nastanku podjetja. Ne pozabite izpostaviti posebnosti vašega projekta, izdelka ali tudi podjetja. Če vi tega ne boste povedali, drugi verjetno ne bodo. Pa tudi poznali ne bodo.

Ostane nam le še, da to prepričljivo predstavimo. ■

Foto: Depositphotos

RAZVOJ, RAZISKAVE IN INOVACIJE

Za pametno, trajnostno in konkurenčno Slovenijo

18. aprila so prof. dr. Gregor Majdič, predsednik Rektorske konference RS, dr. Robert Golob, predsednik Vlade RS, Tibor Šimonka, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije in prof. dr. Gregor Anderluh, predsednik Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije podpisali zgodovinski »Dogovor med gospodarstvom, znanostjo in politiko o razvoju blaginje Republike Slovenije«.

Tajda Pelicon, Sebastjan Šik, Ester Fidel, Korporativno komuniciranje GZS; foto: Tadej Kreft

Generalna direktorica GZS Vesna Nahtigal je poudarila, da dogovor daje glede na konkretne zaveze dobro osnovo za doseganje višje kakovosti življenja državljanov in državljanov, okoljske vzdržnosti ter visoke dodane vrednosti. »Pri vsebini dogovora smo izhajali tudi iz ciljev, zapisanih v viziji Slovenije 2050, Evropskem zelenem dogovoru in Slovenski industrijski strategiji. Na GZS trdno verjamemo, da lahko te cilje dosežemo, vendar skupaj, z

roko v roki z znanostjo in s konkretno podporo države,« je sklenila.

Predsednik GZS Tibor Šimonka je poudaril, da moramo s pomočjo države ustvariti temelje za lažji prehod od

invencij do trga. Dogovor vsebuje konkretne cilje, kako ta strateški cilj doseči in tudi konkretne rešitve, ki nam zagotavljajo, da ta dokument ne bo ostal le mrtva črka na papirju,« je dodal.

Vesna Nahtigal, generalna direktorica GZS: Nepopisno sem vesela, da je končno napočil dan za podpis zgodovinskega dogovora. Zakaj zgodovinski? Prvič, ker ta dogovor vsebuje zelo konkretne cilje. In drugič, ker ga podpisujemo na tako visoki ravni. Predsednik vlade, hvala vam, da boste z vašim podpisom skupaj z gospodarstvom in znanostjo prevzeli vaš del odgovornosti, da bodo temu dogovoru sledila tudi dejanja.

Dogovor med gospodarstvom, znanostjo in politiko o razvoju blaginje Republike Slovenije so podpisali: prof. dr. Gregor Majdič, predsednik Rektorske konference Republike Slovenije, dr. Robert Golob, predsednik Vlade RS, Tibor Šimonka, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije in prof. dr. Gregor Anderluh, predsednik Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije.

Predsednik GZS Tibor Šimonka: Inovativnost je ključ za dvig dodane vrednosti slovenskega gospodarstva

Eden od ciljev zavezništva je povečati dodano vrednost do leta 2030 na 80.000 evrov. Kako nam bo to uspelo?

Inovativnost je ključ za dvig dodane vrednosti slovenskega gospodarstva. Po inovacijskem indeksu smo še vedno pod povprečjem EU, kar nas uvršča med zmerne inovatorke. Prav tako Slovenija zaostaja za vodilnimi državami inovatorkami po številu raziskovalcev. Če želimo spodbuditi inovativnost, mora biti področje razvoja, raziskav in inovacij usklajeno s potrebami gospodarstva. Zato smo na GZS prevzeli to vlogo posrednika, da podjetja povežemo z raziskovalnimi institucijami in obratno, da jih podučimo, osvestimo in opolnomočimo. S pomočjo države, ki mora zagotoviti sredstva in pogoje, pa bomo ustvarili temelje za lažji prehod od invencij do trga.

Se vam zdi, da se podjetja premalo zavedajo potenciala tega sodelovanja? Je krivo nepoznavanje? Morda stereotipi?

Še vedno obstajajo stereotipni pogledi na to sodelovanje, da znanost in gospodarstvo ne sodita skupaj. Še vedno obstajajo institucije, ki nimajo posluha za sodelovanje z gospodarstvom in obratno, premalo zavedanja v podjetjih, kako bi lahko izkoristili konkretno znanje, ki ga v Sloveniji ni malo. Primanjkuje tudi demo in pilotnih centrov, ki bi jih lahko podjetja in raziskovalne institucije uporabljale za testiranja, kjer bi se lahko zaposleni in študentje učili in tudi na tej ravni tkali vezi.

Katere panoge oziroma industrije, morda celo podjetja ali projekti so primeri dobre prakse povezovanja?

Primerov dobrega sodelovanja imamo kar nekaj. Nekatere smo tudi predstavili ob podpisu zavezništva, ker smo hoteli s tem pokazati, 'da se da', da sodelovanje že danes obstaja in je uspešno, da pa bi lahko bilo tega še veliko več, če bomo znali vse te potenciale bolje povezati.

Lep primer sodelovanja so tudi Sripi. Na primer Matpro, kjer so med člani tako znanstveno-raziskovalne institucije kot podjetja, vse skupaj pa finančno podpira država. Pa projekt ČMRLJ, v katerem industrijski partnerji projekta razvijajo nova jekla z visokimi standardi čistosti. Ali projekt MARTIN, ki se ukvarja z modeliranjem termomehanskega procesiranja aluminijevih zlitin. Kar nekaj je takih projektov, kar pa ne pomeni, da jih ne bi bilo še več, če bi imeli boljše pogoje, k čemur stremi ravno zavezništvo.

Kako bi lahko država še pomagala?

Lahko bi naredila več z uvedbo raziskovalnega vavčerja za sofinanciranje manjših raziskovalnih projektov in raziskovalcev v gospodarstvu ter inovacijskega vavčerja za sofinanciranje manjših razvojnih projektov z namenom razvoja inovacij na višji tehnološki ravni. Vzpostaviti bi bilo treba mehanizme za razvoj in podporo visokotehnoloških podjetij ter obuditi nekatere v preteklosti uspešne programe, kot je na primer program Po kreativni poti do znanja, ki študentom omogočajo pridobivanje praktičnih izkušenj za vstop na trg dela.

Veliko slovenskih strokovnjakov odhaja v tujino. Na drugi strani bi radi v Slovenijo privabili tudi tuje strokovnjake. Kakšen je po vašem mnenju recept?

Nič takega, kar nekatere države ne bi že ugotovile in uvedle. Na GZS neprestano opominjamo državo, kako bi lahko naslovila oba pojava in veseli nas, da so na ministrstvu za gospodarstvo pripravili predlog Zakona o razvojnih delovnih mestih, saj nam v Sloveniji primanjkuje določenih strokovnjakov in znanj za specifična področja, zato morajo podjetja te delavce iskati tudi v tujini. Zamudni in administrativno zapleteni postopki zaposlovanja tujcev pri nas so zmanjševali konkurenčnost Slovenije pri zaposlovanju globalnih talentov. Zato so na MGTŠ pripravili še en predlog zakona in sicer za uveljavitev hitrega postopka zaposlitve visoko usposobljenih strokovnjakinj in strokovnjakov iz tujine v Sloveniji. Za ohranjanje teh kadrov v Sloveniji, tako tujih kot tudi slovenskih, pa bo nujno potrebno poseči tudi v davčno zakonodajo, predvsem zmanjšati obremenitev plač v višjih dohodninskih razredih.

Na katerem področju je slovensko gospodarstvo trenutno najbolj šibko, najbolj ranljivo?

Trenutno je slovensko gospodarstvo najbolj ranljivo na področju energentov. Ne le zaradi cen energentov, zaradi katerih nismo konkurenčni. Skrbi nas tudi dolgoročna oskrba z energenti. Edino energetska samooskrba nas lahko reši pred ponovnimi energetske krizami. Bolje bi se morali pripraviti tudi na energetske prehode in digitalizacijo, in prav na teh področjih ima lahko zavezništvo med gospodarstvom, politiko in znanostjo največjo dodano vrednost. Z znanjem in vlaganji v raziskave bomo namreč prišli do novih tehnologij, ki bodo okolju prijazne, in bodo zmanjšale porabo energentov in s tem stroške, kar se bo odražalo v večji konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

Dogodka sta se udeležila tudi minister za gospodarstvo, turizem in šport Matjaž Hanter minister za visoko šolstvo, znanost in inovacije dr. Igor Papič.

Prof. dr. Gregor Majdič, predsednik Rektorske konference RS in rektor Univerze v Ljubljani, je povedal, da je strateški dogovor med gospodarstvom, znanostjo in politiko za akademsko in raziskovalno skupnost velikega pomena. »Univerze smo bile vedno nosilke novega znanja, z izobraževanjem mladih pripravljamo nove generacije na izzive prihodnosti, s svojim raziskovalnim delom pa širimo znanje in inovacije. Vse aktualne izzive, s katerimi se soočamo, bomo lahko rešili le kot družba, ki bo ustrezno vrednotila vrhunsko znanje, odlično znanost in inovativno razmišljanje, saj je to edina pot, ki nas lahko popelje v svetlejšo prihodnost in izboljšanje življenj vseh nas.«

»Javne raziskovalne organizacije bo za uspešno sodelovanje potrebno ustrezno opolnomočiti, predvsem na področju kadrovske politike in vlaganj v prostore, da bodo pri opravljanju svojega poslanstva v največji možni meri lahko avtonomno sodelovale z gospodarstvom. To nas navdaja z upanjem na pomembne premike, ki bodo zvišali kakovost življenja v naši državi,« je dejal **prof. dr. Gregor Anderluh, predsednik Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov**

Slovenije (KOsRIS) in direktor Kemijskega inštituta.

Predsednik Vlade RS dr. Robert Golob je izpostavil povečanje dodane vrednosti, ki jo ustvari gospodarstvo, kot edino pot do blaginje v družbi in dodal, da imamo danes »prvi konkretni korak, kjer se Na

okrogli mizi so bili predstavljene dobre prakse sodelovanja med gospodarstvom in raziskovalno-izobraževalnimi institucijam. politika pridružuje raziskovalnim institucijam in gospodarstvu na tej poti.« Večje dodane vrednosti ne bo brez inovativnosti in znanja. »Edino naložba v znanje je tista, ki lahko pripelje do odpornosti na krize in hkrati do tega, da bomo imeli dovolj sredstev za blaginjo državljanov. Danes podpisujemo sporazum, za katerega verjamem, da bo na koncu pripeljal do še višje dodane vrednosti kot 88.000 evrov ... Vesel sem, da na tej poti stopamo skupaj. Le skupaj lahko dosežemo, da bo Slovenija spet med glavnimi inovatorkami v Evropi,« je še dodal.

Dogodku sta s svojo udeležbo dala dodatni pomen tudi **minister za gospodarstvo, turizem in šport Matjaž Hanter** **minister za visoko šolstvo, znanost in inovacije dr. Igor Papič.**

Eden primerov dobre prakse je projekt FER, ki je poleg neposredne finančne koristi prinesel tudi strokovne povezave doma in v svetu.

Na okrogli mizi so bile predstavljene dobre prakse sodelovanja med gospodarstvom in raziskovalno-izobraževalnimi institucijam.

Dobre prakse sodelovanja

Na dogodku, ki ga je povezoval **direktor Korporativnega komuniciranja GZS Sebastjan Šik**, so predstavili dobre prakse sodelovanja med gospodarstvom in raziskovalno-izobraževalnimi institucijami.

Anka Miklavič Lipušček, članica upravnega odbora Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij, je predstavila tekmovanje Ecotrophelia, ki spodbuja podjetništvo in konkurenčnost živilskopredelovalne industrije z vključevanjem inovativnih študentov. Od leta 2008 se je predstavilo že 63 inovacij. »Ecotrophelia je tekmovanje, ki spodbuja tudi nas v gospodarstvu, da stopamo čez svoje pragove in se začnemo spogledovati z idejami, inovacijami študentov.« Predstavila je primer uvedbe inovativnega izdelka v proizvodnjo Mlekarne Planika, na čelu katere je bila vrsto let. »Mladi nas prepričajo ne le s svojim žarom, ampak tudi s tem, kako znajo svoj proizvod ekonomsko utemeljiti.«

Dr. Matija Jezeršek, izredni profesor na Fakulteti za strojništvo, je predstavil sodelovanje z visoko avtomatiziranim in robotiziranim podjetjem Yaskawa. »Kamenček na tehtnici je bil razpis za raziskovalni vavčer. Takrat smo se skupaj z Yaskawo odločili, da prijavimo projekt. Rezultat tega je, da danes uspešno funkcionirajo različni sistemi na tej tehnologiji.« Danes fakulteta sodeluje s številnimi uspešnimi slovenskimi podjetji.

Janko Burgar iz podjetja Cosylab, specializiranega za razvoj kontrolnih sistemov za pospeševalnike, je poudaril, da na svetu skoraj ni pospeševalnika delcev, ki ne bi imel vgrajeno kakšno slovensko komponento ali rešitev, in plastično predstavil konkretne koristi na primeru projekta FER: »FER je projekt, v katerega je Slovenija vstopila pred 10 leti. Za članarino je plačala skupaj 20 mio evrov. Po drugi strani pa smo pridobili že preko 500 milijonov obdavčljivih prihodkov s strani podjetij, ki sodelujejo v projektu. Poleg neposredne finančne koristi gre tudi za strokovne povezave doma in v svetu.«

Radko Luzar, ustanovitelj in prokurist podjetja L-Tek ter letošnji nagrajenec GZS, je predstavil uspešno povezovanje gospodarstva in velikih raziskovalnih

institucij. L-Tek proizvaja elektronske module, elektromehanske komponente in programske rešitve. Med zaposlenimi imajo veliko število znanstvenikov. Kako jih uspejo privabiti in zadržati? »Eno je osnovna plača, glavni magnet pa so dobri in zanimivi projekti. Ti prinašajo višjo dodano vrednost, zato da imamo vsi višje plače. Prenos znanja iz strokovnih sfer v podjetja je izjemnega pomena, pomeni referenco in boljše poslovanje,« je povedal Luzar.

Izredni profesor dr. Nejc Hodnik s Ke-mijskega inštituta je predstavil primer podjetja Re-Catalyst, ki je nastalo znotraj inštituta in potem zaživel samostojno. Izpostavil je nujnost demonstracijskih in pilotnih centrov: »Trenutno je podjetje v fazi, ko še vedno uporablja raziskovalno opremo inštituta, kar ne more biti dolgoročno rešitev. Sicer pa vsako podjetje potrebuje drugačen pristop, nekateri infrastrukturo, drugi kadre ali pravne nasvete. Ni ene splošne rešitve.« ■

Strateški cilji dogovora

1. Povečanje skupnih javnih in zasebnih sredstev za znanstvenoraziskovalno, razvojno in inovacijsko dejavnost do leta 2027 na najmanj 2,8 % BDP. Od tega bodo javna vlaganja v tem obdobju znašala najmanj 1,0 % BDP in 1,8 % s strani zasebnih partnerstev. Prizadevali si bomo, da se bo obseg javnih vlaganj povečeval tudi po letu 2027.
2. Izboljšanje raziskovalnega, inovacijskega in poslovnega okolja, davčna razbremenitev na področju raziskav in razvoja, debirokratizacija ter krepitev podpornega okolja.
3. Krepitev izobraževanja vrhunskih kadrov, tudi na področju STEM poklicev, kar bo omogočilo širitev področij raziskav, razvoja in inovacij tako na univerzah in raziskovalnih zavodih s stabilnim financiranjem kot tudi v gospodarstvu in javni upravi.
4. Okrepitev izvajanja Strategije pametne specializacije in Strateških razvojno-inovacijskih partnerstev (SRIP) ter sofinanciranje vzpostavitve pilotnih centrov in demonstracijskih objektov. Pospešitev povezovanja raziskovalnih organizacij, visokošolskega sistema in gospodarstva s poudarkom na prenosu kompetenc, izboljšanje infrastrukture na univerzah in raziskovalnih zavodih s stabilnim financiranjem skladno s strateškimi načrti raziskovalnih organizacij ter z razvojnimi in inovacijskimi potrebami in potenciali gospodarstva.
5. Učinkovita nova Agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost (ARIS), ki bo skrbela za mehanizme pospeševanja raziskav in razvoja ter povezovanja akademske sfere, gospodarstva, javne uprave in nosilcev političnih odločitev. Za vzpostavitev stebra, ki bo skrbel za razvoj tehnoloških in netehnoloških (na primer socialnih in zdravstvenih) inovacij, je treba zagotoviti dodatna finančna sredstva. Predlagamo, da je agencija finančno podprta tudi s strani drugih ministrstev, in sicer glede na vsebine, ki jih zastopajo, ter da po veljavni Raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije (RISS) pripravi akcijski načrt delovanja do leta 2030 ter spremlja njegovo izvajanje.
6. Ustanovitev posebnega sklada in mehanizmov za financiranje vseh faz razvoja inovativnih podjetij, ki bo izboljšal dostop do financiranja za mlada inovativna podjetja, zagotovil financiranje razvoja inovacij (prebroditev »doline smrti«) in omogočil prenos inovacij v gospodarstvo. Sklad se bo financiral iz evropskih kohezijskih sredstev, sredstev mednarodnih razvojnih bank (npr. Evropska investicijska banka) oziroma zasebnih (institucionalnih) vlagateljev.

IZOBRAŽEVANJE

Nagrade najboljšim mladim tekmovalcem računalništva in informatike

Na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) smo v aprilu v okviru ACM tekmovanj nagradili najboljše mlade računalničarje in njihove mentorje. Tudi na ta način gospodarstvo spodbuja in podpira bodoče IT znanstvenike, programerje in računalničarje v Sloveniji.

Maruša Boh, Združenje za informatiko in telekomunikacije; foto: Matic Grašič

Dogodek je organiziralo **Združenje za informatiko in telekomunikacije** v sodelovanju z ACM Slovenija, IKT horizontalno mrežo in DIH Slovenija. Zmagovalci so si priznanja priborili med skoraj 35 tisoč mladimi iz vse države, ki so se lani na regionalnih tekmovanjih potegovali za laskavi naziv najboljših. **Direktor ZIT Nenad Šutanovac** je prepričan, da bodo s takimi dogodki aktivnosti ACM Slovenija še bolj zaživele, da bo zanimanje za tekmovanja dodatno naraslo in bo sodelovanje tudi dodatna motivacija za mentorje, ki so pri takih tekmovanjih ključni.

Uvajanje obveznega predmeta s področja računalništva in informatike v osnovne in srednje šole je temelj dolgoročnega reševanja kadrovske problematike.

Po oceni Združenja za informatiko in telekomunikacije pri GZS naj bi slovensko gospodarstvo vsako leto potrebovalo pet tisoč dodatnih strokovnjakov za informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT). »Ker je tovrstno izobraževanje v osnovnem in srednješolskem izobraževanju pomanjkljivo, je naše gospodarstvo na

svetovnih trgih manj konkurenčno, delovna mesta z visoko dodano vrednostjo uporabe digitalne tehnologije pa se selijo v druge države,« meni Šutanovac.

Uvajanje obveznega predmeta s področja računalništva in informatike v osnovne in srednje šole je temelj dolgoročnega reševanja kadrovske problematike.

Na tem področju ZIT deluje že nekaj let. Sodelovali so v skupini RINOS, vsako leto v ZIT pripravljajo analize s področja kadrovske problematike, podpirajo tekmovanja ter sodelujejo s ključnimi deležniki.

»Obvezni predmet bi bistveno pripomogel k osvajanju digitalnih kompetenc,

Najboljši slovenski tekmovalci računalništva in informatike so se udeležili podelitve nagrad na Gospodarski zbornici Slovenije.

ki so in bodo potrebne za praktično vsa delovna mesta. In pri zanimanju in usposobljenosti za študij na tem področju – za rast števila IKT strokovnjakov, ki jih nujno potrebujemo. Prepričani smo tudi, da bi tudi bistveno pripomogel k dvigu zanimanja med dekleti in s tem povečanju deleža žensk v teh poklicih, kjer jih je trenutno le 17 %,« meni Nenad Šutanovac.

Pomembnosti tega se močno zavedajo tudi v drugih državah EU, o tem so razpravljali tudi v okviru organizacije DigitalEurope. Po analizi Eurydice je Slovenija žal že zdaj na repu EU držav, kar se tiče uvajanja obveznega predmeta. »Res lahko samo upamo, da bo v končni različici strategije sledila podpora uvajanju obveznega predmeta tako v osnovne kot srednje šole, kar smo sami tudi predlagali. Tovrstna tekmovanja so bolj dopolnilo in ne morejo nadomestiti predmeta,« je še povedal Šutanovac.

Takšni dogodki spodbujajo zavedanje mladih, da je GZS v sodelovanju z gospodarstvom pripravljena vlagati v njihovo znanje.

Igor Zorko, predsednik upravnega odbora ZIT in podpredsednik GZS, je poudaril pomembnost dogodka, saj z njim gospodarstvo podpira bodoče IT znanstvenike, programerje in računalničarje v Sloveniji. »Med mladimi želimo spodbuditi zavedanje, da smo v GZS v sodelovanju z gospodarstvom pripravljene vlagati v njihovo znanje,« je povedal.

»Tekmovanja, kot jih organizira ACM, omogočajo poglobljanje znanj in širijo zavedanje o pomenu znanj, ki so na trgu dela nujno potrebna,« je povedala **Katja Mohar Bastar, direktorica DIH Slovenija**.

Predsednik komisije ACM Slovenija Andrej Brodnik je v pozdravnem nagovoru dodal, da se gospodarstvo s podporo mladih tekmovalcev in tekmovalk ter organizacijo te prireditve obnaša družbeno odgovorno. Gospodarstvo s tem daje priznanje ACM Slovenija za njihovo dosedanje in nadaljnje delo na področju računalništva in informatike.

Nagrada NAJ MENTOR - Tekmovanja ACM Slovenija so prejeli:

Primož Umek, OŠ Orehek, Kranj

Aleš Drinovec, OŠ narodnega heroja Maksa Pečarja, Ljubljana

Marina Trost, Gimnazija Vič, Ljubljana

Posebno nagrado za najboljšega tekmovalca Tekmovanja ACM Slovenija – Bober so prejeli:

Anže Markovič, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana, 1. letnik, 1. mesto

Jaša Verovnik, Gimnazija Vič, Ljubljana, 2. letnik, 1. mesto

Peter Potnik, Šolski center Celje, Gimnazija Lava, 2. letnik, 1. mesto

Val Bajc, Zavod sv. Franciška Saleškega, Gimnazija Želimlje, 3. letnik, 1. mesto

Lenart Dolinar, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana, 4. letnik, 1. mesto

Jernej Tehovnik, OŠ Dobrova, Ljubljana, 6. razred, 1. mesto

Lovro Arh, OŠ narodnega heroja Maksa Pečarja, 7. razred, 1. mesto

Žan Mesarič, OŠ Beltinci, 8. razred, 1. mesto

Primož Markovič, OŠ Milana Šušteršiča, Ljubljana, 9. razred, 1. mesto

Posebno nagrado za najboljšega tekmovalca Tekmovanja ACM Slovenija - RTK so prejeli:

Tristan Zore, Šolski center Novo mesto, Srednja elektro šola in tehnična gimnazija, RTK, 1. skupina

Rok Perko, Vegova, Ljubljana, RTK, 2. skupina

Jakob Žorž, Zavod za računalniško izobraževanje Ljubljana (ZRI), RTK, 3. skupina

Žan Gomboc, Srednja poklicna in tehniška šola Murska Sobota, RTK, izdelava spletnih aplikacij

Nagrajenci Posebne nagrade za najboljšega tekmovalca Tekmovanja ACM Slovenija - UPM so:

Job Petrovčič, Univerza v Ljubljani, UPM, ekipa, prvak

Benjamin Bajd, Univerza v Ljubljani, UPM, ekipa, prvak

Domen Hočevnar, Univerza v Ljubljani, UPM, ekipa, prvak

Poleg nagrad najboljšim tekmovalcem in najmentorjem je na dogodku Združenje za informatiko in telekomunikacije **Andreju Brodniku** podelilo tudi nagrado ZIT-ov partner leta za večjo digitalno ambicijo, v zahvalo za promocijo RIN med mladimi v Sloveniji.

Na Združenju za informatiko in telekomunikacije smo ponosni, da smo del različnih zgodb, ki pospešujejo izziv pomanjkanja IKT kadrov in tako delno pripomoremo k povečanju zanimanja za IKT panogo. V ta namen smo pripravili tudi novo spletno stran **Planet mladih digitalnih zvezd**, kjer bomo objavljali zanimive zgodbe, novice, dogodke, tekmovanja s področja IKT med mladimi. ■

Igor Zorko, predsednik upravnega odbora ZIT in podpredsednik GZS, je podelil nagrado ZIT-ov partner leta za večjo digitalno ambicijo Andreju Brodniku.

ŽIVILSTVO

Inovativnost mladih ne pozna meja

Ecotrophelia Slovenija je projekt, v okviru katerega ekipe študentov, zdaj tudi dijakov, razvijajo in predstavljajo inovativne živilske izdelke. Projekt, ki mlade spodbuja, da razmišljajo širše ter že pri razvoju upoštevajo trajnostni vidik, organizira GZS - Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij.

Maja Oblak, GZS - Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij; foto: arhiv GZS – ZKŽP in dijakov

Tekmovanje Ecotrophelia Slovenija je sprva zažvelo med študenti in bo letos junija potekalo že 15. leto. Na podlagi uspešnih zgodb se je študentskemu projektu letos prvič pridružilo tudi tekmovanje Ecotrophelia Slovenija Junior. Ta je z enakim konceptom in nekoliko poenostavljenimi pogoji za sodelovanje namenjen dijakom srednjih šol.

Ekipe za izdelek pripravijo pojasnilno-tehnični dosje, v katerem zajamejo tehnološki, marketinški in ekonomski vidik proizvodnje ter prodaje izdelka. Dosjeje oceni strokovna ocenjevalna komisija, na dan tekmovanja pa poteka

še ustna predstavitev ter degustacija izdelka.

Na letošnjem tekmovanju Ecotrophelia Slovenija Junior 2023 so ekipe pred strokovno ocenjevalno komisijo predstavile štiri nove izdelke: Cake2take, Immunis, ReBAKE in Velikonočni aspik.

Cake2take je mlečni desert v treh plasteh: spodnjo plast sestavlja zelenjavno-sadni pire, sledi mlečna krema, na vrhu pa je ajdov drobljenec s pirinimi kosmiči. Izdelek je delo ekipe Biotehniškega centra Naklo: **Marije Zore, Nike Kepic** in **Nika Štucina** pod vodstvom mentorice **Maše Škrlep**.

Immunis je napitek iz sadja, začimb, medu in cvetnega prahu ter z dodanimi mlečnokislinskimi bakterijami. Izdelek

Dijaki so ob podpori mentorjev predstavili štiri inovativne živilske izdelke.

je nastal pod rokami **Jake Pristavca**, **Nika Mikložiča**, **Nuše Rupnik**, **Katarine Vidic** in **Sare Koren** pod mentorstvom **Milene Hrovat** in somentorstvom **Jake Mihelčiča**, vsi prihajajo z Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana.

Tudi izdelek **ReBAKE** je nastal na Biotehniškem izobraževalnem centru Ljubljana. To je pekovski izdelek iz ostankov pečene listnatega testa, ki nastanejo v proizvodnji in slaščičarstvu. Njegovi ustvarjalci so **Jože Zlate**, **Maja Kapele**,

Žan Zaman in **Andreja Zrimšek** pod mentorstvom **Jake Mihelčiča**, **Anite Fajić** ter **Simone Škerlavaj Golec**.

Velikonočni aspik so predstavili **Marcel Stojnšek**, **Teo Kovač** in **Kevin Salajster** pod mentorstvom **dr. Tine Perko** in **Romea Ogrizka** z Izobraževalnega centra Piramida Maribor. Velikonočni aspik je hladetina klobasa, v kateri so združene vse tradicionalne jedi, ki se uživajo na veliko noč.

Strokovno ocenjevalno komisijo, ki je izdelke ocenila tako z vidika inovativnosti, embalaže in marketinga kot tudi njihovih prehranskih in senzoričnih lastnosti, so sestavljali: **dr. Petra Medved Djurašinović** (GZS-ZKŽP, predsednica ocenjevalne komisije), **Leni Breznik** (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), **izr. prof. dr. Mojca Jevšnik** (Zdravstvena fakulteta UL), **izr. prof. dr. Mojca Korošec** (Biotehniška fakulteta UL) in **doc. dr. Boris Kovač** (Fakulteta za vede o zdravju UP).

Slavnostna razglasitev rezultatov bo 22. junija na Gospodarski zbornici Slovenije, ko bomo razglasili zmagovalce tekmovanj Ecotrophelia Slovenija 2023 in Ecotrophelia Slovenija Junior 2023. ■

AVE

DELA MOJSTRA

XXXXX

TIPIČNA SOBOTA

PIK NIK

BBQ

KJE SO LEPINJE?

MOJ ŽAR MOJA PRAVILA

AVE.SI

VAJENIŠTVO

Skupaj gradimo kariere

Primer dobre prakse krepitev sodelovanja in povezovanja med gospodarstvom in izobraževalno sfero je 20. aprila zrcalil dogodek Skupaj gradimo kariere v Šolskem centru Škofja Loka.

Petra Sternad, Služba za razvoj kadrov in izobraževanje, GZS; foto: arhiv ŠC Škofja Loka

Namen druženja dijakov, bodočih dijakov in njihovih staršev, predstavnikov podjetij ter partnerskih organizacij, ki so poleg kolektiva šolskega centra in Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) še sodelovale pri organizaciji in izvedbi tega dogodka, je približati deficitarne in perspektivne poklice mladim in njihovim staršem v želji, da bi se zanimanje zanje povečalo. Posebna pozornost je bila tudi tokrat namenjena vajeniškemu programom.

Dogodka se je udeležilo več kot 1000 udeležencev iz vrst podjetij, dijakov in bodočih dijakov ter njihovih staršev, šolstva, lokalne skupnosti in zbornic.

V Sloveniji je bilo vajeništvo ponovno uvedeno leta 2017. Šolski center Škofja Loka si, skupaj s podjetji in zbornicami, že od samega začetka zelo prizadeva promovirati vajeniške programe. Kadre, kot so orodjarji, mizarji, strojni mehaniki, instalaterji strojnih instalacij, avtoserviserji, avtokaroseristi in tapetniki, namreč regijsko gospodarstvo zelo potrebuje. Vsi ti programi se izvajajo v vajeniški obliki in skoraj polovica vajencev iz vse Slovenije se izobražuje prav v Škofji Loki. Za promocijo teh poklicev vsako leto v aprilu poteka v Škofji Loki velik dogodek z nazivom Skupaj gradimo kariere, na katerem že od samega začetka sodeluje tudi Gospodarska zbornica Slovenije.

Letošnjega dogodka se je udeležilo več kot 1000 udeležencev iz vrst podjetij, dijakov in bodočih dijakov ter njihovih staršev, šolstva, lokalne skupnosti in zbornic. Ključni so bili bodoči dijaki in njihovi starši. Na dogodku so sodelovala številna podjetja, letos se jih je predstavilo rekordnih 66. Bodočim dijakom so se predstavili na stojnicah, ki so bile postavljene v telovadnici šolskega centra. Ker pa je bilo letos delodajalcev tako veliko, je bilo potrebno na dvorišču postaviti tudi šotor, ki ga je omogočila GZS.

GZS na teh dogodkih aktivno sodeluje tako s promocijo vajeništva v predavalnicah kot s predstavitvijo na stojnicah. Tudi letos smo predstavili vajeniški način izobraževanja bodočim dijakom, ki se zanimajo za omenjene poklice. Pri predstavitvah je poudarek na tem, kakšna je razlika med šolskim načinom izobraževanja in vajeniškim načinom ter kako se bodoči vajenci lahko povežejo s podjetji. Podjetja v regiji vajeništvo že dobro poznajo, bodoče vajence pa seznanjamo s podrobnostmi glede izvedbe vajeništva

Predstavitve za bodoče mizarje je vodila Petra Sternad z GZS.

v podjetjih, njihovega statusa ter tudi o finančnih nagradah in štipendijah. Dijaki tako lažje ugotovijo, ali jim bolj leži šolski način izobraževanja ali vajeniški.

Predstavitve vajeništva se osredotočajo na to, kakšna je razlika med šolskim in vajeniškim načinom izobraževanja.

Ključni izzivi sodelovanja gospodarstva z izobraževanjem

V okviru letošnjega dogodka smo organizatorji izvedli tudi okroglo mizo z naslovom Ključni izzivi sodelovanja gospodarstva z izobraževanjem, kjer so ključni deležniki razpravljali o izzivih izobraževanja in načrtovanih aktivnostih na tem področju v okviru reform. Na okrogli mizi so razpravljali: **direktor ŠC Škofja Loka Martin Pivk** ter **Iztok Novak, direktor podjetja Polycom, Andrej Megušar, direktor LTH Castings**, ki ima v svojih vrstah vsako leto največ vajencev, in **Uroš Mesec, direktor podjetja Mebor, Branka Hrast Debeljak, v.d. generalnega direktorja Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih na MVI, Jernej Salecl, generalni direktor Direktorata za industrijo,**

Pogovor z bivšimi dijaki ŠC Škofja Loka, sedaj uspešnimi poslovneži.

podjetništvo in internacionalizacijo na MGTŠ, in Marko Lotrič, predsednik Državnega sveta.

Otrokom in mladostnikom je treba približati poklice, ki jih ne poznajo, in s katerimi nikoli ne pridejo v stik.

Okroglo mizo je povezovala **Andreja Sever, direktorica Službe za razvoj kadrov**

in izobraževanje na GZS. Vsi prisotni so se strinjali, da je pomembno razvijati sodelovanje in povezovanje med gospodarstvom in izobraževanjem. Posebno pozornost bi morali posvetiti krepitvi kariernih orientacij mladine od rane mladosti, otrokom in mladostnikom je potrebno približati številne poklice, ki jih ne poznajo in nikoli ne pridejo v stik z njimi. Gospodarstvo ima na tem področju veliko željo sodelovati z institucijami vzgoje in izobraževanja na celotni vertikali, od vrtca dalje, s ciljem, da lahko mladi resnično prepoznajo svoje potencialne in poklicne interese ter da se ne ustvarjajo številni negativni in neresnični stereotipi o poklicih, ki jih naša podjetja najbolj potrebujejo. ■

Na okroglo mizi je bilo v središču sodelovanje gospodarstva in šolstva.

Na GZS si prizadevamo, da bi podobni dogodki druženja in sodelovanja našli svoje mesto tudi v drugih slovenskih regijah, saj lahko samo s povezovanjem dosežemo najboljše možne učinke na področju poklicnega odločanja mladih za poklice, ki jih gospodarstvu ob vse manjših generacijah konstantno primanjkuje.

Tjaša Polc
direktorica GZS Zasavske gospodarske zbornice

INTERVJU

Zasavska podjetja so zelo družbeno odgovorna

V zasavski regiji se bo v prihodnjih letih tako rekoč vse vrtelo okrog sklada za pravičen prehod, ki vključuje tudi preusposabljanje zaposlenih.

Darja Kocbek, foto: Tadej Kreft

Zasavska gospodarska zbornica pokriva območje občin Hrastnik, Trbovlje, Zagorje in Litija, ki se je regiji priključila januarja 2021. Tako se je premaknila tudi meja med vzhodno in zahodno kohezijsko regijo. Litija je tako prešla v manj razvito vzhodno kohezijsko regijo. Zasavje je najmanjša regija v Sloveniji, je edina regija, ki ne meji na nobeno državno mejo. Prebivalcev ima slabih 57 tisoč, gospodarskih subjektov je registriranih nekaj več kot 4000, od tega je nekaj nad 1000 gospodarskih družb, pravi **Tjaša Polc, direktorica GZS Zasavske gospodarske zbornice**.

Katere značilnosti in specifičnosti gospodarstva v zasavski regiji bi izpostavili?

Naša regija je izrazito industrijska, viden je vpliv več kot 200-letne rudarske tradicije, kulture. Z zaprtjem rudnikov je bilo izgubljenih preko 5000 delovnih mest, poleg tega je bilo veliko industrije posredno vezane na rudnike. Še zdaj imamo podjetja, ki izdelujejo kakšen del opreme za rudarjenje. Ko se bo zaprl premogovnik Velenje, bo to neposredno vplivalo tudi na naša podjetja. Teh sicer ni veliko, so pa. Specifičnost zasavske regije je tudi geografski relief oziroma otežena prometna dostopnost. Ko se iz naših treh dolin peljemo proti avtocesti, zjutraj pridejo trije vlačilci in promet proti Ljubljani se ustavi. Zato bi potrebovali tretji pas za tovornjake. Potrebujemo tudi predor Trbovlje-Prebold in navezavo na avtocesto. Na vzhodu regije zagotovo potrebujemo novo cesto Hrastnik-Zidani Most. Sedanja cesta je res ozka, mestoma poteka samo izmenično enosmerno. Dograditev ceste med

Hrastnikom in Zidanim Mostom je zdaj predvidena s sredstvi iz mehanizma za pravični prehod. Upamo, da bo tudi narejena.

Vsaka regija ima svoje prioritete. Pri nas obstaja bojazen, da če ne bomo slišani, bomo postali spalno naselje.

Ob slabi cestni poveztljivosti je za podjetja kar izziv ostati v Zasavju?

Pri tem bi izpostavila, da so naša podjetja zelo družbeno odgovorna. Proizvodnje ne preselijo kam drugam, ker imajo zaposlenih na primer od 800 do 1000 ljudi, če prištejemo še dva ali tri družinske člane, hitro lahko izračunamo, koliko

prebivalcem regije dajejo kruh. Tudi s tem zavedanjem načrtujejo strategijo poslovanja, investicij. Morda tudi iz prijateljske knapovščine oziroma rudarstva izhaja zasavska zavezanost in predanost, pa zavedanje, da okolja, ki si ga želimo, ne bomo imeli, če si ga sami ne bomo ustvarili.

Lahko navedete primer?

Dewesoft je izjemno uspešno visokotehno- loško podjetje. Sedanji direktor Jure Knez je iz Trbovelj, dosedanji izvršni direktor Andrej Orožen iz Hrastnika, nov izvršni direktor Tilen Sotler prav tako iz Trbovelj. Zanje je to zelo pomembno. Čeprav bi si kje drugje lahko ustvarili morda še bistveno več priložnosti, želijo ostati doma, v prostorih nekdanjih industrijskih obratov.

Želijo si vlagati znanje in denar v regiji, ga prenašati na mlade ljudi, zato so osnovali podjetniški pospeševalnik in lani še podjetniški inkubator. Dejavnost jim sicer omogoča, da lahko poslujejo kjer koli in tudi imajo zaposlene na različnih koncih sveta, zlasti visoko izobražen kader. Večina pa jih je vendarle zaposlenih v Gabrskem, kjer je industrijska infrastruktura nekdanje tovarne Iskra iz Trbovelj. Pospeševalnik je v bivši Iskrini stavbi, Dewesoft pa v Pekovi. V Zasavju imamo kar nekaj takšnih stavb. To je bila stara industrija. Nekatero hale so še vedno prazne. Čeprav so bile nekaj desetletij opuščene, podjetniki še vedno vidijo priložnost, da jih obnovijo, vanje investirajo in jih razširijo. Relief je pri nas precej razgiban in ravnine, da bi lahko postavili halo ali industrijsko cono, ni veliko. Zaradi tega se je treba znati drugače.

Izziv je beg možganov v druge regije oziroma vsakdanje delovne migracije, zlasti v Ljubljano in Celje.

Katere dosežke gospodarstva zasavske regije v zadnjih letih bi izpostavili?

Čisti prihodki od prodaje so se v letu 2021 prvič povzpeli čez 1 milijardo evrov, dodana vrednost na zaposlenega je bila leta 2018 dobrih 38 tisoč evrov, v letu 2021 pa dobrih 46 tisoč evrov. Bruto plača na zaposlenega je bila v letu 2018 dobrih 1500 evrov, zdaj pa je dobrih 1700 evrov. V letu 2022 se je povprečna bruto plača v regiji v primerjavi z letom 2021 zvišala za 3,5 odstotka, kar je največ v vzhodni kohezijski regiji. Bolj, za 3,6 odstotka, se je v lanskem letu zvišala samo v obalno-kraški in gorenjski regiji, kjer je zrasla za 3,8 odstotka. S tega vidika nam je v Zasavju uspelo narediti korak v pravo smer. To so rezultati dobrih odločitev zlasti velikih podjetij. Kot nekdanja premogovna regija je bila zasavska regija v Sloveniji v zadnjih 20 letih vedno med regijami z najvišjo stopnjo brezposelnosti. Tudi to se je v lanskem letu spremenilo. Povprečna stopnja brezposelnosti v Sloveniji je bila lani 5,8 odstotka, v Zasavju pa 6,8 odstotka. Pomurska, podravska in posavska regija so imele višje stopnje brezposelnosti kot Zasavje.

Kako poteka izstop zasavske regije iz premogovništva, kakšen je načrt za porabo sredstev iz sklada za pravični prehod?

GZS Zasavska gospodarska zbornica je že od začetka vključena v proces priprave strateških dokumentov, izvedbenih načrtov, akcijskih načrtov za pravičen prehod Zasavja kot nekdanje premogovne regije. Ta proces se je začel julija 2020. Takrat smo opravili popis terena, kaj si kot Zasavska regija želimo, kakšen scenarij za preoblikovanje bi prišel v poštev. Prišli smo do zaključka, da potrebujemo harmoničen scenarij, ki omogoča tako vlaganja v preobrazbo gospodarstva kot v ljudi. Če ne bomo vlagali v ljudi, bomo postali spalno predmestje večjih občin. Na tej podlagi je bila pripravljena nacionalna strategija za izstop iz premoga, ki je bila januarja 2021 potrjena na vladi. Vlada je s sklepom določila tudi indikativno razdelitev sredstev med zasavsko in savinjsko-šaleško regijo. Po tej razdelitvi je za prestrukturiranje zasavske regije namenjenih 74 milijonov evrov. Od tega naj bi šlo 5 milijonov evrov za raziskave, razvoj in inovacije, 29 milijonov evrov za investicije, 10 milijonov evrov za infrastrukturo, to so obrtno-industrijske cone, ki se bodo na novo gradile. Za vzpostavitev Centra za brezogljivne tehnologije, katerega investitor bo Kemijski inštitut, bo na voljo 30 milijonov evrov. Upam, da se je Zasavska regija nekaj naučila iz črpanja

sredstev programa za spodbujanje konkurenčnosti Hrastnik-Trbovlje. Da tudi tokrat sredstva ne bi ostala neporabljena, na GZS Zasavski gospodarski zbornici pripravljamo dogodke za podjetja o javnih razpisih, ažurno popisujemo razmere na terenu in tako sporočamo pripravljavcem razpisov, kakšno je realno stanje in kakšne so potrebe podjetij v regiji. Če podjetja investicij ne bodo mogla izvesti v določenem roku, z določenimi upravičenimi stroški, bo sredstva zelo težko počrpati.

Kaj je največji problem oziroma izziv?

Za obrtno-industrijske cone, ki naj bi se gradile v vseh treh občinah Zagorje, Trbovlje in Hrastnik, bo izziv zagotovo pridobivanje vseh potrebnih dovoljenj, kar je dolgotrajen proces. Tudi zato nas bo država morala slišati, sicer po moji oceni ne bomo mogli izvesti teh investicij v naši regiji.

Skratka, trudite se, da naredite, kar res potrebujete, ne nekaj na silo, samo da porabite sredstva?

Ko ste rekli na silo, naj povem, da so pri porabi sredstev za razvoj regij najbolj popularne kolesarske steze. V Zasavju bolj potrebujemo kaj drugega, kar pa ne pomeni, da kolesarskih stez ne potrebujemo. Vsaka regija ima svoje prioritete in pri nas obstaja bojazen, da če ne bomo

slišani, bomo čez nekaj časa res postali spalno naselje. Tukaj bo sicer lepo živeti, a v regiji ne bomo imeli dela.

Katere priložnosti zasavsko gospodarstvo vidi v izstopu iz premogovništva in zelenem prehodu?

S terena slišim, da imajo nekatera podjetja res veliko potrebo po širitvi. Doline so polne, je pa prostor na nekdanjih rudniških površinah, recimo na več platojih med občinama Trbovlje in Hrastnik. Na teh območjih je dovolj prostora, ki bi ga lahko izrabili za različne namene.

Povedali ste, da se je bruto plača na zaposlenega v Zasavju povečala že lani. Kaj to pomeni z vidika dviga minimalne plače letos?

Zlasti v velikih podjetjih so že v letu 2022 precej zvišali plače, ne le minimalne, ampak izhodišča v vseh plačnih razredih. Tako je bil zanje dvig minimalne plače v letošnjem letu manjši udarec. Na to so se znali ustrezno pripraviti. Dvig bruto plače na zaposlenega v letu 2022 za 3,5 odstotka je rezultat teh dobrih odločitev.

Center za brezogljicne tehnologije, ki ga bo vzpostavil Kemijski inštitut, bo prvi tovrstni center, ki ga trenutno ni od Münchna do Aten.

Kako podjetja v zasavski regiji rešujejo problem s kadri?

Izziv pri nas je beg možganov v druge regije oziroma vsakdanje delovne migracije, zlasti v Ljubljano in Celje, pa tudi druga večja mesta. Čeprav nas na nek način rešuje dejstvo, da ne mejimo na nobeno državno mejo, se več kot polovica delovno aktivnih prebivalcev Zasavja vozi v službo zunaj regije. Korona nam s tega vidika ni šla na roko, kajti tudi če so ljudje zaposleni v Ljubljani, lahko dva- do trikrat na teden delajo od doma, kar jim olajša odločitev, da se ne zaposlijo v Zasavju, ampak v Ljubljani, kjer so plače nekoliko višje, več je zaposlitvenih možnosti. Dodatna spodbuda so povrnjeni stroški za prevoz na delo, ki na mesečni osnovi niso majhni. Če se nekaj Zasavcev dogovori za skupen prevoz na delo, na

primer v Ljubljano, vsak od njih pri tem vsekakor še nekaj prihrani. Tudi železniške povezave so odlične, saj vlaki zjutraj in popoldne vozijo vsake pol ure.

Kakšne so povezave zasavskih podjetij z raziskovalnimi inštituti, univerzami?

Od 74 milijonov evrov, kolikor ima zasavska regija na voljo za prestrukturiranje, bo šlo 30 milijonov evrov za Center za brezogljicne tehnologije, ki ga bo vzpostavil Kemijski inštitut. To bo prvi tovrstni center, ki ga trenutno ni od Münchna do Aten. Zanj bodo potrebovali tudi domač izobražen kader. Eden od ciljev je privabiti študente z ljubljanske in mariborske univerze. Da bi prišli in ostali, seveda potrebujejo tudi stanovanja, kasneje bo treba postaviti tudi kak nov vrtec in šolo. Tudi na teh področjih je še precej za narediti. Za privabljanje in zadržanje kadra je potrebno strateško planiranje, določena podjetja se s tem namenom povezujejo neposredno s fakultetami, kar pomeni, da zaposleni ob delu sodelujejo z njimi kot predavatelji, zunanji sodelavci in podobno. Tako že od prvega letnika spremljajo študente in identificirajo tiste, s katerimi si v prihodnosti morda želijo sodelovati. To se mi zdi zelo dobra pot. ETI Elektroelement je včasih imel težave dobiti štipendiste, zdaj pa so toliko naredili na prepoznavnosti med mladimi, da so lani

dobili veliko več prijav, kot so razpisali štipendij. Ko mladi podjetje prepoznajo kot dobrega zaposlovalca, si želijo zaposlitve v njem. Mladi, ki danes vstopajo na trg dela, so zelo drugačni kot v preteklosti, zato se jim podjetja morajo znati približati in zadovoljiti njihove potrebe, da jih privabijo in da pri njih tudi ostanejo.

Kakšne so možnosti za šolanje v Zasavju?

V zasavski regiji imamo gimnaziji Litija in Trbovlje. Srednja šola Zagorje pokriva večinoma gostinstvo in turizem, hotelirstvo. Pred časom so uvedli še program zdravstvena nega. Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje izobražuje mlade za poklice, kot so elektrotehnik, strojni tehnik, inštalater strojnih inštalacij, orodjar, tehnik računalništva. Pri nas se bo v prihodnjih letih tako rekoč vse vrtelo okrog sklada za pravičen prehod, ki vključuje tudi preusposabljanje zaposlenih. Kot družba še nismo v fazi, da bi bili hitro odzivni na realne potrebe po kadrih v gospodarstvu. Na tem področju nas nasploh v Sloveniji čaka še veliko dela. V Zasavju smo si zamislili, da bomo začeli s popisom potreb naših delodajalcev po kompetencah. Pobudnica tega je GZS. To so poimenovali karierna platforma. V podjetjih pogosto še ne znajo natančno formulirati, kakšne kompetence bodo potrebovali, zato jih je pri tem treba malce usmerjati. ■

ZASAVSKA REGIJA

Z Mestom Akrobatov želijo oživiti razvoj regije

Tehnološki park, ki je predviden v Trbovljah, bo velik doprinos za prepoznavnost zasavske regije, prinesel bo veliko novih možnosti za razvoj visokotehnoloških produktov.

Darja Kocbek

Tehnološki park Mesto Akrobatov, ki je predviden v Trbovljah, bo v zasavsko regijo prinesel veliko novih možnosti za razvoj visokotehnoloških produktov in posledično za odpiranje novih podjetij, so nam pojasnili v podjetju **Chipolo**, ki sodeluje z različnimi razvojnimi podjetji po celem svetu, zelo redko pa z domačimi univerzami in raziskovalnimi inštituti.

Digitalizacija jim, so nam pojasnili v Chipolu, omogoča, da so hitrejši, natančnejši in predvsem eliminirajo veliko človeških napak. »Digitalizacija je dolg postopek, ki se ne zgodi čez noč. Ravno smo implementirali nov ERP sistem, ki temelji na ERP sistemu, ki ga je podjetje Dewesoft (naši sosedje) razvijalo zase,« so razložili. Vzporedno se v Chipolu pospešeno učijo uporabe orodij umetne inteligence, ki bodo digitalne procese naredili še veliko boljše.

V Dewesoftu so ustvarili pospeševalnik Katapult

V Dewesoftu so si vedno želeli imeti pozitiven vpliv na okolje, ustvariti nekaj več za celotno lokalno skupnost. S tem namenom so ustanovili podporno okolje, pospeševalnik Katapult kot sistematičen pristop, ki jim omogoča, da svoje poslanstvo vsakodnevno udejanjajo. »Povedano drugače: ustvarili smo okolje, v katerem bodo generacije za nami združevale in razvijale najnaprednejše tehnološko znanje. Mladi

bodo tu lahko ustvarjali uspešne zgodbe v svetovnem merilu. Bistveno pri tem je, da smo se zavestno odločili, da se vse to dogaja doma, v Zasavju. To je naš doprinos splošnemu razvoju podjetništva, regiji in državi,« so nam pojasnili v Dewesoftu.

Mesto Akrobatov bo oživilo gospodarski razvoj celotne zasavske regije.

Ker imajo v genskem zapisu podjetja, da želijo biti korak pred drugimi, so sprejeli odločitev, da dogradijo tehnološki park Mesto Akrobatov. »Glavni namen

gradnje Mesta Akrobatov je oživitev gospodarskega razvoja celotne zasavske regije, kar pa bo imelo tudi izjemen vpliv na razvoj gospodarstva celotne države,« so prepričani v Dewesoftu.

Po njihovih izračunih bo Mesto Akrobatov deset let po dograditvi ustvarilo 40.000 kvadratnih metrov površin za stavbe in 600 do 1000 delovnih mest z visoko dodano vrednostjo. »Imamo vse možnosti, da v Zasavju ustvarimo eno najbolj perspektivnih okolij za razvoj visoke tehnologije in združevanja najnaprednejših tehnoloških znanj,« so prepričani v Dewesoftu.

Mesto Akrobatov bo po dograditvi ustvarilo od 600 do 1000 delovnih mest z visoko dodano vrednostjo.

Stopnja registrirane brezposelnosti je bila v zasavski statistični regiji v letu 2022 deveta najnižja med vsemi 12 statističnimi regijami. Znašala je 6,8 % (5,8 % decembra 2022), kar je bilo nad povprečjem Slovenije (5,8 %). V 2022 je bilo v zasavski statistični regiji v povprečju 1.778 brezposelnih, kar je bilo za 506 oseb oz. za 22 % manj kot leta 2021. Decembra 2022 je bilo v zasavski regiji 1.534 brezposelnih, marca 2023 1.450 oseb.

Priprava Analitika GZS

Lani so aktivno in sistematično začeli sodelovati s Fakulteto za elektrotehniko, računalništvo in informatiko FERI Univerze Maribor, Fakulteto za elektrotehniko Univerze v Ljubljani in Fakulteto za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani. »Poleg sponzoriranja različnih aktivnosti na fakultetah (sponzorstvo študentskih tekmovanj, poletnih šol in podobno) aktivno sodelujemo tudi pri oblikovanju vsebin na različnih programih fakultet. Smo redki v Sloveniji, ki izobražujemo na področju merilne tehnike,« so nam povedali v Dewesoftu.

V naslednjih letih načrtujejo še bolj intenzivno sodelovanje z lokalnima srednjima šolama in z osnovnimi šolami v Zasavju. Letos bodo z osnovnimi šolami izvedli projekt Girls do Code, v okviru katerega bodo 100 deklicam v Zasavju omogočili tečaj računalniškega programiranja.

Na področju digitalizacije v Dewesoftu kot ključni izziv izpostavljajo digitalizacijo javne uprave in odvisnih sistemov. To je po njihovih besedah pogoj, če želimo biti uspešni kot država in nuditi resnično dobro podporo podjetjem v smislu razumevanja njihovega načina dela in razbremenitve pri nepotrebni birokraciji. Zaradi nepovezljivosti različnih sistemov informacijskih tehnologij namreč zdaj Dewesoft enako kot druga podjetja porabi veliko časa za poročanja podatkov na različne naslove.

V obdobju od januarja do marca 2023 so delodajalci za območje UE Zagorje ob Savi sporočili 179 prostih delovnih mest. Med temi je bilo največ povpraševanja po naslednjih poklicih: delavci za preprosta dela v predelovalnih dej., d. n. (18), upravljavci strojev za proizvod. plastičnih izdelkov (14), čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah (13), izvajalci suhomontažne gradnje, štukaterji ipd. (9), strokovnjaki za zdravstveno nego (8) itd.

Priprava Analitika GZS

»Verjamemo, da je ključnega pomena, da se ti sistemi bolj integrirajo. Tako bomo odstranili veliko birokratskega dela, ki v podjetjih znižuje produktivnost, ta pa je za nas izjemnega pomena,« poudarjajo v Dewesoftu. Kot primer so navedli, da je zelo smiselna uvedba e-računa. »Tehnologijo

imamo dostopno, vse rešitve so pripravljene. Ker pa se na ravni EU ne moremo dogovoriti, v kakšni obliki ga bomo zapisovali, še vedno izgubljammo čas s papirji. Na koncu s tem tudi škodimo okolju oziroma ohranjamo dejavnosti, ki so ekološko zelo potratne,« izpostavljajo v Dewesoftu.

Če želimo biti uspešni, je ključna digitalizacija javne uprave in odvisnih sistemov.

Za Skitti je sodelovanje z izobraževalnimi inštitucijami pomembno

V podjetju **Skitti** podpirajo idejo tehnološkega parka, ker menijo, da bo velik doprinos za prepoznavnost zasavske regije. »Podpora, ki jo bodo nudili tistim, ki prodirajo na trg, je neprecenljiva. Tudi sami sodelujemo s posamezniki, ki razvijajo prototipe ali pa smo jim pomoč pri razvoju izdelka,« so pojasnili. Še bolj kot to potrebujejo spodbudo ali morda kontakt osebe, ki jim lahko pomaga na področju, kjer jim v Skittiju ne morejo pomagati. »Trg je dovolj velik za vse in če se bomo podpirali med seboj, imamo vsi priložnost postati večji in boljši,« so nam razložili. Za Skitti je pomembno tudi sodelovanje z izobraževalnimi inštitucijami. Tako že več let sodelujejo z Univerzo v Mariboru. S Fakulteto za energetiko Univerze v Mariboru v Krškem so sodelovali pri razvojnemu projektu INNOVUM, v laboratoriju za preizkušnjo zvarov in materialov.

**STROKOVNO
ODGOVORNO
SODOBNO**

Skitti

Skitti d.o.o., Podlipovica 27z
1411 Izlake, Slovenija
E: info@skitti.si

Kvalitetna obdelava tudi
za najzahtevnejše stranke.

Storitve opravljamo s pomočjo sodobnih strojev za laserski razrez, nudimo celotno obdelavo izdelkov s pomočjo krivinskih strojev, CNC rezkalnih centrov, robotskega varjenja ter drugih postopkov kot so štancanje, peskanje, struženje, trovaliziranje.

LASERSKI RAZREZ PLOČEVINE / KRIVLJENJE PLOČEVINE / ROBOTSKO VARJENJE

Glede digitalizacije in digitalne preobrazbe, ki sta ključni za dvig produktivnosti in konkurenčnosti posameznega podjetja, v Skittiju poudarjajo, da se pri digitalizaciji ne moremo osredotočati le na informacijske rešitve, ampak gre za prenavo poslovnih procesov in poslovnih modelov. »To je po našem mnenju največji izziv, s katerim se srečujejo podjetja, ki so dolgoletno na tržišču in so vajena dela brez digitalnih pripomočkov,« razlagajo v Skittiju. Treba je vedeti, da je za vpeljavo sprememb v podjetja potrebno kar nekaj energije in volje. Vodstvo podjetja mora biti gonilna sila pri tem, da do digitalizacije pride, treba je skrbeti za ustrezna znanja in vlagati v razvoj zaposlenih v podjetju, so še dodali.

V zasavski regiji je bilo v letu 2022 (merjeno po regiji delovnega mesta) 14.978 delovno aktivnih oseb, 378 oseb oz. za 2,6 % več kot v 2021 (decembra 2022 15.315 in januarja 2023 15.186 oseb). Število zaposlenih pri pravnih osebah oz. s. p. je bilo ta čas višje za 342 oseb in samozaposlenih za 44 oseb več. Zasavska regija je v 2022 zaposlovala (merjeno po regiji delovnega mesta) 1,6 % vseh delovno aktivnih oseb v Sloveniji.

Priprava Analitika GZS

V Steklarni Hrastnik izpostavlja projekt za celovito digitalno preobrazbo

V Steklarni Hrastnik izvajajo projekt Celovita digitalna transformacija steklarske industrije (CEDIT.SI). Njegov namen je celovita digitalna preobrazba v verigah vrednosti življenjskih ciklov steklene embalaže. »Projekt poleg napredne digitalizacije steklarske proizvodnje obsega tudi digitalno preobrazbo konzorcijskih partnerjev in tudi digitalizacijo interakcij z zunanjimi deležniki projekta. Če povemo natančneje, bo uvedenih osem naprednih digitalnih tehnologij in transformiranih 14 poslovnih funkcij pri skupno 10 konzorcijskih partnerjih,« so pojasnili v **Steklarni Hrastnik**.

Končni rezultat projekta bo krepitev konkurenčnosti vseh partnerjev projekta

Foto: Skitti

»Trg je dovolj velik za vse in če se bomo podpirali med seboj, imamo vsi priložnost postati večji in boljši,« so prepričani v podjetju Skitti.

ter prispevek odprtemu inoviranju in trajnostno naravnani družbi kot osnovi za rast digitalne ekonomije. V Steklarni Hrastnik načrtujejo, da bodo celovito digitalno preobrazbo dosegli prek digitalnih rešitev in tehnologij, ki so vključene v štiri ključne življenjske cikle - proizvodnjo, podjetje, izdelek in trajnost.

Za doseganje vseh ciljev je nujno stabilno poslovno okolje.

»Prek sodelovanja v projektu CEDIT.SI in drugih projektih želimo uvesti nove digitalne tehnologije za avtomatizacijo procesov, internet stvari, umetno inteligenco, tehnologijo blokov, digitalne dvojčke, velepodatke, virtualno resničnost in 3D tiskanje,« so nam pojasnili v Steklarni Hrastnik. Z uvedbo novih digitalnih tehnologij in naprednih tehnologij v proizvodni proces se bo povečala učinkovitost in zmanjšal izmet, posledično pa se bodo zmanjšali tudi operativni stroški za proizvodnjo stekla. Predvidena je preobrazba šestih poslovnih funkcij v podjetju kot tudi aktivna vključitev drugih oddelkov. »Hkrati bomo krepili tudi digitalne kompetence zaposlenih, saj načrtujemo, da bomo v izobraževanja za tehnološke in ne tehnološke digitalne kompetence vključili vsaj 100 zaposlenih,« so nam pojasnili v Steklarni Hrastnik.

Ob tem opozarjajo, da podjetja za dosego vseh ciljev, tako poslovnih, regijskih, nacionalnih kot trajnostnih, potrebujejo stabilno poslovno okolje.

Zasavska regija je bila regija s 4. najnižjo povprečno bruto plačo med 12. statističnimi regijami (1.853 EUR povprečne bruto plače v 2022, ki je bila za 8,4 % nižja od povprečne slovenske bruto plače). V 2022 je bila povprečna bruto plača v zasavski regiji nominalno višja za 3,5 % v primerjavi z letom 2021 (v Sloveniji višja za 2,8 %).

Priprava Analitika GZS

V zadnjih letih pa se soočajo z nizom dogodkov in obdobjem, ki jih potiskajo v sprejemanje težkih odločitev in jim onemogočajo kontinuirano rast. »Načrtovanje poslovanja v prihodnosti je kljub politiki delnih zakupov oteženo ravno zaradi negotovosti na trgu energentov. Trenutno slovenska podjetja plačujejo bistveno višjo ceno za energente kot njihovi tekmeci v tujini. Če pa pogledamo še širše, imajo konkurenti zunaj EU, ki okolje obremenjujejo z večkratnikom emisij, še posebej v primerjavi z našo steklaro, bistveno boljše stroškovno strukturo in stabilnejše vire energije,« opozarjajo v Steklarni Hrastnik. ■

ZASAVSKA REGIJA

Pravični prehod Zasavja, večina sredstev bo na voljo prek javnih razpisov

Zasavska podjetja, ki imajo rada okolje in ljudi v regiji, pomagajo pri prehodu regije iz premogovništva z vključitvijo v projekte za zeleni prehod in trajnostni razvoj.

Darja Kocbek

Zasavje ima iz Sklada za pravični prehod po sklepu vlade na voljo 74,5 milijona evrov. Ta sredstva so namenjena podpori operacijam na področju energetike, gospodarstva in izobraževanja in preusposabljanja delovne sile. Približno polovico sredstev bo potrebno porabiti do konca leta 2026, drugo polovico pa do konca evropske finančne perspektive, to je do leta 2030, so nam povedali na **Regionalni razvojni agenciji Zasavje (RRA Zasavje)**.

Predelovalne dejavnosti z rudarstvom, energetiko ustvarijo 29,1 % dodane vrednosti celotne zasavske regije, med njimi predelovalne dejavnosti ustvarijo 26,4 % dodane vrednosti (pomen teh med vsemi gospodarskimi družbami je 75-odstoten). Še 18,6 % ustvarijo uprava in obramba, socialno varstvo in zdravstvo, 15,1 % trgovina, gostinstvo, promet, 11,8 % poslovanje z nepremičninami, 9,8 % gradbeništvo, 8,4 % strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (leto 2021).

Pripravila Analitika GZS

Glavni cilj sklada je ublažiti učinek prehoda s financiranjem diverzifikacije in z modernizacijo lokalnega gospodarstva ter ublažitvijo negativnih posledic za zaposlovanje. »Da bi dosegli ta cilj, Sklad

za pravični prehod podpira naložbe na področjih, kot so digitalna povezljivost, tehnologije čiste energije, zmanjšanje emisij, obnova industrijskih območij, prekvalifikacija delavcev in tehnična pomoč,« so nam razložili na agenciji RRA Zasavje.

Center za pravični prehod Zasavja že promovira pravični prehod

Večina sredstev bo na voljo prek javnih razpisov. Center za pravični prehod Zasavja, ki so ga ustanovili na RRA Zasavje, že od začetka letošnjega leta promovira pravični prehod med gospodarstveniki in jih informira o priložnostih. »V ta namen smo organizirali že več delavnic, podjetnikom ponujamo tudi individualna svetovanja, hkrati pa s tem seveda zbiramo tudi informacije s terena in jih posredujemo pristojnim ministrstvom z jasnim namenom, da bi prihajajoči razpisi čim boljše naslovili potrebe gospodarstva,« so nam pojasnili na agenciji RRA Zasavje.

Agencija na podlagi Območnega načrta za pravični prehod Zasavja soupravlja pravični prehod skupaj s pristojnimi ministrstvi. Med drugim bo podala tudi mnenja na javne razpise, preden bodo objavljeni. Center za pravični prehod Zasavja tesno sodeluje tudi z GZS Zasavsko gospodarsko zbornico z namenom, da je informiranje

podjetnikov, ki so ključni deležnik v pravičnem prehodu, čim učinkovitejše. »Glede na vsebine in ambicije zasavskega gospodarstva smo lahko optimistični glede prvih razpisov Sklada za pravični prehod za gospodarstvenike,« ocenjujejo na RRA Zasavje.

Center za pravični prehod Zasavja med gospodarstveniki promovira pravični prehod in jih informira o priložnostih.

Chipolo lahko pomaga z vključitvijo v zelene in trajnostne projekte

V podjetju **Chipolo** so nam pojasnili, da lahko pri pravičnem prehodu regije Zasavja iz premogovništva pomagajo tako, da se vključijo v projekte, ki spodbujajo zeleno gospodarstvo in trajnostni razvoj. »To lahko dosežemo s proizvodnjo izdelkov, ki so narejeni iz obnovljivih virov ali z uporabo obnovljive energije pri proizvodnji,« so nam razložili. V Chipolu veliko vlagajo v avtomatizacijo procesov, ki posredno zmanjšujejo število odpadkov pri proizvodnji, in s tem posredno enako skrbijo za nižjo porabo energije. S produkti, ki bi bili tehnološko kompleksni, pa bodo dodali večjo dodano vrednost na zaposlenega in s tem svoj prispevek v stabilnejšo in finančno močnejšo regijo.

BDP na prebivalca regije (13.236 EUR, 2021) je najnižji med dvanajstimi regijami v Sloveniji in je bil za 46,6 % nižji od slovenskega povprečja. Bruto domači proizvod te regije predstavlja 1,4 % BDP-ja Slovenije.

Priprava Analitika GZS

V podjetju so že izvedli številne ukrepe za zmanjšanje okoljskega vpliva svojih izdelkov. »Produkti so narejeni lokalno in dostavne poti polizdelkov so maksimalno optimizirane. V letu 2020 smo na trg poslali produkt Chipolo Ocean Edition, ki je bil proizveden iz plastike ribiških odpadnih mrež, v tem projektu smo tudi donirali več kot 10.000 ameriških dolarjev za ohranitev oceanov. Smo v razvoju novih produktov, ki bodo uporabljali reciklate,« razlagajo v Chipolu.

V času epidemije se je izkazalo, da je imeti proizvodnjo v Zasavju določena prednost.

Foto: Skitti

Pri nakupu novih strojev je eden od pogojev, da proizvajalec ponuja stroj, ki je hkrati energetsko učinkovit in ima podjetje z njegovo uporabo manjši odpad, pravijo v Skitti.

Imeti proizvodnjo v Zasavju ima po njihovih besedah določeno prednost, ki se je pokazala v času epidemije covid-19, kajti v nasprotnem primeru bi bili veliko počasnejši in morda jih celo ne bi

več bilo tukaj. Na roko jim gre tudi trend selitev proizvodnje iz Azije nazaj v Evropo. »Seveda pa je ključno, kako produkte proizvajamo, le to je mogoče, če so linije popolnoma avtomatizirane, potem je

Bogate izkušnje za družbeno odgovorne projekte

Družba Spekter, d. o. o. se ukvarja z vzdrževanjem in upravljanjem večstanovanjskih objektov in z oddajo javnih najemnih stanovanj na območju Zasavja, v lasti pa ima več kot 2000 stanovanj.

Je družbeno odgovorno podjetje in skuša svoje cilje dosegati v sodelovanju z lokalnim okoljem. Izkazano zaupanje družba vrača na različne načine, kot so donacije, sponzorstva, izbor lokalnih izvajalcev ter s sodelovanjem z lokalno skupnostjo ter podjetji. Zaposluje visoko usposobljen kader z dolgoletnimi izkušnjami tako na področju upravljanja in vzdrževanja nepremičnin kot tudi pri izvajanju podpornih storitev.

Družba se ponaša z že več kot 30-letno prisotnostjo na trgu. Dobro in uspešno delo podjetja izkazujejo s certifikatom Zaupanja vreden upravnik in večletno bontetno odličnostjo AAA.

Kot največji upravnik stanovanjskih stavb v širši Zasavski regiji se podjetje razvija v smeri nadgrajevanja horizontalne integriranosti ter krepitve prepoznavnosti zanesljivega in razvojno naravnega upravnika. Kot lastnik najemniških stanovanj pa želi v podjetju skladno s svojim poslanstvom zagotavljati uravnoteženo ponudbo ustreznih stanovanj na območju Zasavja. Vizija podjetja temelji na bogatih izkušnjah in je usmerjena v razvoj celovitega upravljanja stavb, gospodarjenja z lastnim stanovanjskim fondom in razvojem perspektivnih projektov za zagotavljanje stanovanj znotraj njihove niše. Tako v letošnjem letu zaključujejo z večjo naložbo v oskrbovana stanovanja, ki bodo omogočila boljše kakovost bivanja starejšim občanom.

SPEKTER
z vami že več kot 30 let

praktično vseeno, kje ta linija stoji. Med drugim pa smo tukaj doma in delati doma, je najlepše,« so nam pojasnili v Chipolu.

Skitti vidi svoj prispevek v zaposlovanju kadrov

Skitti lahko pomaga pri pravičnem prehodu regije Zasavje iz premogovništva in pri zelenem prehodu nasploh s tem, da še naprej vlaga v zeleno tehnologijo, za kar je skrbel že v preteklosti. »Prav tako smo v pridobivanju certifikata ISO 14001, ki bo organizaciji še dodatno pomagal, da bo boljše izpeljevala svoje okoljske odgovornosti. Svoj prispevek vidimo tudi v zaposlovanju kadrov, ki so odšli iz zasavske regije, ker so imeli znanje, a v Zasavju ni bilo podjetij, ki bi jih potrebovali,« so nam pojasnili v Skittiju.

O zeleni tehnologiji so začeli razmišljati s postavitvijo sončne elektrarne v letu 2019. »Tokrat smo prvič videli, kako lahko podjetje z izvedbo zelene preobrazbe pomaga k znižanju ogljičnega odtisa. Radi se pohvalimo, da svoje kovinske izdelke obdelamo z energijo, katere skoraj polovica je proizvedena iz obnovljivih virov,« so nam razložili. Prav tako skrbijo, da je njihov tehnološki park redno obnovljen.

Pri nakupu novih strojev je eden izmed pogojev, da proizvajalec ponuja stroj, ki je hkrati energetsko učinkovit in ima podjetje z njegovo uporabo manjši odpad. »Razlog, da delamo v Zasavju, je preprost. Tu smo doma in to je naš dom. V Orehovičih je bila ustanovljena firma v letu 1965 in da bi obratovali kje drugje kot v občini Zagorje ob Savi, nam ni v interesu. Radi imamo svoje okolje, ljudi in tu bomo ostali,« pravijo v Skittiju.

Polovica energije, ki jo v podjetju Skitti rabijo za obdelavo svojih kovinskih izdelkov, je proizvedena iz obnovljivih virov.

Steklarna Hrastnik z uporabo zelenih tehnologij postavlja prebojne mejnike

Na prehodu na zelene vire energije že dlje časa delajo v **Steklarni Hrastnik**. Z uporabo zelenih virov v svoji panogi postavljajo prebojne mejnike, vendar tega prehoda v tako energetsko intenzivni industriji, kot je steklarstvo, in v podjetjih s 24-urnim proizvodnim procesom ni mogoče narediti v kratkem času. »Že nekaj let pospešeno dekarboniziramo

in sistemsko znižujemo vplive na okolje. Z izvedbo vseh načrtovanih projektov smo že občutno pred energetsko krizo načrtovali, da bomo do leta 2025 tretjino porabe fosilnega goriva nadomestili z zeleno energijo, za 10 odstotkov zvišali energetsko učinkovitost ter za več kot petino znižali svoj ogljični odtis,« so nam pojasnili. Do leta 2030 so si zastavili cilj, da bodo ogljični odtis zmanjšali za 40 odstotkov, do leta 2050 pa želijo postati povsem ogljično nevtralni.

Ker so zavezani trajnostni poti, vlagajo v zeleno energijo, v najnovejšo inovativno tehnologijo za taljenje stekla (hibridna peč, vodik), izboljšujejo energetsko učinkovitost proizvodnih procesov, izkoriščajo odpadno toploto za daljinsko ogrevanje, uporabljajo alternativna goriva, delajo na ekološkem dizajnu produktov (zmanjševanje teže stekla, biomateriali) in na naprednih digitalnih rešitvah z namenom zmanjšati porabo primarnih virov, so nam našli v Steklarni Hrastnik.

Izvoz blaga zasavske regije je bil v 2022 za 22 % višji kot v 2021 in je znašal 309 mio EUR. Uvoz blaga je bil v tem obdobju za 15,9 % višji in je znašal 466 mio EUR. Izvoz zasavske regije predstavlja 0,5 % celotnega izvoza Slovenije (v letu 2022), uvoz pa 0,9 % celotnega uvoza Slovenije.

Pripravila Analitika GZS

»Energetska in proizvodna učinkovitost ter gospodarna raba virov so predpogoj za uvajanje temeljev krožnega gospodarstva,« pravijo v Steklarni Hrastnik. Njihova investicijska vlaganja sledijo tako strategiji razvoja kot trajnostni usmeritvi. Letos poleti načrtujejo nadaljnje aktivnosti na projektu uporabe vodika kot brezogljicnega energenta, saj bodo izvedli prvo industrijsko proizvodnjo stekla z vodikom v EU.

Pojasnili so nam, da vodik lahko učinkovito nadomesti zemeljski plin pri vseh končnih uporabnikih. Večjo uporabo trenutno omejuje njegova dostopnost oziroma cena, kar pomeni, da je uporaba mogoča le v industrijah, kjer

Foto: Steklarna Hrastnik

»Energetska in proizvodna učinkovitost ter gospodarna raba virov so predpogoj za uvajanje temeljev krožnega gospodarstva,« pravijo v Steklarni Hrastnik.

lahko z uporabo vodika ustvarijo dovolj dodane vrednosti, da si pokrijejo visoke investicijske in operativne stroške teh tehnologij. V primeru Steklarne Hrastnik je to premijsko embalažno steklo, ki ima nižji okoljski odtis in za katerega so potencialni kupci v želji po trajnosti pripravljeni plačati več.

Projekt H2GLASS, v katerem sodeluje Steklarna Hrastnik, je trenutno največji projekt v EU v steklarstvu za uporabo vodika na industrijski ravni.

V okviru projekta OPERH2 so na pilotni ravni že postavili in testirali uporabo vodikovih tehnologij za taljenje stekla. »Trenutno smo na področju vodika vključeni v tri mednarodne projekte,« so nam pojasnili v Steklarni Hrastnik. V projektu H2GLASS, v katerem sodeluje 23 partnerjev iz vse Evrope, se lotevajo uporabe vodika za nadomeščanje uporabe zemeljskega plina na industrijski ravni. »V okviru tega projekta načrtujemo industrijsko demonstracijo na visokotonažnih pečeh v obdobju 2023-2024,« so nam razložili. »To je trenutno največji projekt v EU v steklarstvu za uporabo vodika na industrijski ravni. V njegovem okviru želimo ustvariti tehnologijo, ki jo v steklarstvu potrebujemo za uresničitev 100-odstotnega izgorevanja vodika v proizvodnih obratih,« so nam pojasnili v Steklarni Hrastnik.

V zasavski regiji je bilo v letu 2022 registriranih 339 izvoznikov in 753 uvoznikov. Najpomembnejši izvozne države partnerice zasavske regije v letu 2021 so bile: Italija (17-odstotni delež), Nemčija (15-odstotni delež), Poljska (8-odstotni delež), Avstrija (6,3-odstotni delež), Francija (6,1-odstotni delež), Hrvaška (5,2-odstotni delež). Največje uvozne države so bile Nemčija, Italija, Poljska, Avstrija, Srbija.

Pripravila Analitika GZS

V projektu NAHV – Severno jadranska vodikova dolina, v katerem sodelujejo

tri države, načrtujejo uporabo vodika v komercialne namene v okviru rednih operacij. V okviru projekta PHOTOSINTH se lotevajo proizvodnje vodika s fotosintezo. Za trajnostni razvoj je Steklarna Hrastnik dobila tudi zlato medaljo EcoVadis.

Dewesoft bo obnovil nekaj starih industrijskih objektov v Trbovljah

Tudi v Dewesoftu so nam pojasnili, da se zelo dobro zavedajo pomena zelenega prehoda za celotno regijo Zasavja. »Kar nekaj starih industrijskih objektov v Trbovljah bomo obnovili, jim dali novo življenje. V prostorih nekdanje Strojne tovarne Trbovlje (STT) na primer gradimo strojni park, kamor želimo preseliti našo orodjarno, v kateri izdelujemo vse kovinske dele naših inštrumentov,« so nam povedali. Ekologiji in trajnostnemu razvoju nameravajo nameniti posebno skrb tudi v tehnološkem parku Mesto Akrobatov, saj bo energetsko učinkovit, pridobival bo zeleno energijo za ogrevanje, hlajenje in izvajanje dejavnosti. Mesto Akrobatov bo brez emisij (toplotne črpalke, čista proizvodnja), energetsko samooskrbno (sončne celice) in delovalo bo na razvoju tehnologij za čisto okolje, napovedujejo v Dewesoftu.

V industriji zelenega prehoda so že zelo vpeti na področju avtomobilizma in vetrnih elektrarn. »Pri slednjih izvajamo monitoring. Gre za trg, ki se hitro širi. V svetu avtomobilizma razvijamo modul za izračun učinkovitosti električnega motorja. Hrvaški Rimac želi zmanjšati izgube energije od baterije do koles, ki so še vedno prevelike. Z našo napravo merijo in računajo izkoristek motorja, medtem ko optimizirajo inverter in motor, da bi bil izkoristek čim večji. Tako lahko rečemo, da smo zelo vpeti na različnih področjih razvoja zelene prihodnosti človeštva,« so nam pojasnili v Dewesoftu.

Dewesoft bo obnovil več starih industrijskih objektov v Trbovljah in jim dal novo življenje.

Na mikro ravni pa so lansko leto v Trbovljah zgradili unikatno parkirno ploščad. Poleg rešitve za parkiranje so s tem pridobili tudi eko otok za odpadke, v bližnji prihodnosti bo objekt opremljen s polnilnicami za električna vozila ter sončno elektrarno. »Razmišljamo tudi, da bi na objekt umestili sončne panele, ki bi poleg proizvodnje energije in dizajna, senčili parkirno ploščad,« so nam povedali v Dewesoftu. ■

Dewesoft sodeluje v industriji zelenega prehoda na področju vetrnih elektrarn in avtomobilizma.

ZASAVSKA REGIJA

Razvoj podmladka je tek na dolge proge

Mlade želijo že zgodaj navdušiti za tehnične poklice, da se v prihodnosti ne bodo več pogovarjali o pomanjkanju kadra, pač pa o njegovem izobilju

Darja Kocbek

Uspešnega gospodarstva ni brez ljudi. V **Steklarni Hrastnik** pravijo, da se delo z bodočimi kadri začne že v času šolanja. »Mladi se na svojo poklicno pot običajno podajo s sanjami in pričakovanji, kaj lepega jim bo prinesla prihodnost. Delodajalci pa smo tisti, ki jim lahko omogočimo, da svoje ideje in energijo čim prej prenesejo v resnično okolje. Vsem našim študentom nudimo konkurenčne štipendije, obvezno praktično usposabljanje in pridobivanje delovnih izkušenj že v času šolanja, mentorstvo pri pripravi seminarskih, diplomskih, magistrskih del, sodelovanje pri raznih projektih. Cilj štipendiranja je vsekakor redna zaposlitev po zaključku šolanja,« so nam pojasnili v Steklarni Hrastnik.

V Steklarni Hrastnik že vidijo prve pozitivne učinke aktivnega dela z mladimi.

Z mladimi nasploh sodelujejo prek različnih projektov. Podpirajo lokalne projekte, kot je postavitve učilnice na prostem v osnovni šoli Hrastnik, šolam pomagajo pri izvedbi tehničnih dni, pri poklicni orientaciji, podpirajo delo z mladimi v različnih klubih in društvih. »Razvoj podmladka ni sprint, temveč tek na dolge proge. Večletni maraton bi lahko rekli. Prvi pozitivni učinki našega aktivnega dela z mladimi so že opazni,

saj prejemamo veliko vlog za opravljanje strokovne prakse ter za pomoč pri izvedbi različnih šolskih projektov, kar kaže na to, da se mladi želijo učiti in delati pri nas,« so nam pojasnili v Steklarni Hrastnik.

Ob tem izpostavljajo, da skrbijo tudi za zaposlene. Omogočajo jim delo na projektih, ki niso konvencionalni (recimo na področju novih tehnologij), pa mednarodna sodelovanja s priznanimi institucijami. »Tovrstne pobude nam bodo omogočile ustrezen razvoj kadrov za prihodnost, predvsem na področju vodikovih tehnologij,« so prepričani. Pri bodočih zaposlenih pa iščejo raznolikost,

komplementarnost in spekter različnih sposobnosti. Za pravo idejo je namreč potrebna širina, za izvedbo pa strokovnost. »Pri kandidatih tako iščemo raznolike kompetence, iščemo tako osebe z visoko analitičnimi sposobnostmi, kot tiste, ki so zelo ustvarjalni. Na splošno je pomembna tudi inovacijska usmerjenost kandidata (growth mindset), vztrajnost, podjetnost, optimizem ter pripravljenost za sodelovanje z različnimi deležniki. Verjameмо namreč, da je potrebno nova znanja in veščine nadgraditi tudi z omenjenimi kompetencami,« so nam pojasnili v Steklarni Hrastnik.

Velika prednost in dodana vrednost za uspešno zaposlovanje v lokalnem okolju so dobri projekti in okolje za ustvarjanje.

Iščejo ljudi, ki znajo razmišljati zunaj okvirjev

V Skittiju so nam povedali, da v njihovem podjetju dobi priložnost vsak, ki jih prepriča, da se ne bo ustrašil novih izzivov, da si želi novih znanj in da ima v sebi timski duh. »S pomočjo mentorstva in prenosa znanj skrbimo za to, da si priskrbimo ustrezen kader, ki je pripravljen na nadaljnje izobraževanje,« so nam razložili. Ker s širjenjem poslovanja in prevzemanjem zahtevnejših strank potrebujejo vse več visoko izobraženega kadra, se v zadnjih letih soočajo s pomanjkanjem ustrezno usposobljene delovne sile. »Opažamo, da se z leti vrzel med ponudbo in povpraševanjem povečuje. Trudimo se, da kljub neustrezni formalni izobrazbi zaposlujejo ljudi, ki si želijo novih znanj in znajo razmišljati zunaj okvirjev,« pravijo v Skittiju. Svojim zaposlenim omogočajo naknadno izobraževanje tako za pridobitev višje stopnje izobrazbe kot za pridobitev varilnih certifikatov na Inštitutu za varilstvo. Bi pa bilo za podjetje lažje, če bi na trgu imeli več kvalificiranega kadra z ustrezno formalno izobrazbo.

Največ štejeta talent in želja po učenju

V Chipolu relativno hitro zaposlujejo nove ljudi. Trenutno jih je okoli 60, pravijo. »Pri nas je kader raznolik, od proizvodnih delavcev do inženirjev. Največ štejeta talent in želja po učenju. Tega ne da noben izobraževalni sistem,« so nam pojasnili. Bili pa bi veliko bolj zadovoljni, če bi v okviru izobraževalnega sistema pridobili nove višje in visokošolske programe, a hkrati je tudi vprašanje, ali bi se vpisalo zadostno število učencev. Najbolje bi bilo, da bi se kader, ki gre v Ljubljano ali po svetu, vrnil nazaj v regijo. »Sami imamo štipendiste in s to prakso bomo nadaljevali, seveda pa so vrata za talente pri nas vedno odprta,« so nam zagotovili v Chipolu.

Največ zaposlujejo naravoslovce, tehnike in inženirje

V Dewesoftu se zavedajo pomena dobre izobrazbe in menijo, da je kakovost javnega šolstva v Sloveniji res dobra. »Stanje na trgu dela na področju informacijskih tehnologij je že nekaj časa

problematično, a vendar ostajamo optimisti. Prepričani smo, da je velika prednost in dodana vrednost za uspešno zaposlovanje v lokalnem okolju, če podjetje ponudi dobre projekte in ustvari okolje za ustvarjanje. Mlade želimo navdušiti za tehnične poklice že zgodaj, da se v prihodnosti ne bomo več pogovarjali o pomanjkanju kadra, pač pa o njegovem izobilju,« so nam povedali v Dewesoftu.

Povprečna starost zaposlenih v podjetju je 35 let. Največ kadra zaposlujejo s področja naravoslovja, tehnike, inženirstva. Zaposlujejo tudi v proizvodnji, torej kader vseh starostnih skupin, ki za svoje delo potrebuje dobre ročne spretnosti. Samo v lanskem letu so zaposlili 40 novih sodelavcev. »Je pa realno gledano težko narediti prekvalifikacijo oziroma narediti prehod iz rudarskega sektorja v visokotehnološkega,« v Dewesoftu odgovarjajo na vprašanje o možnostih za prekvalifikacijo ljudi, ki potrebujejo nove zaposlitve zaradi prehoda zasavske regije iz premogovništva. ■

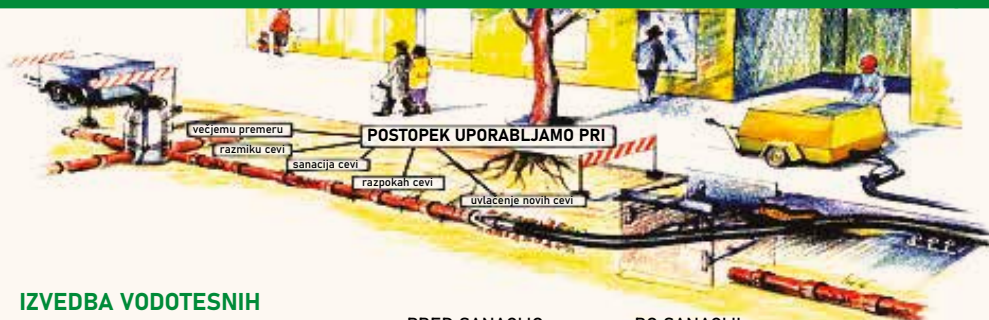
GRADNJE POLAK

Gabrijel Polak s.p.

VRTINE, SANACIJE VODOVODOV IN KANALIZACIJ

Tel.: +(386)3 749 09 90 ■ E-pošta: gradnje.polak@siol.net
www.gradnje-polak.com

Nudimo celovite rešitve pri izgradnji in sanaciji različnih cevovodov in skrbimo za varstvo okolja

IZVEDBA VODOTESNIH CEVODOV BREZ IZKOPOV:

- Sanacija z impregniranim vložkom
- Točkovne sanacije
- Pregled cevovodov s TV kontrolnim sistemom
- Meritve tesnosti cevovodov
- Vzdrževanje cevovodov
- Sanacija jaškov

PRED SANACIJO

PO SANACIJI

VRTINE:

- Podboji s pnevmatsko raketo
- Uvlačenje nove cevi (enakega ali večjega premera)
- Izgradnja in obnavljanje različnih vrst cevovodov brez izkopov
- Lociranje cevovodov z radijsko sondo
- Daljinsko vodeno podvrtavanje v dolžini 500m premera do 1200mm

ZASAVSKA REGIJA

Občine v regiji povezuje Rudarska pot Srečno

Med prvimi nalogami lani ustanovljene Regionalne turistične zveze Kum (RTZ Kum) je oblikovanje turističnih paketov in skupna promocija regije Zasavje kot turistične destinacije.

Darja Kocbek

V Zasavju je turizem panoga, ki je pre malo izkoriščena. Da bi to spremenili, so se turistična društva iz občin Litija, Šmartno pri Litiji, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik in Radeče na pobudo Turistične zveze Slovenije lani povezala v Regionalno turistično zvezo Kum (RTZ Kum). Med prvimi nalogami zveze je oblikovanje turističnih paketov in skupna promocija regije kot turistične destinacije, nam je povedala **Vesna Jesih, predsednica RTZ Kum in podžupanja občine Trbovlje**.

Zasavje je »siva lisa« tudi v Strategiji razvoja slovenskega turizma. Eden od ciljev RTZ Kum, ki deluje na prostovoljni osnovi, je, da se to spremeni. »Profesionalne organizacije, ki bi skrbela za turizem v Zasavju (še) ni, smo šele v fazi dogovorov o skupnem nastopu na slovenskem trgu,« nam je pojasnila Vesna Jesih.

Ena od možnosti širjenja turistične ponudbe v Trbovljah so dodatne planinske in tematske učne poti.

V Hostlu Trbovlje so lani zabeležili največ nočitev od leta 2011

Lanska turistična sezona v Trbovljah je bila zelo spodbudna, število obiskovalcev se večja, več je tudi turistične ponudbe tako v javnih zavodih kot pri zasebnikih.

»V primerjavi s preteklimi leti smo v Hostlu Trbovlje v letu 2022 zabeležili največ nočitev od leta 2011,« nam je pojasnila Vesna Jesih. Načrti Hostla Trbovlje so, da glede na proste kapacitete dosežejo čim večjo zasedenost. Veliko delajo tudi na promociji in prepoznavnosti. Znamenitosti in turistične programe v Trbovljah si pridejo ogledat večinoma enodnevni gosti iz Slovenije. Obiskovalci iz tujine so večinoma sorodstveno ali prijateljsko povezani z Zasavčani, ki ostanejo več dni kot gostje sorodnikov ali prijateljev.

Med priložnostmi za širitev turistične ponudbe v Trbovljah Vesna Jesih omenja dodatno urejanje planinskih in tematskih učnih poti, kolesarski turizem (postavitve varovanih kolesarnic za vse turiste, ki v Trbovlje prihajajo s kolesi, postavitve postaj za polnjenje električnih koles), ureditev avtokampov in parkirnih mest za avtodome, tudi razširitev drugih namestitvenih zmogljivosti. Za turiste bi bila po njeni oceni zanimiva tudi sprememba starih industrijskih prostorov v sobe pobega in za različne kulturne dogodke.

Evropark ves čas dopolnjujejo z atraktivnimi vsebinami.

Da bi prek kulturnega turizma v Zasavje privabili več gostov, bi bilo treba nadgraditi in povezati predvsem festivale, ki so Festival Svoboda, Festival Delavskega Filma Hrastnik, Festival Rdeči Revirji. Priložnost in izziv na področju športnega turizma je obogatitev obstoječih športnih prireditev (Knap trail, Mlada olimpijada, Dan teka, Mednarodno tekmovanje freestyle skiro Ledenica, Trboule open Ledenica skate tekmovanje...), nam je pojasnila Vesna Jesih.

V zasavski regiji so v 2022 zabeležili 23.135 turističnih prenočitev, kar je bilo za 69 % več kot v 2021, ko so bile v veljavi še nekatere omejitve poslovanja zaradi covid-19. Obenem je bilo število prenočitev še za 9 % nižje od števila prenočitev v 2019. Število prenočitev tujih turistov v 2022 je bilo za 97 % višje kot v 2021, število domačih pa višje za 54 %. Povprečna doba bivanja turistov v regiji je bila 2,6 dneva.

Pripravila Analitika GZS

Območje Zagorja ob Savi ima bogato zgodovino

Občina Zagorje ob Savi ima številne kulturne in naravne znamenitosti, ki so del pretekle oziroma polpretekle zgodovine. »Arheološke najdbe pričajo, da je bilo območje današnjega Zagorja ob Savi

naseljeno že 2000 let pred našim štetjem in je imelo izjemno bogato zgodovino. V pisnem viru je prvič kot Sagor oziroma Sagur omenjeno v seznamu papeške desetine oglejskega patriarhata iz leta 1296, ki jo danes hranijo v Vatikanu,« so nam pojasnili na **Občini Zagorje ob Savi**.

Na območju občine so ostanki gradu Gamberk, ki je bil svoje dni eden najmočnejših na Slovenskem. Ob ostankih gradu Medija stoji Valvasorjeva kapela, v kateri naj bi bili pokopani Valvasorjevi starši, žena in pet otrok in po nekaterih domnevah tudi sam Janez Vajkard Valvasor. V Rudarskem muzeju Zagorje hranijo fotografsko in dokumentarno gradivo ter različna orodja in pripomočke, ki prikazujejo zgodovino rudarjenja in posamezne izseke iz dela rudarjev. »Zgodba o rudarjenju v občini Zagorje ob Savi je dolga več kot 250 let ter polna zanimivih dejstev ter spominov, ki jih nosijo upokojeni rudarji ter njihove družine,« razlagajo na občini. V občini so ohranjeni tudi številni spomeniki iz časa druge svetovne vojne. V Zagorju ob Savi se ponašajo tudi s parkom dr. Janeza Drnovška in Evroparkom, ki ga ves čas dopolnjujejo z atraktivnimi vsebinami, razlagajo na Občini.

Med številnimi hribi, ki obdajajo občino, je ena najbolj obiskanih točk Zasavska Sveta gora. »V prihodnosti nameravamo na Čemšeniški planini postaviti razgledni stolp, s katerega bo mogoč še lepši pogled

na Boč, Peco, Uršljo Goro, Nanos, Snežnik, Trdinov vrh ter vse do Ljubljane in Triglava,« so nam povedali na Občini Zagorje ob Savi.

Gradijo pa že kolesarsko stezo, ki bo potekala po vsej zagorski dolini. V letu 2021 so odprli gorskokolesarski park Cilenca Trails, ki ponuja štiri namenske gorskokolesarske poti in obsega območje 16 hektarjev. »Gre za projekte, s katerimi skušamo obogatiti turistično ponudbo in jo približati tudi tistim obiskovalcem, ki želijo v naši občini preživeti aktivne počitnice,« pravijo na Občini.

Rudarska pot Srečno se osredotoča na rudarsko tehnično dediščino.

Povezovanje vseh štirih občin (Hrastnik, Trbovlje, Litija, Zagorje ob Savi) je po njihovem mnenju nujno. Pri tem ima veliko vlogo Regionalna razvojna agencija Zasavje, ki pripravlja skupne turistične projekte. Eden od skupnih regijskih projektov je tudi Rudarska pot Srečno, ki je namenjena tako za sprehod, rekreacijo, sprostitvev kot tudi za ogled naravnih in kulturnih znamenitosti s poudarkom na rudarski tehnični dediščini, so nam povedali na Občini Zagorje ob Savi.

Eden od atraktivnejših projektov, ki jih imajo v načrtu, je ureditev tako imenovane zagorskega podzemlja. »V opuščenih rudniških rovih želimo v sodelovanju z Društvom slovenskega animiranega filma urediti interaktivni muzej animiranega filma, v katerem se bo mogoče sprehoditi skozi zgodovino risank – od njihovega nastanka do danes,« so nam pojasnili na Občini Zagorje ob Savi.

V Muzeju Hrastnik je na ogled zbirka unikatnih rudarskih lutk

Tina Šmit iz TIC Hrastnik med turistično ponudbo občine Hrastnik izpostavlja Muzej Hrastnik z več zbirkami, med katerimi je tudi zbirka unikatnih rudarskih lutk – Marionet. Ogle dati si je mogoče nekdanje rudniške prostore (kompresorska postaja, strojnica, glavni jašek, rudniški rov, Mlakarjevo muzejsko rudarsko stanovanje).

V zasavskih občinah ima pomembno mesto rudarska tehnična dediščina.

Foto: Občina Zagorje ob Savi

Zasavska Sveta gora je ena najbolj obiskanih točk v občini Zagorje ob Savi.

Priložnosti za širitev turistične ponudbe v TIC Hrastnik vidijo »absolutno v rudarstvu, ki je vsem občinam v regiji skupna ter v skupnem predstavljanju industrijske kulturne dediščine, ki se v Hrastniku veže tudi na steklarstvo in kemično industrijo«. »Potencialnim obiskovalcem lahko torej nudimo enodnevni

izlet, kjer obišejo vsa tri zasavska mesta,« nam je povedala Tina Šmit.

Lanska turistična sezona v občini Hrastnik je bila po njenih besedah aktivna. Letos si želijo večji obisk. Veliko delajo na festivalnem turizmu v povezavi s festivalom delavskega filma Kamerat, Rdečimi revirji, zasavsko kulinariko ohranjajo s

festivalom Funšterc. Občina Hrastnik ima večinoma enodnevne goste, ki prihajajo prek različnih društev, ki vsako leto organizirajo izlete v različne konce Slovenije. Tina Šmit izpostavlja še festivalske goste in udeležence športnih prireditev (Hrastnik Trail).

Do replike vaške situle vodi Aleja ustvarjalnosti

V občini Litija je med najbolj znanimi destinacijami geometrično središče Slovenije GEOSS. Med najpomembnejše arheološke najdbe na Slovenskem sodi situla iz Vač. Originalno situlo hrani Narodni muzej Slovenije, na koncu vasi Klenik, kjer jo je izkopal starinokop Janez Grilc, je postavljena njena povečana replika. Do nje vodi Aleja ustvarjalnosti na prazgodovinskih tleh. Tradicija priprave kop in kuhanja oglja je predstavljena v Oglarski deželi na Dolah pri Litiji. Rudnik Sitarjevec Litija pa po navedbah TIC Litija sodi med najbogatejše vire različnih mineralov v svetovnem merilu. ■

S KOLESARSKIMI POVRŠINAMI POVEZUJEMO TRBOVLJE

Dela v sklopu Izvedbe kolesarskih površin v Trbovljah potekajo s polnim zagonom in bodo zaključena v poletnih mesecih. Z izvedbo operacije in umestitvijo 4.800 metrov novih kolesarskih površin na sever in jug mesta bomo s kolesarskimi površinami povezali celotno mesto in omogočili dnevno migracijo občanov.

Poleg kolesarskih površin bodo na novo urejena parkirišča za e-kolesa z nadstreški z možnostjo zaklepa koles.

V sklopu izvedbe kolesarskih površin so, glede na omejene prostorske zmožnosti, predvideni različni tipi kolesarskih površin. Za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in manjše emisije PM 10 iz prometa je v občini Trbovlje izdelana celostna prometna strategija, s katero so definirani prioritarni ukrepi trajnostne mobilnosti na nivoju občine, med katerimi je tudi predvidena kolesarska povezava.

Trenutno potekajo dela tako na severnem kot tudi na južnem delu mesta. Na severnem delu sta odseka od Gasilskega doma do Dewesofta ter od križišča pri Komunali do cerkve Sv. Martin v zaključni fazi. Gradi pa se že tudi brv čez potok v Mestnem parku, ki bo povezala novo kolesarsko pot z obstoječimi. Na južnem delu se dela odvijajo pri spodnjem Petrolu v smeri proti Hoferja. Urejen je že tudi del od Lafarga proti železniški postaji, vendar pa bo po zaključku gradbenih del (konec junija) potrebno vzpostaviti na celotni trasi še ustrezno prometno signalizacijo.

Kolesarske površine urejamo s ciljem, da bi se občani po opravkih odpravili s kolesom. Prav tako želimo povečati uporabo koles tudi pri tistih občankah in občanih, ki trenutno za dostop do železniške postaje uporabljajo avtomobil. Z vzpostavitvijo kolesarske infrastrukture in večjo uporabo koles želimo zmanjšati emisije toplogrednih plinov in emisije PM10 iz prometa. Gradnja se je pričela v letu 2022 in bo končana v letu 2023.

Skrbno in zanesljivo izvajamo dela na področjih:

- visokih in nizkih gradenj
- proizvodnje in prodaje gradbenih materialov
- proizvodnje in vgrajevanje asfaltnih zmesi
- projektiranja in inženiringa
- predelave gradbenih odpadkov
- vzdrževanja cest

Pri vseh naštetih segmentih storitev imamo v podjetju zaposlen strokoven in usposobljen delovni kader, katerega neprestano namensko izobražujemo, ter s tem seznanjamo z novostmi v gradbeništvu.

Vizija in smer v poslovanju podjetja Trgograd, d.o.o., Litija sta kvaliteta in zanesljivost, tako pri proizvodnji lastnih izdelkov, kot pri gradbenih delih na področju nizkih in visokih gradenj. Zaradi potreb po dosegu zastavljenega, smo v Ljubljani postavili najsodobnejši asfaltni obrat, s katerim zagotavljamo najvišjo možno raven kakovosti, ki jo dosegamo z lastno kontrolo in laboratorijem.

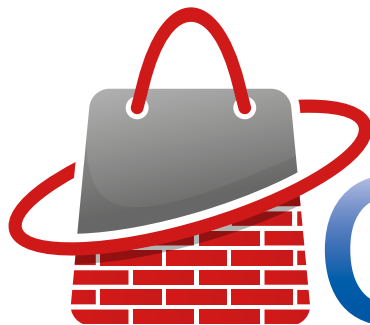

Podjetje ima v lasti štiri betonarne. Betonarni v Ljubljani za proizvodnjo svežih betonskih mešaníc imata proizvodne kapacitete 100 m³/uro in sta računalniško vodeni, ter opremljeni za mešanje najzahtevnejših betonskih mešaníc. Betonarni v Litiji sta namenjeni za izdelavo betonskih izdelkov (betonski bloki, opažni bloki, vogalniki, dimniški plašči, robniki in tlakovci). Vsi proizvodi in sveže betonske mešanice imajo certifikat kontrole proizvodnje.

S svojimi izdelki in storitvami, naročniku zagotavljamo zanesljivo in kvalitetno izvedbo ter skladnost gradnje s projektno dokumentacijo in veljavnimi predpisi.

TRGOGRAD, d.o.o., LITIJA
Breg pri Litiji 56,

PROFESIONALNA IZBIRA GRADBENEGA MATERIALA ZA VAŠE NOVE PROJEKTE

GRADBENI CENTER GRAMAX

PE LITIJA, Ljubljanska cesta 15, 1270 Litija | 01 59 87 472
PE IVANČNA GORICA, Stanetova ulica 21, 1295 Ivančna Gorica | 01 78 85 444
E: info@gramax.si | W: www.gramax.si

Vedno pri roki!

GRADNJA IN OKOLICA

Svetovali vam bomo pri izbiri materialov, pomagali poiskati prave izdelke ter priporočili odlične in preverjene izvajalce.

SALON KERAMIKE

Morda iščete novo kuhinjsko pipo? Bi želeli zamenjati straniščno školjko, bide? Želite izdelke priznanih evropskih proizvajalcev, ki združujejo kakovost ter dizajn in iščete najugodnejšo ponudbo?

IZRIS KOPALNICE

Z izrisom kopalnice po vašem izboru vam bomo pomagali poiskati najboljše rešitve za vašo kopalnico.

LESTVICA

Največjih 50 podjetij v Zasavski regiji v letu 2021

Rang	Naziv gospodarske družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
1	ETI, d.o.o.	134.182	120,8	88,0	771	35.830
2	STEKLARNA HRASTNIK d.o.o.	76.840	134,8	97,5	469	36.319
3	AVTOHIŠA MALGAJ, d.o.o.	53.661	106,3	5,8	65	3.515
4	TRGOGRAD, d.o.o., Litija	43.930	124,3	1,6	89	7.700
5	STUDIO MODERNA d.o.o.	40.211	104,6	53,4	350	20.212
6	DEWESoft d.o.o.	36.664	109,0	97,5	114	19.017
7	PREDILNICA LITIJIA d.o.o.	35.173	111,3	97,0	246	10.657
8	TI d.o.o.	34.565	23.039,6	0,0	0	1.534
9	TKI HRASTNIK, d.d.	33.932	123,5	73,3	151	6.889
10	Lafarge Cement d.o.o.	23.743	115,6	0,8	12	1.398
11	AGM NEMEC d.o.o.	18.026	105,2	0,0	167	6.481
12	RUDIS d.o.o. Trbovlje	17.716	98,4	12,0	75	4.854
13	Strip's d.o.o.	17.565	138,0	69,5	127	5.989
14	ŠUŠTAR TRANS d.o.o.	15.619	147,5	0,0	126	5.780
15	LINEA DIRECTA d.o.o.	14.435	159,3	91,4	93	2.907
16	ETI PROPLAST d.o.o.	14.095	107,5	21,1	125	4.529
17	InterCal Slovenija d.o.o.	13.007	134,1	14,9	21	1.779
18	MALGAJ, d.o.o.	13.000	98,1	20,4	27	1.127
19	AGROLIT d.o.o.	11.725	106,1	3,8	81	3.816
20	KOMUNALA TRBOVLJE, d.o.o.	10.885	96,4	0,0	108	3.064
21	BARTEC VARNOST, d.o.o.	10.145	69,3	86,7	113	3.550
22	DUKART d.o.o.	9.582	112,0	6,6	31	1.351
23	KGL d.o.o.	9.502	143,8	45,6	50	3.051
24	KUM-PLAST, d.o.o., Zagorje ob Savi	8.883	124,2	88,2	30	2.168
25	XELLA porobeton SI, d.o.o.	8.815	100,8	12,8	40	3.569
26	VANEMA d.o.o.	8.621	285,7	99,4	16	1.031
27	TELKOM, d.o.o.	8.323	120,6	80,7	86	2.950
28	TONELI d.o.o.	8.273	62,7	52,5	8	1.188
29	UJEDA d.o.o.	7.934	82,3	74,8	6	380
30	KARTEM d.o.o.	6.993	138,8	9,8	42	2.426
31	NextLevel, d.o.o.	6.631	174,4	89,9	14	473
32	EVJ d.o.o.	6.545	123,3	0,0	69	1.735
33	KSP Litija d.o.o.	6.490	106,4	0,0	69	2.478
34	Würth Elektronik eiSos d.o.o.	6.293	184,1	10,4	10	1.544

Rang	Naziv gospodarske družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
35	CHIPOLO, d.o.o.	6.153	143,6	80,0	33	1.665
36	KOVIT projekti d.o.o.	6.145	110,9	65,2	38	1.985
37	IAK d.o.o.	5.843	125,9	0,0	47	3.105
38	SINET d.o.o.	5.734	111,9	0,4	128	4.041
39	Jernej d.o.o.	5.413	122,9	0,0	14	1.224
40	KOMUNALA ZAGORJE, d.o.o.	5.041	107,4	0,0	80	2.463
41	METALIA, d.o.o.	4.275	170,1	35,7	18	1.249
42	CEROZ d.o.o.	4.003	97,4	0,0	35	1.102
43	SPEKTER, d.o.o.	3.748	103,2	0,0	16	2.143
44	DIOTEC d.o.o.	3.580	109,1	99,3	72	1.734
45	FORSTEK d.o.o.	3.489	120,2	64,5	55	2.046
46	GET inženiring, d.o.o.	3.478	139,7	3,0	8	373
47	HILMAN d.o.o.	3.476	137,4	0,0	26	857
48	HIP PLUS d.o.o., Vače	3.416	110,4	0,0	19	670
49	SVEA INTERIER d.o.o.	3.385	134,3	39,6	3	586
50	BENDRA-MONT d.o.o.	3.378	127,0	0,0	7	364

Vir: GVIn, Ajpes

Opomba: Upoštevanih 50 največjih družb po celotnih prihodkih na podlagi nekonsolidiranih in nerevidiranih finančnih izkazov za leto 2021, registriranih in s sedežem v Zasavski statistični regiji.

**IŠČETE IDEALNO LOKACIJO
ZA VAŠ DOGODEK?**

Imamo rešitev za vas!

najem-dvoran.gzs.si ←

POSLOVNO-KONFERENČNI CENTER GZS

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Nudimo vam sodobno opremljene dvorane, učilnice in sejne sobe, poleg tega pa tudi atraktivne prostore, primerne za razstave in druge promocijske aktivnosti.

Moderno poslovno okolje blizu središča Ljubljane
Zagotovljena parkirna mesta za udeležence
Cenovno izjemno ugodno
Možnost najema dodatnih storitev

Podjetje Riko Ekos, d. o. o. sodi med sodobna vodilna podjetja v Sloveniji, katerih dejavnost je projektiranje in proizvodnja celovitih sistemov za sortiranje, baliranje, mletje in rezanje odpadnih materialov za vse vrste aplikacij. Med produkte, ki so plod lastnega razvoja, znanja in proizvoda, sodijo stiskalnice, stroji in sistemi za razrez, transportna oprema ter celoviti sistemi za obdelavo in predelavo odpadkov.

Podjetje je eno redkih na trgu EU, ki na trg ne implicira standardnih proizvodov, vendar pa so ti vedno prilagojeni potrebam in specifični proizvodnje oziroma dela kupca. Pri obdelavi in predelavi papirja ter kartona sodelujemo s številnimi papirnicami, komunalnimi podjetji, reciklažnimi podjetji, predelovalci odpadnega papirja in ostalimi proizvajalci ter trgovci, ki se pri svojem delu srečujejo z veliko količino tovrstnih in ostalih odpadnih materialov.

Svojim strankam nudimo različne sisteme za razrez papirja, papirnih rol in kartona, horizontalne avtomatizirane stiskalnice za večje količine odpadnega papirja in kartona; za manjše količine kartona pa vertikalne stiskalnice, ki so primerne predvsem za trgovske centre, bolnišnice, šole in vrtnice ter vsa podjetja, ki se srečujejo z večjo količino odpadnega papirja ali kartona.

RIKO **EKOS**

Mali log 2a, SI-1318 Loški Potok

T: +386 (1) 83 67 056

E: info@riko-ekos.si

W: www.riko-ekos.si

Petra Prebil Bašin
direktorica GZS Združenja za papirno in papirno
predelovalno industrijo

INTERVJU

Kadri in energija ostajajo izziv

Podjetja v papirni in papirno predelovalni industriji so na prelomnici, negotovost pa je še vedno velika.

Barbara Perko, Foto: Tadej Kreft

Zadnjih nekaj let je bilo za papirno in papirno predelovalno dejavnost polno izzivov. Svojevrstnega je predstavljala pandemija covid-19, največjega pa je prinesla energetska kriza. »Negotovost je še vedno velika,« poudarja **direktorica GZS Združenja za papirno in papirno predelovalno industrijo, Petra Prebil Bašin**. Še vedno upajo, da bo vlada vendarle priskočila na pomoč tudi energetske intenzivnim panogam, ki so v primerjavi s konkurenco v čedalje bolj nezavidljivem položaju. Podjetja delajo, kar je v njihovi moči, tudi na področju razvoja in inovacij, a izzivov je čedalje več.

Kakšno je vzdušje v dejavnosti?

Čutiti je zaskrbljenost. Papirna in papirno predelovalna dejavnost je ena tistih, ki je najbolj trpela zaradi energetske krize, medtem ko je obdobje korone dobro zvozila. Trenutno smo na prelomnici, saj kar nekaj podjetij v Evropi trajno ali vsaj začasno ustavlja proizvodnjo. Kaj se bo zgodilo pri nas, ne vemo.

Pravite, da je koronsko obdobje panoga dokaj uspešno prestala. Predvsem se zdi, da se je dobro odzval embalažni segment.

Embalažni segment uporabe papirja je res v porastu, saj je že več kot dve tretjini vsega papirja namenjenega embalaži. Izgublja del, namenjen grafiki, tretji del pa je namenjen tissue oz. toaletnemu programu. To so trije glavni sestavni deli, ki jim moramo nato dodati še segment

specialnih papirjev, kot so papir za etikete, zaščiteni papirji itd. Zaradi svojih ključnih lastnosti (bioosnovanost, visok delež reciklabilnosti) je papir pridobil v primerjavi s plastiko. Gre za biomaterial, večina surovin prihaja iz Evrope in večina papirja ostaja v Evropi. Najbolj »commodity« proizvodi kljub temu prihajajo tudi iz Kitajske.

Ali nas mora skrbeti za grafični segment?

Če za kaj, nas mora dejansko skrbeti za grafični papir, ker trenutno ni uvoznih carin v Evropi, po novem letu so se bistveno pocenili še ladijski prevozi, kar je dodatno povečalo konkurenčnost Kitajske, kjer imajo bistveno nižje cene energije.

Cene energije so potem tiste, ki v tem trenutku predstavljajo ključni dejavnik.

Da, v tem trenutku je to najbolj odločujoče, ker je to energetske-intenzivna dejavnost. Stroški so za petkrat ali šestkrat višji.

V kakšnem stanju so trenutno naše papirnice?

V Sloveniji imamo šest papirnic, kar je veliko gledano na število prebivalcev. Pri nas imamo tradicijo proizvodnje papirja. Naše papirnice so v zelo različni kondiciji, saj tudi delajo različne produkte in so v različnem lastništvu. Tisti, ki delajo v kakšni uspešni niši, kot sta na primer farmacija ali prehrabna industrija, so uspešni, prav tako embalažerji. Največ težav je s časopisnim in grafičnim papirjem,

razlog za to pa so že prej omenjeni stroški energije.

Energetska kriza je pustila določene posledice. Kakšne so?

Negotovosti je ogromno. Za nami je res težko leto. Poleg energije so bile izredno visoke tudi cene celuloze in odpadnega papirja, k sreči pa je bilo lani veliko naročil. Letos je slika drugačna, saj se naročila šibijo. Pri nas proizvodnje niso ustavljali, le posamezne stroje. V nekem trenutku zaradi visokih cen energije ni bilo ekonomsko smiselno delati in so se papirni stroji raje ustavili za nekaj dni ali tednov.

Kakšne bodo posledice teh ustavitvev?

Poslovni rezultati za leto 2022, ki jih še čakamo, ne bodo najboljši oziroma izjemno različni od podjetja do podjetja. Vedeti morate, da so bile papirnice v različnem položaju. Ene so imele zakupljeno energijo, druge ne, nekatere so imele zakupljen samo del energije, odvisno tudi od tega, v katerem delu leta je bil zakup opravljen. Z vidika cen je bila problematična zgodnja jesen in potem konec leta.

Ali je še upanje, da bo s strani države za ta podjetja prišlo do kakšne pomoči?

Upanje umre zadnje, tako da upamo, da bo. Da je Talum tri leta pred načrtovanim ustavil primarno proizvodnjo aluminijskega, bi moral biti glasen alarm vladi, da ni več šale. Ko enkrat ustaviš tako primarno

proizvodnjo, ni poti nazaj. V skupini energetske-intenzivnih dejavnosti se bojimo, kakšen signal nam s tem daje vlada. Ali je še mesto za te dejavnosti v Sloveniji? Ker enostavno se zdi, da so vse okoliške države poskrbele za vso industrijo, pri nas pa smo prepuščeni sami sebi. To je velik udarec za konkurenčnost. Zadnje mesece nam podjetja s trga ves čas poročajo, da so nekonkurenčna ne samo znotraj Evrope, ampak tudi napram Ameriki, Kitajski itn.

Občutek je, da je pri nas industrija prepuščena sama sebi.

Dejavnost papirne in papirno predelovalne industrije se je v zadnjih letih prilagodila, podjetja sledijo razvoju, gredo po poti sprememb. Kje so še rezerve?

Smo v procesu zelenega prehoda. Podjetja, ki zdaj ne spreminjajo svojega razmišljanja, svojih poslovnih modelov, ki ne gledajo na bolj zeleno energetsko oskrbo, bodo v prihodnje zelo težko preživela. Dogaja se neka revolucija in na ta vlak je po mojem treba skočiti. Razvoj, zakonodaja, sama miselnost nas usmerjajo v določeno smer. Podjetja delajo na tem, pripravljajo trajnostna poročila. Paloma, na primer, je kljub koroni in energetske krizi v velikem investicijskem valu. Imajo načrtano pot in jo tudi uresničujejo, druga podjetja pa tudi v različnih obsegih pač.

Kaj je glavni izziv, ki ga prinaša zeleni prehod?

Zagotovo je to tehnologija proizvodnje papirja. Če si predstavljate – vlakna papirničarji najprej namočijo, potem sušijo vodo stran od vlaken, kar pomeni, da gre za energetsko zelo potraten proces. Evropsko združenje papirničarjev Cepi je že pred desetimi leti izpeljalo natečaj za prebojne tehnologije. Kako narediti papir brez vode? Kako razpustiti celulozo brez dodatne energije? Te tehnologije so do neke stopnje razvite, niso pa še uporabne na industrijskem nivoju. Za to potrebujemo še nekaj časa, vendar pa nas prav čas zelo preganja. Smo že sredi tretjega desetletja, zastavljeni cilji in pričakovanja do 2030 pa so zelo visoki.

Z energetske krize je postal zemeljski plin zelo nezaželen, kar je za dejavnost, ki je plinsko zelo intenzivna, velik problem. Izziv tako postaja uporaba alternativnih goriv, do neke mere bi lahko šlo za elektrifikacijo, sicer pa za uporabo sintetičnih plinov, kjer pa tudi vemo, da še niso povsem razviti. Vse je še zelo v povojih, zato prehod v dveh, treh letih ni mogoč.

Prednost imajo tudi tisti proizvajalci, ki imajo biomaso ali pa mogoče kurijo odpadke. Naše papirnice niso velike in morajo celulozo kupiti na trgu. V tujini imamo papirnice, ki imajo lastne gozdove in je ta njihov vir za celulozo, stranske proizvode pa lahko potem porabijo v smislu krožnega gospodarstva.

Pogosto se spreminja tudi zakonodaja. Na kaj morajo biti podjetja v dejavnosti pozorna?

Spremljamo novo direktivo o odpadni embalaži, ki nas skrbi, ker zelo daje prednost embalaži za ponovno uporabo. Papir nima takih atributov, njegova prednost je reciklabilnost. A tudi ta že predstavlja izziv, ker je na trgu, generalno gledano, vedno večji delež surovine, ker ostaja odpadni papir, kar pomeni tehnološko tudi večjo zahtevnost za proizvajalce papirja. Na evropski ravni se še pogovarjamo, da bi vseeno bila recikliranje in ponovna uporaba enakovredna.

Bojimo se tudi, kako bo po letu 2026, ko naj bi ukinili brezplačne emisijske

kupone CO₂, saj bo to pomenilo dodatno stroškovno obremenitev. Po drugi strani pa Evropska komisija sprejema zakonodajo, ki naj bi ščitila primarno proizvodnjo materialov v Evropi, kamor sodi tudi papir. V Sloveniji imamo kar težave dopovedati vladi, da je to srebrnina, na katero bi morala Slovenija še bolj paziti. Oгромno zakonodaje se še sprejema v okviru Fit for 55, kar zelo vpliva na delovanje panoge. Vse to bo vplivalo na poslovanje podjetij.

Kako lahko GZS pomaga podjetjem pri spremljanju teh novosti?

Na zbornici preko evropskega združenja dobimo določene informacije, na kar potem opozarjamo podjetja. Podjetja so tudi s strani dobaviteljev včasih opozorjena na kakšne stvari in se obrnejo na nas z dodatnimi vprašanji, na katera jim poskušamo podati odgovore. Povezovanje z evropskim združenjem in drugimi panogami je zelo pomembno, vedno bolj je prisotno to sodelovanje.

Katere so prednosti tega, da ste del evropskega združenja?

Zagotovo vpogled v zakonodajo, ki se pripravljaja, pa tudi na razvoj v panogi. Združenje namreč vodi več projektov. V okviru združenja imamo skupino za energetska učinkovitost, okoljsko skupino, skupino za surovine. Izpostavila bi tudi gibanje 4ever Green, ki združuje celo verigo uporabnikov papirne embalaže, od proizvajalcev izdelkov naprej. Vključen je tudi naš Inštitut za celulozo in papir. Gibanje se ukvarja z novo metodologijo za recikliranje, saj se pripravljaja nova direktiva o reciklabilnosti, kjer bo treba vse na novo klasificirati. Na tak način se sektor povezuje, informira, podjetja pa se lahko aktivno vključujejo v skupine znotraj evropskega združenja. To možnost bi morali še bolj izkoristiti.

Kako pa je z razvojem pri nas?

Podjetja imajo svoje razvojne oddelke, razvoj pa poteka tudi na Inštitutu za celulozo in papir. Vsaka papirnica se lahko pohvali z nečim na svojem področju – novi premazi, ki omogočajo, da je papir tanjši, odporen na vodo, vlago, večja vpojnost izdelkov v tissue programu, embalaža, ki

je čim bolj optimalna za transport, prilagojena produktu itn.

Na inštitutu so uspešno zaključili dva velika projekta in se zdaj pripravljajo na njuno nadaljevanje. Zelo aktivni so na področju uporabe invazivnih rastlin za proizvodnjo papirja.

Inudstrija primarnih materialov je srebrnina, na katero bi morali še bolj paziti.

Kakšen je potencial teh novih pristopov, recimo uporabe invazivnih rastlin?

Gre za bolj obrtniško proizvodnjo. Rastline je treba ročno prebrati, jih skuhati ... Na inštitutu imajo pilotni stroj, ki je ožji od industrijskih strojev, s pomočjo katerega potem naredijo papir. Vedeti moramo tudi, da je kljub vsemu treba dodati tem izdelkom nekaj svežih celuloznih vlaken.

Nekaj projektov je že bilo izvedenih, na primer promocijski material za Mestno občino Ljubljana, iz odpadne žagovine so naredili promocijski material za MSoro.

V katero smer pa gre razvoj v dejavnosti?

Vse gre v reciklažo, vedno večji delež surovin predstavlja recikliran papir. Zdaj smo na točki, ko približno 72 % surovine predstavlja recikliran material, cilj pa je doseči 90 %. Tukaj se tudi proizvajalci sprašujejo, ali je sploh mogoče doseči tak delež, ker je vseeno pri izdelavi treba dodajati sveža

vlakna, nekaj vrst papirja pa ni mogoče reciklirati.

Drugače pa gre trend nazaj v uporabo enovrstnih materialov. V preteklosti smo že imeli veliko dobrih rešitev, ki jih je mogoče treba zdaj samo dvigniti na nov nivo. Kartonska embalaža s pvc okenčkom postaja preteklost, prav tako multikomponentni materiali, ki so se izkazali za zelo težavne pri recikliranju. Gremo nazaj na osnovne surovine in materiale, ker se tako lažje uresničuje načela krožnega gospodarjenja.

Že dolgo časa opozarjate, da je pomembno poskrbeti za kadre. Kakšne so razmere v papirništvu?

Soočamo se s podobnimi težavami kot v drugih predelovalnih dejavnostih, ključni izziv pa je štiri izmensko delo. Delodajalci se morajo vedno bolj potruditi za kader. Trenutno se trudimo za spremembo plačnega modela v dejavnosti, ki bi panogo predstavil bolj privlačno tudi mladim. Vsaka sprememba plačnega modela pomeni dvig mase za plače in temu delodajalci niso nenaklonjeni. Zavedajo se, da je treba za svoje kadre malo bolj poskrbeti. Občutek imam, da se krepijo tudi druge bonitete, kar je prav. Posodablja in avtomatizira se proizvodnja, uvajajo se regalna skladišča in še bi lahko naštevala. Povečujejo oziroma spreminjajo se v toku s časom tudi zahteve po izobrazbi v panogi. Posledično so tudi plače višje, to zavedanje je prisotno in mislim, da je to prava smer. ■

PAPRINA IN PAPIRNO PREDELOVALNA INDUSTRIJA

Prihodnja jesen in zima bosta spet pokazali zobe

Prihajajoče obdobje bo prineslo nestabilnosti, kakšne bodo posledice je zdaj nemogoče napovedati. Si pa v panog želijo več na področju izmenjave znanja in izkušenj.

Barbara Perko

Papirnice, ne samo v Sloveniji, ampak tudi drugje, so v težkem položaju. »Predvsem papirnice, ki izdelujejo masovne produkte. Že v času covid-19 je bilo treba biti zelo prilagodljiv in odziven na hitro spreminjajoče se tržne razmere. Potem pa se je skoraj sočasno zgodila dražitev energentov in surovin,« pravi **Tea Rezelj, vodja poslovne uprave podjetja Goričane**. »Praktično preko noči so se na trgu začele obračati nekajkrat večje mase denarja. Zato vidimo v tem trenutku kot eno najbolj perečih težav zagotavljanje likvidnostnih sredstev. Na finančnem

področju so popolnoma odpovedale tako banke kot zavarovalnice in praktično obrnile hrbet proizvodnim dejavnostim. Papirnice so se na vse izzive odzivale zelo različno. Nekatere so, žal, morale tudi zavestno ustaviti proizvodnjo.«

Razmere so bile kaotične in v nekaterih trenutkih se je bilo treba zanašati na intuicijo, poiskati notranje rezerve in dnevno prilagajati proizvodne procese. »Spremenil se je tudi proizvodni portfelj in zaporedje proizvodov. Ritem so narekovele prioritete, ki so se določale skoraj na vsakodnevni ravni,« pojasnjuje Tea Rezelj.

Papirna industrija (dejavnost SKD 17 - proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja) je v letu 2021 ustvarila 204 mio EUR dodane vrednosti oz. kar je predstavljajo 1,8-odstotni delež med predelovalnimi dejavnostmi ter 2,7-odstotni delež po čistih prihodkih od prodaje, 2,1-odstotni delež po številu zaposlenih in 0,8-odstotni delež po številu poslovnih subjektov.

Priprava Analitika GZS

Trg se je občutno zmanjšal

»Trenutno se papirna in papirno predelovalna panoga soočata z izredno zahtevno situacijo na trgu kot tudi v poslovnem okolju. Posledice energetske krize zaznavamo kot občutno zmanjšanje trga, ob tem pa občutimo tudi zmanjšano konkurenčnost EU proizvodnje glede na preostali svet. Ob upadu trga, visoki inflaciji ter visokih produkcijskih stroških, se panogi tudi v nadaljevanju leta ne obeta dobro poslovno leto,« ocenjujejo v **Radeče papir novi in Muflonu**.

Ostajajo optimistični

Razmere so dinamične in polne izzivov, saj se, tako v **DS Smith Slovenija**, soočajo z vplivi energetske krize, pomanjkanjem kadra in naraščajočimi zahtevami po trajnostnih in inovativnih embalažnih rešitvah. Kljub temu ostajajo optimistični

Foto: Goričane

V Goričanah menijo, da bo v prihodnje bolj kot oskrba s surovinami kritična oskrba z energenti in rezervnimi deli.

glede prihodnosti. »Napredek na področju digitalizacije in tehnoloških rešitev omogoča boljše upravljanje in optimizacijo proizvodnih procesov, kar prispeva k večji učinkovitosti in zmanjševanju vpliva na okolje. Panoga se bo morala prilagajati spremembam in izzivom, ki jih prinaša prihodnost, zato bomo še naprej vlagali v inovacije, trajnostni razvoj in razvoj našega kadra,« pravijo.

»Potreba po papirju bo ostala,« je prepričana Tea Rezelj. »Vprašanje pa je, za kakšne potrebe bo šlo v prihodnje. Potrebna bo še večja prožnost prodaje in proizvodnje. Zaradi pomanjkanja kadra pa bo potrebna čim bolj obširna avtomatizacija in organizacija procesov. Bolj kot oskrba s surovinami bo kritična oskrba z energenti in rezervnimi deli.«

Zavarovali so cene energije

Leto 2022 je bilo težko zaradi naraščajočih cen energije. **Michal Zawistowski, generalni direktor DS Smith Slovenija**, pove: »Spomnim se, ko sem septembra sodeloval na Mednarodnem srečanju slovenske papirne industrije v Postojni, kjer je bila jasno prevladujoča predvsem ena tema: cene energije. Drugi vidik energetske krize je bila nepredvidljivost in nestabilnost, saj nihče ni vedel, kako se bo trg obnašal, še posebej v prihajajoči zimski sezoni. Kot del skupine DS Smith smo se zavestno odločili za zavarovanje cen energije, kar nam je pomagalo zmanjšati negativni vpliv energetske krize. Dodatna podpora slovenske vlade nam je prav tako pomagala, da nismo v celoti prevalili naraščajočih stroškov energije na končne kupce.« V podjetju so prilagodili ogrevalno sezono, zaposlene spodbujali k ugašanju luči, kadar niso v pisarnah, zamenjali so okna in izolacijo sten, da bi omejili toplotne izgube. »Na koncu je bila zima nekoliko toplejša od pričakovane, zato so cene energije začele počasi upadati. Evropska gospodinjstva bodo kmalu razbremenjena večjega dela stroškov energije, saj približno 60 % njihove glavne porabe energije predstavlja ogrevanje domov. V prihodnosti pričakujemo manjšo nestabilnost kot v poletnih in jesenskih mesecih leta 2022. To naj bi sovpadalo z naraščajočim številom »zelenih« pobud, ki bodo

omogočale hitrejši prehod na trajnostne vire energije.«

Vrednost industrijske proizvodnje se je v letu 2022 pri proizvajalcih papirja in izdelkov iz papirja zmanjšala za 7,5 % v primerjavi s predhodnim letom. Nižji trend proizvodnje se nadaljuje tudi v letošnjih prvih dveh mesecih, kjer je bila vrednost industrijske proizvodnje v tej dejavnosti medletno nižja za 19 %.

Priprava Analitika GZS

Pogrešajo enotnost

Na področju ukrepov za soočanje z energetsko draginjo bi si želeli večje enotnost EU. »Kot se je pokazalo v bližnji preteklosti, sta enotnost in solidarnost znotraj EU le politični pamflet. Vsaka država je po svojih močeh reševala predvsem lastno situacijo. Kljub temu, da je še danes jasno, da ena država, ena vlada ne more zajeziti »poplave«, kateri je izpostavljena celotna EU,« poudarja Tea Rezelj.

Foto: DS Smith

V DS Smith Slovenija pričakujejo v prihodnjih mesecih manjšo nestabilnost kot lansko poletje in jesen, meni generalni direktor Michal Zawistowski.

Svari pred tem, kar bosta prinesli prihodnja jesen in zima, saj se zdi, da se Evropa ni ničesar naučila, zaradi tega bomo vsi soočeni s še bolj trdo realnostjo. »V naši državi so bili sprejeti nekateri ukrepi »na prvo žogo« - samo, da se je nekaj le sprejelo. Brez treznega razmisleka. Tudi zaradi tega bomo še čutili posledice. Za tiste, ki smo preživeli prvi val, je v tem trenutku zelo pomembna likvidnost, zavarovanja, garancije. In tu bi morala vlada postaviti pred dejstva tudi zavarovalnice in banke, da morajo biti podpora in ne rabelj gospodarstvu,« meni sogovornica.

V Radeče papir novi in Muflonu pričakujejo, da bo energetska intenzivna industrija tudi v naslednjem obdobju z ustreznimi ukrepi pomagala vlada. Tudi oni opozarjajo na neenotnost znotraj EU: »Ugotavljamo, da so ukrepi slovenske vlade manj učinkoviti kot ukrepi drugih vlad, zato pričakujemo, da se na ravni EU vzpostavijo enaki pogoji pomoči.«

Cene uvoženih proizvodov za papir in izdelkov iz papirja so bile v letu 2022 za 37 % višje kot leta 2021, v prvih dveh mesecih 2023 so te medletno še visoke (21-odstotna rast).

Priprava Analitika GZS

Michal Zawistowski pogreša tudi izmenjavo znanja in izkušenj. »Obstaja veliko rešitev za varčevanje z energijo na različnih stopnjah vrednostne verige, vendar ni enotnega modela, ki bi ustrezal vsem. Samo na področju fotovoltaičnih (PV) inštalacij je na voljo na desetine rešitev, ki bi jih lahko uporabljali pri trenutnem poslovanju DS Smith v Sloveniji. Učenje od naših strank ali partnerjev iz GZS bi lahko pomagalo pri iskanju ustreznih rešitev, pri čemer bi delili svoje ključne ugotovitve in izkušnje po izvedbi, ter razmislek o drugih možnostih, ki bi jih lahko upoštevali. Poleg tega naši dobavitelji energije priporočajo izvajanje energetskih pregledov, ki nam lahko pomagajo prepoznati področja, na katerih lahko zmanjšamo porabo energije in stroške. Prepričan sem, da bi izmenjava perspektiv in izkušenj koristila pospeševanju zelene preobrazbe slovenskega gospodarstva.« ■

PAPRINA IN PAPIRNO PREDELOVALNA INDUSTRIJA

Borba za kadre je vedno trša

Podjetja se morajo potruditi, da pritegnejo nove kadre, obenem pa poskrbeti tudi za njihovo ustrezno izobraževanje.

Barbara Perko

Kadri so v panogi izziv in bodo to ostali tudi v prihodnje, ocenjuje **direktorica GZS Združenja za papirno in papirno predelovalno industrijo Petra Prebil Bašin**. Velik udarec jim je zadala korona, zaradi katere je zamrl izobraževalni program, ki so ga pred desetimi leti vzpostavili na tedanji Srednji poklicni in strokovni šoli Bežigrad. »Takrat smo dobili priložnost za vzpostavitev programa papirničar in v okviru vajeništva tudi imeli nekaj vajencev. Pred korono smo bili tudi zelo angažirani tako v okviru Informativne kot

papirnice v svojem okolju,« pojasnjuje Petra Prebil Bašin.

Podjetja še vedno sprejemajo vajence, a so ti praviloma iz drugih strok, strojniki, mehatroniki, elektrotehniki. Na Inštitutu za celulozo in papir še naprej organizirajo Papirniško akademijo, ki je neformalni način izobraževanja v panogi in se izvaja od septembra do aprila. »Pomemben del tega izobraževanja so obiski različnih papirnic, kjer si v praksi pogledajo stvari. To je velika dodana vrednost. Nove zaposlene, ki pridejo v panogo, nekaj časa

interno izobražujejo v podjetjih, potem pa so poslani na papirno šolo, kjer strokovno znanje še malo poglobijo,« trenutni proces pridobivanja znanj opiše sogovornica.

Pri proizvajalcih papirja in izdelkov iz papirja je bilo v 2022 v povprečju 4.497 delovno aktivnih oseb, kar je 62 oseb oz. za 1,4 % več kot leta 2021. Decembra 2023 je bilo v tej dejavnosti delovno aktivnih 4.463 oseb in predstavljajo 2,1 % vseh delovno aktivnih v predelovalnih dejavnostih.

Pripravila Analitika GZS

Foto: Gorčičane

Papirna industrija je primorana sama izobraževati svoj kader, zato so združili moči in napisali program strokovnega izobraževanja za papirničarje.

Teoretično in praktično znanje

»Ponosni smo, da pod vodstvom inštituta že od leta 2015 v okviru Akademije za papirništvo, izvajamo vsakoletno izobraževanje v Papirniški šoli, ki jo je do sedaj obiskalo 164 slušateljev, pravkar pa se zaključuje tudi letošnje izobraževanje, kjer je udeleženi 24 slušateljev. Udeleženci prihajajo iz slovenskih papirnic in drugih podjetij, iz različnih delovnih mest – različnih delov proizvodnje papirja, kontrole kakovosti, predelave, prodaje, nabave, razvoja, logistike ...,« našteje **direktor Inštituta za celulozo in papir David Ravnjak**.

Program obsega 94 ur. Udeleženci v tem času pridobijo teoretično znanje o celotnem procesu proizvodnje papirja in kartona, od surovin do končne uporabe oziroma življenjske dobe papirnega

izdelka, vključno s praktičnimi vajami računalniške simulacije in proizvodnje papirja na pilotnem papirnem stroju ter z ogledi proizvodnih procesov slovenskih papirnic. »Predavatelji na papirniški šoli so izkušeni strokovnjaki z inštituta in iz podjetij,« poudarja Ravnjak.

Na inštitutu izvajajo tudi druga, krajša (enodnevna) izobraževanja, izvajajo pa tudi izobraževanja po meri, glede na želje in potrebe posameznega podjetja. Aktivno sodelujejo z osnovnimi šolami, za katere izvajajo tehniške dneve, ter s fakultetami, kjer strokovnjaki z inštituta izvajajo posamezna predavanja.

V 2022 je pri proizvajalcih papirja in izdelkov iz papirja povprečna bruto plača znašala 1.990 EUR in je bila v primerjavi s predhodnim letom nominalno višja za 6,1 %. Obenem je povprečna plača v papirni industriji letu 2022 za 0,5 % nižja od povprečne plače v predelovalnih dejavnostih. V januarju 2023 je povprečna bruto plača pri proizvajalcih papirja in izdelkov iz papirja znašala 2.013 EUR, na kar je vplivala predvsem višja rast minimalne plače.

Pripravila Analitika GZS

Zaposleni se morajo v podjetju počutiti dobro

»Borba za kadre je vedno trša. Potencialne sodelavce k sodelovanju vabimo preko naše spletne strani, Zavoda za zaposlovanje, oglašujemo pa tudi v tiskanih medijih in spletnem portalu za zaposlitev namenjen iskalcem zaposlitve. Izvajamo najmanj dvostopenjski postopek, kar pomeni, da se s potencialnimi kandidati pred zaposlitvijo pogovorimo in srečamo najmanj dvakrat,« pojasnjuje **Tea Rezelj, vodja poslovne uprave v Goričanah**. »Ključno za pritegnitev kadrov po naših izkušnjah je, da podjetje svojim zaposlenim omogoča ustrezno plačilo, varno delovno okolje, različne druge ugodnosti, ugled podjetja v okolju, fleksibilnost delovnega časa, privlačnost panoge ... Zaposleni se morajo v podjetju počutiti dobro.«

Papirna industrija je primorana sama izobraževati svoj kader, poudarja sogovornica. »V panogi smo združili moči in napisali lastni program strokovnega izobraževanja za papirničarje z imenom Papirniška šola,« pravi in dodaja, da so v papirniško šolo poslali že 30 zaposlenih, ki pridobljeno znanje prenašajo ostalim zaposlenim.

Finančna nagrada za zaposlene, ki uspešno pritegnejo nove talente

Večstranskega pristopa pri iskanju kandidatov se poslužujejo v **DS Smith Slovenija**. Objava prostih delovnih mest na zaposlitvenih portalih ostaja klasična metoda, a je v tem času omejeno učinkovita. »Zato sodelujemo s kadrovskimi agencijami ter se poslužujemo marketinških strategij, ki vključujejo objave in kampanje na socialnih omrežjih, časopisih, radijskih postajah in pripravo informativnih letakov,« opisujejo svoj pristop.

V okviru Papirniške šole slušatelji dobijo tako teoretično znanje kot praktične izkušnje.

Velik poudarek dajejo priporočilom zaposlenih, ki jih finančno nagradijo za uspešno pritegnjene talente. Pomembno je dolgoročno načrtovanje in vzpostavljanje »bazenov« potencialnih zaposlenih za prihodnost. »V ta namen sodelujemo z različnimi izobraževalnimi ustanovami in zavodi, kot so srednje šole, fakultete in univerze, kjer vzpostavljamo stik z bodočimi talenti. Dijakom in študentom z veseljem omogočamo pridobivanje praktičnih izkušenj, študentskega in počitniškega dela ter jih vabimo k zaposlitvi po uspešno zaključenem šolanju. Poleg tega podjetje organizira ogledе proizvodnje in praktične delavnice za šolske ustanove, da bi dijaki in študentje bolje spoznali naše delovanje. Udeležujemo se tudi kariernih sejmov in sorodnih dogodkov, kjer vzpostavljamo stik s potencialnimi kandidati,« naštejejo.

Kot ključno izpostavljajo privlačno delovno okolje, kjer se zaposleni počutijo cenjene in imajo možnost rasti ter

razvijanja svojih kompetenc. V podjetju nenehno vlagajo v razvoj zaposlenih ter vzdržujejo pozitivno in spodbudno delovno klimo.

Dve izobraževalni platformi znotraj podjetja

V DS Smith so zavezani k učinkovitemu izobraževanju zaposlenih, »zato razvijamo močan interni sistem izobraževanja. Smo mednarodno podjetje, ki ima s strani skupine postavljeni dve izobraževalni platformi, kjer imajo zaposleni dostop do vsebin s številnih področij,« pojasnijo.

»Poleg tega smo za naše tehnično osebje vzpostavili interno akademijo, ki se ponaša z več kot desetletno tradicijo. Naši interni predavatelji, strokovnjaki na svojih področjih, predstavljajo teme iz delovnih področij, s čimer nadgrajujejo znanje in praktično usposobljenost zaposlenih. Ideje za teme izhajajo iz potreb po optimizaciji dela, na primer iz načel vitke proizvodnje, ter iz vsakodnevnih proizvodnih sestankov, kjer ugotovljamo, katera področja je še treba okrepiti.«

Vzporedno s tem omogočajo zaposlenim sodelovanje v eksternih izobraževanjih. »Če se pojavi potreba ali želja po določenem izobraževanju, ki ga znotraj podjetja ne moremo zagotoviti, zaposlene napotimo k zunanji izvajalci, s čimer zagotavljamo celostni pristop k izobraževanju našega kadra,« pojasnjujejo.

Kadre iščejo v domačem okolju

V **Radeče papir novi in Muflonu** zaposlene iščejo predvsem v lokalnem okolju, ki njihovo dejavnost najbolj pozna in razume. »Z našim podjetjem so zrastle generacije sodelavcev in sodelavk. Pri tem poudarjamo naše obstoječe inovativno okolje, ki ga zagotavljamo že danes. Kandidati so seznanjeni, da smo odprti za kreativnost, da zagotavljamo možnosti za še širše inovativno okolje, v katerem imajo možnost poslovne ter osebne rasti zaposlenih,« pravijo. Pomanjkanje kadra poskušajo reševati z različnimi ukrepi: »Izobraževanje je del kadrovskega procesa v družbi. Ker v panogi ni ustreznih šol v procesu izobraževanja, redno izobražujemo svoj kader na Papirni akademiji.« ■

PAPRINA IN PAPIRNO PREDELOVALNA INDUSTRIJA

Premik v smeri novih procesov proizvodnje celuloze

Razvoj gre v smeri povečanja uporabe recikliranih vlaknin, novih procesov proizvodnje celuloze, uvajanja koncepta krožnega dizajna in alternativnih virov surovin.

Barbara Perko

»Razvoj v papirni in papirno predelovalni industriji se usmerja predvsem v optimizacijo materialov in procesov ter v poudarjanje okoljske odgovornosti. V sodobnem kontekstu embalaže ne obravnavamo več zgolj z vidika oblike in grafične podobe, temveč se osredotočamo na celovite embalažne rešitve. Te zajemajo analizo dobavnih verig tako našega podjetja kot tudi naših strank z namenom iskanja prihrankov, optimizacije in ustvarjanja dodane vrednosti za obe strani,« pojasnjujejo v **DS Smith Slovenija**.

Prizadevajo si za inovacije na različnih segmentih trga, kar vključuje razvoj novih embalažnih rešitev in tehnologij, »še posebej na področju spletnega trgovanja (e-commerce) in zamenjave plastične embalaže oziroma notranje zaščite s kartonskimi alternativami. Na ta način se panoga prilagaja spreminjajočim se potrebam trga, hkrati pa prispeva k trajnostnemu razvoju in ohranjanju okolja.«

K razvoju embalažnih papirjev, ki so še vedno v porastu, stremijo tudi v **Goričanah**, obenem pa ohranjajo

»odlično kvaliteto farmacevtskih papirjev, po katerih je še vedno dokaj normalno povpraševanje.«

Cene industrijskih proizvodov za prodajo na domačem trgu so v dejavnosti proizvodnje papirja in izdelkov iz papirja v letu 2022 porasle za 27 %, za prodajo na tujem trgu pa za 47 % v primerjavi s predhodnim letom. Visoke cene industrijskih proizvodov ostajajo tudi v prvih dveh mesecih, saj so na domačem trgu medletno višje za 21 %, na tujem trgu za 32 %.

Pripravila Analitika GZS

Foto: DS Smith

Panoga se prilagaja spreminjajočim se potrebam trga in hkrati prispeva k trajnostnemu razvoju in ohranjanju okolja.

Papirji z antimikrobno zaščito

»Razvoj smo usmerili v izdelavo papirja za digitalni tisk. Tako smo se v Radeče papir novi uspešno pozicionirali kot certificirani dobavitelj papirja z zaščitami za HP Indigo, v Muflonu pa smo razvili folije za laserski in kapljični tisk,« povedo v **Radeče papir novi in Muflonu**. »Prav tako smo se usmerili v razvoj papirjev z antimikrobno zaščito. V segmentu papirja z zaščitami smo razvili svoj antibakterijski papir, prav tako pa tudi v segmentu pisarniškega programa papirjev. Skupaj s svetovno poznano tiskarno bankovcev smo skupaj razvili tudi antimikrobni papir njihove blagovne znamke. Tudi v tem

primeru gre za papir z zaščitami, kot tudi za pisarniški papir.«

Poudarjajo, da je papir za bankovce najzahtevnejši za izdelavo. »Pri tem ima vsak papir, ki ga izdelujemo, še svoje, zelo specifične zahteve. V letošnjem letu se lahko pohvalimo z obsežno proizvodnjo papirja za bankovce. Glede novosti pa želimo izpostaviti vgradnjo kostumiziranih planšet za dokumentni papir z visoko zaščito. Vgradnja planšet je zahtevala prilagoditev tehnologije, kostumizirane planšete pa pomenijo veliko dodatno zaščito za dokumente. Pohvalimo se lahko tudi, da ta zahteven produkt, ki ga vgradimo v papir, izdelujemo v podjetju Muflon.«

Poudarek je na krožnosti procesov

Papirna industrija že sedaj v mnogem sledi smernicam zelenega prehoda, uporablja predvsem naravne surovine, velik del energije pridobi iz obnovljivih virov, izdelki so večinoma reciklabilni. Papirno predelovalna industrija je bolj čezsektorska, z večjo raznolikostjo uporabljenih materialov in proizvedenih

izdelkov, pojasni **David Ravnjak, direktor Inštituta za celulozo in papir**. Razvoj panoge nadaljuje to usmeritev z bistveno večjim poudarkom na krožnosti procesov, nadaljnjem zmanjševanju rabe svežih surovin in energije ter posledični optimizaciji proizvodnih procesov.

Pri proizvajalcih papirja in izdelkov iz papirja se je v prvem četrtletju 2023 poslabšal kazalnik zaupanja in je bil za 13 o.t. nižji kot v prvem četrtletju 2022. V prvem četrtletju 2023 so se najbolj poslabšala izvozna naročila. Ob sedanjem proizvodnem ritmu bi bila proizvodnja pri proizvajalcih papirja in izdelkov iz papirja zagotovljena za 2,5 meseca.

Pripravi Analitika GZS

»Z vidika pridobivanja surovin to pomeni premik v smeri novih procesov proizvodnje celuloze – tako imenovane biorafinerije, kjer bo poleg celuloze proces dal še vrsto drugih uporabnih produktov, kot so na primer lignin, lesni ekstraktivi,

polisaharidi, aromatske spojine, ki jih je možno uporabiti kot surovine v drugih industrijskih procesih. Z vidika same proizvodnje papirja gre razvoj v še dodatno povečanje uporabe recikliranih vlaknin in obvladovanje vseh izzivov (tehnoloških in kakovostnih), ki jih to prinaša s seboj. Poleg tega se razvijajo in na trg uvajajo nove vrste papirja z izboljšanimi ali dodanimi funkcionalnimi lastnostmi (npr. barierni papirji). Vedno bolj se v celoten sistem uvaja koncept krožnega dizajna (»circularity by design«), kjer zasnova končnega izdelka upošteva čim več vidikov krožnega življenjskega cikla izdelka, to pa posledično vpliva na celotno verigo vrednosti vključno z izbiro surovin in energentov ter z ravnanjem z izdelkom po njegovi uporabi,« našteje.

Potencial alternativnih virov surovin

Na pomenu pridobivajo alternativni viri surovin. Ti so danes neizkoriščeni oz. predstavljajo odpadke v kakšni drugi panogi. Ravnjak pojasnjuje, da zato vedno večji pomen pridobiva kakovostno

Vabljeni v našo spletno trgovino!
www.europapier.si

Europapier Alpe d.o.o.
Leskoškova cesta 14
1000 Ljubljana

Europapier Alpe d.o.o.
Poslovna enota Maribor
Perhavčeva ulica 40
2000 Maribor

Foto: arhiv Inštituta za celulozo in papir

Na Inštitutu za celulozo in papir veliko delajo na področju alternativnih surovin za proizvodnjo papirja.

ločevanje in čiščenje snovnih tokov, ki jih potem želimo ponovno uporabiti.

Na inštitutu veliko delajo na področju alternativnih surovin za proizvodnjo papirja. Od leta 2015 so na laboratorijski ravni analizirali več kot 50 različnih vrst rastlinske biomase, ki vsebuje celulozo in lignin (t.i. lignocelulozna biomasa) in je trenutno neizkoriščena ali negativno vpliva na biodiverzitetu. Pri nekaterih skupinah biomase je potencial velik, a za zdaj ni ustrezne proizvodne infrastrukture, ki bi omogočala več kot samo pilotno proizvodnjo in uporabo.

Potencial nekateri alternativnih surovin je velik.

Na inštitutu lahko skoraj vsako biomaso, ki vsebuje vsaj 30 % celuloze, pretvorijo v papir. Cilj je uporaba biomase s čim višjo vsebnostjo celuloze. »Na podlagi lastnosti celuloze, pridobljene iz posamezne vrste biomase, in na podlagi zelenih lastnosti gotovega papirja, določimo ustrezno recepturo, ki zagotavlja optimalno proizvodnjo in ustrezno kakovost izdelka, proizvedenega na našem pilotnem stroju. Kot najbolj primerne surovine za takšno uporabo so se do sedaj izkazale invazivne tujerodne rastline (japonski/češki dresnik, kanadska/orjaška zlata rozga, navadna robinija), odpadna stebela paradižnika, odpadne vreče iz jute,

miskantus, žagovina ... Ob tem je potrebno dodati, da poleg proizvodnje papirja testiramo tudi druge načine uporabe celuloze iz alternativnih virov, kot sta na primer vlivanje in izdelava penjenih materialov,« našteje.

Ostanki iz agroživilske industrije

V sodelovanju z Biotehniško fakulteto so se na inštitutu posvetili obravnavi ostankov iz agroživilske industrije (suhi čebulni luskolisti, olupki granatnega jabolka, oljčni listi in vejice). Ti so zanimivi zaradi

visoke vsebnosti celuloze in fenolnih spojin, uporabnih v industriji bioaktivnih snovi oziroma v proizvodnji biopolimerov. Inštitut aktivno sodeluje z domačimi in tujimi podjetji pri razvoju aplikacij za uporabo modificiranega lignina in nanoceluloze na področju proizvodnje papirja in embalaže.

V 2022 so proizvajalci iz papirja in izdelkov iz papirja beležili za tretjino višje prihodke od prodaje kot leta 2021 (na domačem trgu za 18 %, na tujem trgu za 37 %). V prvih dveh mesecih 2023 se je nominalna rast prihodka od prodaje v tej dejavnosti znižala na 1 %.

Pripravila Analitika GZS

Inštitut je eden redkih tovrstnih inštitutov v srednji Evropi, ki izvaja celo paleto različnih storitev tako za papirno kot tudi druge industrije. Opažajo povečano povpraševanje po izvajanju vrednotenja izdelkov z vidika omenjenih kriterijev. Podjetjem nudijo strokovno pomoč tako pri sledenju omenjenim zahtevam kot tudi z izdelavo ocene oz. izdajo strokovnih mnenj in certifikatov o primernosti papirnih in embalažnih izdelkov za uporabo v živilski industriji, o njihovi reciklabilnosti in biorazgradljivosti,« pove Ravnjak. ■

Foto: arhiv Inštituta za celulozo in papir

Invazivne tujerodne rastline so se izkazale kot najbolj primerne surovine za proizvodnjo papirja iz biomase.

SORA

QUALITY
PAPER
by GORIČANE

GORIČANE, tovarna papirja Medvode, d. d., Ladja 10, 1215 Medvode, T: + 386 1 58 23 400, goricane@goricane.si, www.goricane.si

PAPRINA IN PAPIRNO PREDELOVALNA INDUSTRIJA

Kakovostna zaščita izdelka je prioriteta

Aktivno in tesno sodelovanje proizvajalcev in prodajalcev vodi v optimalne embalažne rešitve.

Barbara Perko

V dobi, ko se nenehno poudarja pomembnost trajnosti, v **DS Smith Slovenija** živijo in poslujejo trajnostno in z njihovimi embalažnimi rešitvami in optimizacijo dobavne verige bolj trajnostno pot omogočajo tudi svojim partnerjem. Segment embalaže je v zadnjem obdobju močno v porastu. »Na področju e-commerce smo izrazito aktivni in tesno sodelujemo s proizvajalci ter prodajalci, da bi skupaj oblikovali optimalne embalažne rešitve. Naša ponudba vključuje embalažo z lepilnimi in zadržnimi trakovi, kar omogoča prilagodljivost hitremu pakiranju in enostavnemu vračilu izdelkov,« povedo.

Proizvajalci si prizadevajo, da bi materiale čim dlje zadržali v obtoku.

Sodelovanje s strankami pri oblikovanju embalaže je ključno, saj se tako lahko osredotočijo na potrebe in zahteve strank, kar jim omogoča razvoj rešitev, ki so prilagojene specifičnim zahtevam spletnega trgovanja. »Naše pristope nenehno izboljšujemo in inoviramo, da bi sledili hitrim spremembam na trgu e-commerce, zagotavljali učinkovitost in konkurenčnost naših strank ter prispevali k trajnostnim in okolju prijaznim rešitvam,« pravijo.

Do leta 2025 nadomestiti milijardo kosov plastične embalaže

»V podjetju DS Smith smo zavezani k trajnostnemu razvoju in zmanjševanju

uporabe plastične embalaže. Naš trajnostni cilj je, da do leta 2025 nadomestimo milijardo kosov plastične embalaže, pri čemer smo v naši podregiji Center, skupaj z Avstrijo, Češko in Slovaško, že dosegli številko 14 milijonov. Kartonske embalažne rešitve so že po naravi trajnostne, vendar se trudimo, da bi še dodatno izboljšali naše pristope,« izpostavijo enega svojih ciljev.

Njihovi oblikovalci sledijo načelu krožnega oblikovanja. To pomeni, da zmanjšujejo porabo embalažnega materiala, se izogibajo odpadkom, in kjer je

mogoče, uporabljajo materiale z minimalno vsebnostjo primarnih vlaken ali brez njih. »Prizadevamo si, da bi materiale zadržali v obtoku čim dlje, kar vključuje ponovno uporabo embalaže. Kljub optimizaciji materialov, procesov in logistike pa ostaja kakovostna zaščita izdelka naša primarna prioriteta. Zavedamo se pomena trajnosti za naše podjetje in za naš planet. Naša ključna prednost je v uporabi 100 % reciklabilnih embalažnih materialov iz obnovljivih virov, kar odraža našo zavezo k trajnostnim in okolju prijaznim rešitvam.«

Foto: arhiv DS Smith Slovenija

Škatla za e-poslovanje za oblačila, prej in potem.

V januarju 2023 so proizvajalci papirja in izdelkov iz papirja kot glavni omejitveni dejavnik navedli nezadostno tuje povpraševanje ter nezadostno domače povpraševanje (53 % podjetij), sledi dejavnik negotovih gospodarskih razmer (50 % podjetij) in drugi dejavniki (20 % podjetij). Pomanjkanje usposobljenih delavcev in pomanjkanje delavcev na splošno je kot omejitveni dejavnik navedla desetina podjetij. Finančni problemi, konkurenčen uvoz, nejasna gospodarska zakonodaja so zastopani v manjšem deležu (7 % podjetij).

Pripravila Analitika GZS

Prihaja inteligentna embalaža

Inovatorji v DS Smithu raziskujejo tudi možnosti razvoja embalaže, ki se sama prilagaja velikosti vsebine, ter koncepta »spray-on« embalaže. **Wim Wouters, direktor inovacij pri DS Smithu**, meni, da bomo sčasoma priča inteligentni embalaži, ki bo zmožna samodejno prilagajati svojo velikost vsebini, kar bo omogočilo optimalno izkoriščanje materialov in prostora. Edinstvena "spray-on" obleka, ki je pritegnila pozornost javnosti na nedavnem Pariškem tednu mode, bi lahko služila kot navdih za razvoj tovrstne embalaže.

Ena od idej je tudi ideja o pametni embalaži, ki se celi sama. »Trenutno so škatle že zelo napredne v svojih lastnostih.

Embalaža, narejena iz odpadnih paradiznikovih stebel.

Lahko so odporne na vodo, vlago in mikrobo, njihovo potovanje pa je možno spremljati z natisnjeno nanotehnologijo. Čeprav samocelilne škatle še niso realnost, je pomembno raziskati široko paleto inovacij, ki bi lahko pripomogle k bolj trajnostni uporabi materialov. To dosežemo z neomejenim razmišljanjem in novimi idejami,« poudarjajo v DS Smith

V podjetju DS Smith se zavzemajo za vzpostavljanje partnerstev, ki pospešujejo prehod v krožno gospodarstvo, in pozdravljajo strokovnjake, ki se želijo pridružiti tej poti. Prepričani so, da »v prihodnosti lahko pričakujemo številne presenetljive

inovacije na področju embalaže, ki bodo zagotovo obogatile našo izkušnjo s pakiranjem in dostavo izdelkov«.

»Spray-on« obleka bi lahko služila kot navdih za razvoj tovrstne embalaže.

Metrike krožnega oblikovanja

V DS Smith s pomočjo Metrike krožnega oblikovanja ocenjujejo vsako embalažno rešitev, ki jo ponujajo na trgu. »To je pomembno za prepoznavanje možnosti izboljšav posameznih meritev in za

MG INŠTALATERSTVO d.o.o.

Krtina 57b
1233 Dob

T: 00 386 1 724 95 40

E: info@mg-instalaterstvo.si

W: www.mg-instalaterstvo.si

zagotavljanje, da se naše embalaže ne-nehno razvijajo v smeri večje trajnosti in okoljske odgovornosti,« povedo o svojem inovativnem pristopu.

Pričakovana proizvodnja pri proizvajalcih papirja in izdelkov iz papirja za naslednje 3 mesece je ugodna (za 10 o.t. višja kot pa nižja), ravno tako je pozitiven pričakovan izvoz (za 7 o.t. višji kot pa nižji). V naslednjih 3 mesecih za 36 o.t. več podjetij pričakuje zmanjšanje kot pa povišanje cen (lani v prvem četrtletju ravno obratno). Dinamika zaposlovanja v naslednjih 3 mesecih naj bi se umirila, saj jih za 14 o.t. več pričakuje zmanjšanje kot povečanje zaposlenih (lani v tem času jih je za 40 o.t. več pričakovalo porast kot pa zmanjšanje).

Pripravila Analitika GZS

Metrika krožnega oblikovanja zajema osem kazalnikov trajnosti, ki jih uporabljajo za ocenjevanje njihovih embalažnih rešitev.

Poznavanje kupčeve dobavne verige jim omogoča razumevanje potreb kupcev in njihovih dobavnih verig, da lahko zagotovijo optimalne embalažne rešitve.

Reciklabilnost pomeni zagotavljanje, da so njihove embalaže zasnovane tako, da jih je mogoče enostavno reciklirati in ponovno vključiti v proizvodni cikel. Kazalnik prijazno okolju upošteva kompostabilnost in biorazgradljivost embalaže, da zmanjšajo vpliv na okolje. Kazalnik poraba materiala zajema zmanjševanje količine uporabljenih materialov in odpadkov z optimizacijo oblikovanja embalaže. Kazalnik narejeno iz obnovljivih virov pomeni uporabo materialov, pridobljenih iz obnovljivih virov, ki zmanjšujejo vpliv na okolje. Metrika krožnega oblikovanja zajema še tri kazalnike, in sicer vsebnost primarnih vlaken (zmanjšanje uporabe primarnih vlaken z uporabo več recikliranih materialov), narejeno za ponovno uporabo (oblikovanje embalaže, ki jo je mogoče večkrat uporabiti, s čimer podaljšamo življenjsko dobo materialov) in ogljični odtis (zmanjševanje ogljičnega odtisa naših embalažnih rešitev z uporabo

Foto: arhiv Inštituta za celulozo in papir

Ključno vprašanje je, kako najti ravnotežje med razvojem in čim manjšim poseganjem v omejene naravne vire.

energetsko učinkovitih materialov in proizvodnih procesov).

Treba bo najti ravnotežje

David Ravnjak, direktor Inštituta za celulozo in papir, na področju papirne embalaže izpostavlja dva trenda. »Na eni strani gre za personalizirano embalažo z dodatnimi efekti in barvami za večje izstopanje in prepoznavnost ter za nišne in luksuzne izdelke, kjer pri izbiri embalaže ni upoštevana njena (po)polna krožnost in reciklabilnost. Na drugi strani pa imamo segment, ki je bolj dovzeten za trajnostni razvoj ter uporabo materialov, ki se lahko reciklirajo, ob tem pa so še vsaj biorazgradljivi ali kompostabilni. Pri prehrabnih izdelkih navkljub nekaj dobrim, prebojnim rešitvam na trgu, prehod na papirne izdelke še vedno predstavlja izziv z vidika bariere proti prehajanju plinov in vlage ter z vidika zadostne zaščite pakirnih živil. Znižanje zahtev za embalažo pri omenjenih lastnostih bi sicer omogočilo bolj reciklabilno embalažo, hkrati pa tudi povečanje nastale odpadne hrane. Gre torej za rešitev, ki morda ni pravi korak za vse izdelke, oziroma bodo rešitve odvisne od vrste izdelka, ki ga pakiramo. V povezavi s

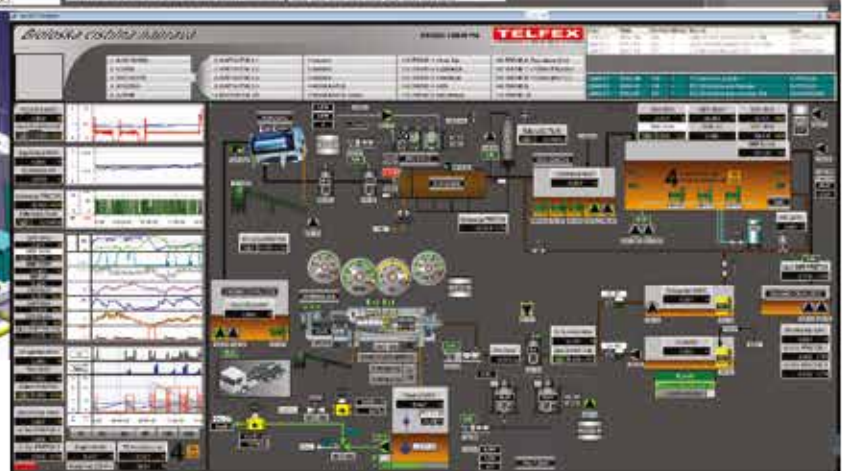
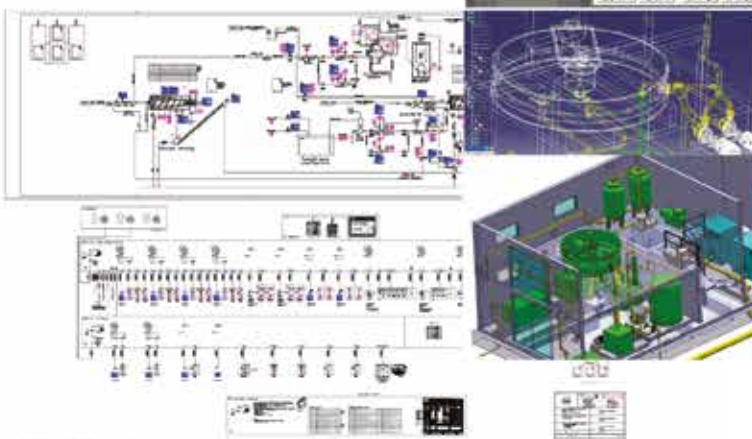
tem predstavlja zanimivo možnost uporaba biopolimerov, svoje pa morajo z vidika mehanske in kemijske obdelave odpadne plastike prispevati tudi predelovalci odpadne embalaže,« pravi.

Embalaža se razvija v smeri večje trajnosti in okoljske odgovornosti.

Ravnjak opominja na novo direktivo EU o odpadni embalaži ter visoke cilje za reciklažo vseh materialov (najvišje stopnje reciklaže za papir, steklo in kovine, najnižje za polimere), ki je največji poudarek dala vračljivi in ponovno uporabni embalaži.

»Strateški cilj je tako večkratno krožne embalaže in posledično nižja poraba svežih in recikliranih surovin (največji izpusti nastajajo namreč pri proizvodnji obojih). Takšen pristop prinaša izzive glede varnosti hrane in zmanjševanja skupne količine proizvedene embalaže ter morebitnim upadom povpraševanja – izzive, ki jih bodo poleg inženirjev morali nasloviti tudi ekonomisti. Ključno vprašanje je torej, kako najti ravnotežje med razvojem in čim manjšim poseganjem v omejene naravne vire.« ■

- izvedba projektne in tehnične dokumentacije
- izvedba programske opreme za industrijske krmilnike(PLC)
- izvedba programske opreme za nadzorne sisteme(SCADA)
- izvedba aplikacij za WEB procesne prikaze
- izvedba aplikacij za zajem arhivskih podatkov, integracija v podatkovne baze, WEB prikaz
- izvedba nadzora po gradbenem zakonu
- svetovanje
- tridimenzionalno modeliranje strojnih in elektro sistemov
- izvedba elektro krmilnih stikalnih blokov ter inštalacij
- izvedba strojnih inštalacij
- izdelava strojev in naprav, linij
- izvedba namenskih komunikacijskih protokolov
- izvedba elektronskih sistemov (analogna vezja, digitalna vezja,...)
- telemetrija
- razvoj strojne in programske opreme po naročilu
- **zastopnik BELLMER**

LESTVICA

Top 50 družb papirne industrije, 2021

Rang	Naziv podjetja	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Število zaposlenih po delovnih urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
1	MM KOLIČEVO d.o.o.	200.845	114,8	90,2	404,5	45.081
2	PAPIRNICA VEVČE d.o.o.*	147.957	130,6	97,6	237,0	29.378
3	Paloma d.d.	89.968	119,2	85,3	436,7	10.743
4	DS SMITH SLOVENIJA d.o.o.	79.608	121,0	18,9	427,4	22.019
5	GORIČANE, d.d. Medvode	76.627	112,8	92,7	220,9	10.636
6	VIPAP VIDEM KRŠKO d.d.	42.280	57,6	89,0	223,5	2.001
7	TOSAMA d.o.o.	37.460	89,0	60,2	414,4	12.116
8	RADEČE PAPIR NOVA, d.o.o.	31.293	115,2	63,4	179,6	2.386
9	EGP d.o.o.	22.993	109,5	43,7	206,2	8.820
10	EUROBOX d.o.o.	15.296	131,1	24,3	139,8	4.985
11	PAPIROTI d.o.o.	15.073	126,6	87,0	102,9	6.406
12	MUFLON, d.o.o.	14.109	121,2	55,9	117,6	3.048
13	LASTINSKI PAK d.o.o.	12.733	117,5	99,1	66,1	4.160
14	GEP ŠTALEKAR d.o.o.	12.350	84,2	49,2	113,2	5.786
15	JAMNIK d.o.o.	11.948	115,6	66,0	76,7	4.966
16	ANTELA d.o.o.	11.617	90,1	62,2	14,8	1.060
17	TISA d.o.o.	9.821	107,4	14,4	42,8	2.546
18	KARTEM d.o.o.	6.993	138,8	9,8	42,5	2.426
19	OMICRON, d.o.o., Domžale	6.779	112,7	13,7	37,5	3.029
20	EMBALAŽA, d.o.o.	6.347	155,5	10,1	29,0	1.499
21	MSK d.o.o.	4.756	116,0	8,1	42,5	1.379
22	ELISA PRINT d.o.o.	4.465	83,0	53,6	13,0	1.011
23	SETI d.o.o.	4.271	117,1	69,4	24,1	1.362
24	PALOMA PIS d.o.o.	3.768	211,5	54,5	28,6	970
25	KARTONAL Novo mesto d.o.o.	3.744	155,0	0,0	13,9	774
26	PAKLINE d.o.o.	3.383	136,1	1,7	15,3	891
27	GRAFEM d.o.o.	3.098	127,0	46,2	22,6	1.048
28	FAMAR d.o.o.	2.866	168,5	93,3	11,5	593
29	DAMA, d.o.o. Novo mesto	2.844	112,2	48,0	22,8	714
30	VAL KART d.o.o.	2.840	62,6	7,7	23,0	612
31	MM KUVERTA d.o.o.	2.593	129,3	55,1	15,8	643
32	BEVANN d.o.o.	2.421	-	0,7	10,1	550
33	KARBO Boštanj d.o.o.	2.198	148,1	26,3	5,9	1.082

Rang	Naziv podjetja	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Število zaposlenih po delovnih urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
34	GRAPAK Krško d.o.o.	2.129	130,6	23,5	22,2	862
35	SCANDSTICK d.o.o.	1.915	113,7	99,4	19,4	1.062
36	PAPIROL d.o.o.	1.902	124,3	14,1	10,8	489
37	BRANKO ANTELA, d.o.o.	1.857	103,1	0,0	5,0	280
38	EUROPAP d.o.o.	1.767	50,4	45,6	13,6	396
39	DEOTON d.o.o.	1.647	108,4	8,7	7,1	332
40	AKI d.o.o.	1.636	134,7	7,3	15,0	647
41	PAPERPRODUCT d.o.o.	1.479	206,3	100,0	1,9	51
42	LAJ d.o.o.	1.273	141,4	66,3	7,2	377
43	AMAT VICTORIA CURAM d.o.o.	1.270	70,4	10,8	13,0	308
44	MODIZ d.o.o.	1.189	120,8	15,1	14,4	631
45	SOREKS ETIKETE d.o.o.	1.158	131,3	79,6	5,1	230
46	JAMPAK d.o.o.	1.131	138,2	0,6	3,6	239
47	LAEM GROUP d.o.o.	1.112	169,7	73,3	5,6	296
48	ELING SOLAR d.o.o.	1.089	1.773,8	0,0	1,6	57
49	BIB d.o.o. Bilje	1.052	123,3	5,7	7,6	434
50	ZIGGI d.o.o.	1.014	108,5	41,9	13,6	375

Vir: Bisnode Gvin, Ajpes

Metodologija: največjih 50 družb po ustvarjenem celotnem prihodku na podlagi nekonsolidiranih in nerevidiranih finančnih izkazov za leto 2021. Podjetja so registrirane z glavno SKD dejavnostjo: SKD 17 - dejavnosti proizvodnje papirja in izdelkov iz papirja.

Opomba: * Na tem seznamu upoštevana samo prenosna družba PAPIRNICA VEVČE d.o.o., ki zajema tudi finančne podatke oddaljene družbe PAPIRNICA VEVČE PROIZVODNJA d.o.o.

Posebne akcije popustov!

Želite povečati svojo prodajo in prepoznavnost, brezplačno? Vas zanimajo ugodnejše ponudbe produktov in storitev? Izkoristite sistem Član-Članu GZS!

Član-Članu – Katalog GZS
clan-clanu.gzs.si

ECOLIBRIUM, svetovanje s področja krožnosti in trajnosti d.o.o.

Podjetje Ecolibrium ponuja svetovalne storitve, delavnice in informativne sestanke posvečene konceptom trajnosti, krožnosti in regeneracije, njihovemu pomenu, priložnostim in praktični implementaciji navedenih konceptov za podjetja, podjetnike, organizacije in potrošnike. Uporabljamo različne okvire, orodja in študije primerov, da bi podjetjem in podjetnikom pomagali pri ponovnem premisleku in preoblikovanju njihovih poslovnih modelov v skladu z načeli trajnosti, krožnosti in regeneracije.

Članom GZS do 30. junija 2023 ponujamo 25% popust na izobraževanja in delavnice, ter 20% popust na storitve svetovanja.

CLUEKIT d.o.o.

SMARTNINJA je šola programiranja že od leta 2015 let uči tečajnike programiranja in s programiranjem povezanih znanj, ki danes predstavljajo osnovo za marsikatero podjetje. Z razumevanjem programerskega jezika lahko bistveno izboljšate poslovni proces znotraj podjetja, zato je Smartninja.si pravi naslov za IT izobraževanje vašega kadra. S kodo GZS izkoristite 10% popust pri nakupu tečajev. Trenutno so najbolj aktualni tečaji SQL in baze podatkov, programiranje za začetnike in Web development 1 in 2. V znanju je moč! Za ponudbo in dodatne informacije smo vam na voljo.

IIBA Slovenija, društvo poslovnih analitikov

IIBA (The International Institute of Business Analysis) je mednarodni poslovni inštitut, ki razvija metodološke pristope za identifikacijo poslovnih potreb in zahtev kot pomoč podjetjem pri doseganju strateških ciljev skozi: spremembe poslovnega modela, organizacijskih zmogljivosti, optimizacije procesov, upravljanja portfelja priložnosti in projektov ter za oblikovanje digitalnih rešitev. Članom GZS nudimo 20% popust ob prijavi na IIBA šolo poslovno analitičnih pristopov.

Zavod za mednarodno sodelovanje IVEJM

Zavod za mednarodno sodelovanje IVEJM organizira predstavitev Urugvajskega trga, skupaj z Urugvajsko organizacijo ABM Integra. Dogodek organiziramo v Sloveniji z namenom, da podjetjem približamo trg Mercosura, da na ta način slovenska podjetja povečajo povečajo svojo prodajo in rast ter dobijo večjo udeležbo na južno ameriškem trgu ki verjamemo da je trg prihodnosti. Vabimo vas na konferenco v organizaciji Inštituta IVEJM in podjetja ABM Integra, v kateri vam bomo predstavili Urugvajski trg.

Novice

Gospodarska delegacija pohištvenikov v Milanu

19. in 20. aprila 2023 je potekala dvodnevna gospodarska delegacija pohištvenih podjetij na sejem Salone del Mobile 2023. Delegacijo so organizirali Javna agencija SPIRIT Slovenija, Direktorat za lesarstvo pri MGTŠ, GZS – Združenje lesne in pohištvene industrije ter Lesarski grozd ob podpori Generalnega konzulata v Milanu.

Udeleženci delegacije so si ogledali sejem Salone Del Mobile ter Tortona Design Week v Superstudio Più v Milanu. Poleg tega so obiskali Ordine degli Architetti di Milano, organizirana so bila tudi poslovna srečanja z italijanskimi arhitekti, agenti in podjetji. Delegacijo so sestavljala podjetja Ergo Vitae d.o.o., Mizarstvo Florjančič d.o.o., Atrium Novi interieri d.o.o., Gonzaga-PRO d.o.o., Mlinar Pohištvo d.o.o. ter Lesarski grozd.

Delegacija je bila zelo uspešna, saj so udeleženci vzpostavili več novih poslovnih kontaktov, sejem Saloni del Mobili ter razstava v Tortona Design Week pa so

udeležencem dali odličen vpogled v trende v oblikovanju in razvoju pohištva.

»Naša pričakovanja na italijanskem trgu, ki predstavlja enega največjih izvoznih trgov za pohištvenike, so bila predvsem vezana na nove poslovne povezave z oblikovalskimi in arhitekturnimi biroji ter agenti. Zelo pomemben pa je tudi vpogled v trende in novosti, saj se danes razvoj pohištva dogaja zelo hitro. V maju imamo v načrtu še delegacijo na sejem ICFF New York (ZDA) in Toronto (Kanada) ter decembra v Kairo (Egipt),« je povedal **Bernard Likar iz Lesarskega grozda**.

Gospodarstvo podpira predlog prenove upravnih enot

»Glede tujcev bo potrebno sprejeti družbeni konsenz«, je **ministrica za javno upravo Sanja Ajanović Hovnik**, ki je bila gostja upravnega odbora GZS, odgovorila na klice gospodarstva, da primanjkuje delovne sile. Glavni razlog dolgotrajnosti postopkov je poleg organizacije dela po

njenem mnenju zakonodaja o tujcih, ki vsebuje vrsto zavrnitvenih razlogov.

»Gospodarstvo podpira predlog prenove upravnih enot v smeri specializacije,« je dejal **predsednik GZS Tibor Šimonka** in se navezal na pojasnilo ministrice, da ukinitvev upravnih enot nikoli ni bila v načrtu. Reforma je bila mišljena, da se postopke, ki so specifični, kot so dovoljenja za tujce, rešuje centralno. Na ministrstvu razmišljajo tudi o ustanovitvi posebne agencije, ampak menijo, da je potrebno najprej urediti zakonodajo. Gospodarstvo sicer pozdravlja Zakon o tujcih, ki ga je Državni zbor potrdil, saj zajema kar nekaj rešitev, ki jih je predlagala GZS.

Ministrica je odgovarjala tudi na vprašanja, vezana na Zakon o zavodih. »Bojimo se, da bi predlagane spremembe, ki uvajajo pristojnost ustanovitelja javnih zavodov, da direktorja enostransko razreši mimo volje sveta zavoda, privedle do politizacije javnih zavodov,« je pomisleke povzel Šimonka. Ministrica je pojasnila, da je zakon zastarel in že zaradi tega potrebuje spremembe. Pri tem se zgledujejo po Zakonu o javnih agencijah.

Člani upravnega odbora so izpostavili nujnost digitalizacije v javni upravi. Govora je bilo tudi o dolgotrajnosti izdajanja različnih dovoljenj. Ministrico so vprašali, ali si vlada upa uvesti princip, da molk organa pomeni strinjanje in odgovorila je, da se načeloma strinja, seveda pa morajo biti ti roki razumni. Priznava pa, da so dovoljenja rak rana, česar so se zavedali že pred volitvami in so si to postavili kot prioriteto. Omenila je tudi strokovni svet, v katerem sodelujejo tudi predstavniki GZS, v katerem se ukvarjajo z izboljšanjem zakonodaje, odpravo administrativnih ovir in sprejemanjem zakonodaje, ki ni sama sebi namen. Debirokratizacija je nujnost, na kar v gospodarstvu že vrsto let opozarjamo. Število predpisov danes presega

Foto: arhiv GZS ZLPI

Delegacija v Milanu je bila zelo uspešna, saj so udeleženci vzpostavili več novih poslovnih kontaktov.

20.000. »Da to prispeva k zamudnosti in dolgotrajnosti najrazličnejših postopkov, je povsem jasno. Da ne govorimo o tem, da so predpisi nemalokrat celo v medsebojni koliziji«, je pojasnil Šimonka.

Digitalizacija cestnega prometa

GZS – Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala je gostila brezplačni strokovni dogodek »Uvajanje digitalizacije v cestnem prometu - predstavitev aplikativnega analitičnega sistema »VIALYTICS« za spremljanje in analizo stanja ter določanje potrebnih ukrepov na cestah za povečanje njihove prometne učinkovitosti in varnosti«. Zahteve uporabnikov cestnega omrežja pri nas in v tujini so vedno večje, zato v sodobnem cestnem gospodarstvu uvajanje digitalizacije postaja vedno bolj pomembno. Še bolj pomembno in aktualno postaja vprašanje, kako bi lahko z umetno inteligenco učinkovito upravljali in vzdrževali cestno omrežje ter na njem povečali prometno učinkovitost in varnost prometa. Stremljenje k tem ciljem od upravljavcev in vzdrževalcev cest zahteva redno in analitično spremljanje njihovega stanja. V veliki večini to počno z rednimi fizičnimi ogledi posameznih cestnih lokacij in popisi stanja, a takšni postopki se zaradi njihove zamudnosti vedno bolj izkazujejo kot neučinkoviti. Z uvajanjem digitalizacije procesov tudi v cestnem gospodarstvu

Udeleženci upravnega odbora GZS z leve proti desni: Igor Zorko, podpredsednik GZS, Mitja Gorenšek, izvršni direktor GZS, Sanja Ajanović Hovnik, ministrica za javno upravo, Tibor Šimonka, predsednik GZS, in Vesna Nahtigal, generalna direktorica GZS.

lahko kot pri mnogih drugih težavah postopke spremljanja stanja na cestah optimiziramo z uporabo umetne inteligence. V Sloveniji že lahko uporabljamo pametni sistem, ki uporabnikom priskrbi ažurne fotografije stanja cestišč, jim ponuja samodejne in analitične ocene stanja in tako poenostavlja njihovo vsakodnevno delo.

Sistem preko snemanja s pametnim telefonom in aplikacije »VIALYTICS« omogoča neodvisno beleženje stanja na cestah ter sprejemanje potrebnih ukrepov za njegovo izboljšanje. Sistem deluje na principu fotosnemanja cestnega prečnega

profila. Aplikacija vsake štiri metre posname prečni profil ceste in na podlagi posnetkov s pomočjo nevtronskih mrež izvede analizo stanja na cesti. Algoritem samodejno zazna poškodbe in jih razvrsti v ustrezen razred poškodb vozišča. Z vrednotenjem dinamičnih zemljevidov tako lahko na enostaven in učinkovit način ugotovljamo trenutno stanje cest ter določimo in prednostno razvrščamo ustrezne ukrepe za njihovo sanacijo. To omogoča trajnostno in učinkovito upravljanje vzdrževanja cest. Sistem je primeren za vse, ki se ukvarjajo s problematiko upravljanja in vzdrževanja državnih in občinskih cest: državne organe, lokalno samoupravo, cestna in komunalna podjetja, režijske obrate ipd.

Aplikativna rešitev analitičnega sistema temelji na uporabi aplikacije za pametne telefone, s katero lahko lastniki, upravljalci in vzdrževalci naredijo svoje ceste in poti sodobnejše in varnejše.

Predstavitve se je udeležilo preko 100 udeležencev, ki se ukvarjajo s problematiko upravljanja in vzdrževanja državnih in občinskih cest in prometne varnosti. ■

Foto: arhiv GZS ZAGIM

Dogodka so se med drugim udeležili tudi predstavniki državnih organov, prometne policije, lokalne samouprave in upravljavcev cest.

Več novic

Stališča

Nastopil je čas za izpolnitev obljub, 4. maj 2023

Gospodarske zbornice in delodajalska združenja ponovno opozarjamo na zaostrene razmere, v katerih deluje gospodarstvo. Ključen razlog so previsoke cene električne energije, zaradi katerih slovensko gospodarstvo izgublja konkurenčno prednost na globalnih trgih, na kar opozarjajo tudi podatki o industrijski proizvodnji, trgovini in ostalih storitvenih dejavnostih ter padcu naročil v prvih mesecih letošnjega leta. Gospodarstvo pričakuje, da bo predsednik vlade izpolnil svojo obljubo, da bo tudi Slovenija uveljavila shemo pomoči po vzoru Nemčije ali druge sosednje države, če bo ta ugodnejša. Slovensko gospodarstvo nujno potrebuje primerljive ukrepe, kot jih poznajo nekatere druge države članice, in to takoj! Kako naj drugače pričakujemo, da bo naše gospodarstvo konkurenčno v svetu?

Predsednika vlade dr. Roberta Goloba smo v zadnjih tednih večkrat seznanili z zaostrenimi razmerami, s katerimi se soča gospodarstvo. Izpostavili smo težave visokih cen električne energije in likvidnostne težave, ki jih imajo delovno intenzivna in trgovska podjetja. Posebej izpostavljamo strateški pomen velikih in energetske intenzivnih podjetij za kondicijo slovenskega gospodarstva: gre za panoge, ki ustvarijo 51 % čistih prihodkov od prodaje celotnega gospodarstva in predstavljajo 44 % dodane vrednosti ter zaposlujejo tretjino vseh zaposlenih v gospodarstvu.

Prizadeti so tudi številni mali podjetniki, ki sodelujejo z energetske intenzivnimi podjetji, proizvajalci materialov, ki pretežno izvažajo na tuje trge z bolj konkurenčnimi pogoji poslovanja, pa tudi trgovska podjetja, od katerih se pričakuje, da bodo še naprej blažila posledice visokih cen električne energije vzdolž oskrbovalnih verig in zagotavljala

nemoteno oskrbo z živili in drugimi potrebščinami po konkurenčnih cenah. Takšna pričakovanja niso več realna, saj so trgovska podjetja izčrpala vse rezerve, kar potrjujejo tudi podatki Statističnega urada RS o letošnjem krčenju prihodkov v trgovinski panogi.

Premier Golob je 20. decembra lani na sestanku na GZS dejal, da bo Slovenija sledila najugodnejši shemi. Slovenija nujno potrebuje Nemčiji primerljivo rešitev, in to takoj. Od predsednika vlade pričakujemo, da bo izpolnil obljubo in ukrepal. Pričakujemo vabilo na sestanek krizne štabne skupine za električno energijo pod vodstvom premiera Goloba ter ministrov **Bojana Kumra, Matjaža Hana in Klemna Boštjančiča**. V nasprotnem primeru smo pripravljene zaostrovati naše aktivnosti.

Tibor Šimonka, predsednik GZS, mag. Mariča Lah, predsednica TZS, Blaž Cvar, predsednik OZS, Marjan Trobiš, predsednik ZDS, Marko Lotrič, predsednik ZDOPS

Skrbi padanje industrijske proizvodnje in naročil, 26. april 2023

Konec marca smo beležili najnižje število registrirano brezposelnih oseb v zgodovini samostojne Slovenije, 50 tisoč. Število delovno aktivnih oseb je februarja znašalo 929 tisoč. Zaradi šibke demografske slike se krepí pomen tujcev. Od 140 tisoč novih delovnih mestih v desetih letih so jih kar 79 tisoč zasedli tuji državljani. Kljub podatkom, ki nas navdajajo z optimizmom, opreznost ni odveč. Statistični podatki namreč kažejo, da se industrijska proizvodnja znižuje.

Povprečna neto plača za opravljeno delo se je v Sloveniji v prvih dveh mesecih leta 2023 realno povečala za 2,7 %, kar pomeni, da je rasla za toliko hitreje od inflacije. Rast neto plače (12,7 %) je bila v tem obdobju višja od rasti bruto

plače (+11,1 %), kar je bilo povezano z razbremenitvijo povprečne neto plače na osnovi aktualno veljavne dohodninske zakonodaje.

Skrbi upadanje naročil v nekaterih industrijskih panogah. Že v 4. četrtletju 2022 se je, zaradi visokega dviga cen zemeljskega plina in električne energije, v številnih proizvodnih sektorjih znižala industrijska proizvodnja, in sicer najbolj v papirništvu in kemični industriji (-18 %), kovinski industriji, obdelavi in predelavi lesa in proizvodnji motornih vozil (-11 %). Z izjemo zadnje so prizadete dejavnosti vse po vrsti velike porabnice električne energije in zemeljskega plina.

Po podatkih SURS se je medletno upadanje industrijske proizvodnje nadaljevalo tudi v prvih dveh mesecih leta 2023, spet najbolj v papirništvu (-19 %), kemični industriji, proizvodnji pohištva in obdelavi in predelavi lesa (-12 %).

Poslovne tendence v predelovalnih dejavnostih (zadnji podatek SURS 24. april 2023) se od začetka leta znižujejo in so na podobno nizkem nivoju kot oktobra 2022. Predvsem so se znižala skupna naročila, kjer je indikator v enem letu upadel s 5 na -20 (za 25 točk), zagotovljena proizvodnja pa se je znižala s 5,3 na 4,2 meseca. Padec tega indikatorja je običajno nakazoval slabšanje dinamike industrijske proizvodnje v kasnejših mesecih.

Zaradi visoke rasti proizvodnih stroškov se je v enem letu povečal delež podjetij, ki označujejo domače povpraševanje kot nezadostno, še bolj pa delež tistih, ki tuje povpraševanje označujejo kot nezadostno. ■

ČLANSTVO GZS

Novi člani o razlogih za pridružitve

Gospodarska zbornica Slovenije je tudi v zadnjem obdobju pridobila nove člane. Kaj jih je navedlo k včlanitvi?

Tanja Jamnik, GZS

MALINCA

Malinca d.o.o.

»Za članstvo smo se odločili, ker lahko tako dostopamo do ažurnih in preverjenih poslovnih informacij. Želimo pa izkoristiti tudi izobraževanja, ki so na voljo članom.«
Andreja Stopar, Malinca d.o.o.

Pridružili so se nam:

ACTUAL I.T. d.d.	D CENTER d.o.o.	N CENTER d.o.o.
AGENCIJA KATJA d.o.o.	Domen Gracej s.p.	NM CENTER d.o.o.
AREM d.o.o.	E CENTER d.o.o.	Novogradnje Maribor, d.o.o.
ATI PLUS d.o.o.	Ecolibrium d.o.o.	Pfizer, podružnica Ljubljana
Avto Celje tehnični pregledi, d.o.o.	Efan d.o.o.	Podtis transport d.o.o.
AVTO CENTER ANDREJEK d.o.o.	EKOSIS d.o.o.	POJOČA TRAVICA d.o.o.
AVTO KRKA AJD d.o.o.	ELEKTRO JEZERNIK d.o.o.	PRODUKCIJSKA SKUPINA MANGART d.o.o.
AVTO KRKA CE d.o.o.	GOCUSTOM INNOVATIONS d.o.o.	QUANTUM Consulting, Andrej Androjna s.p.
AVTO KRKA ID d.o.o.	GRUBER, d.o.o.	ROISS d.o.o.
AVTO KRKA ISO d.o.o.	H CENTER d.o.o.	SE CENTER d.o.o.
AVTO KRKA KK d.o.o.	I CENTER d.o.o.	SPECTROL d.o.o.
AVTO KRKA KP d.o.o.	ITEO Spin d.o.o.	SPES d.o.o., Ljubljana
AVTO KRKA MB d.o.o.	KAPITELJ NEPREMIČNINE d.o.o.	ŠOLA VOŽNJE FERDO d.o.o.
AVTO KRKA NG d.o.o.	LE CENTER d.o.o.	TECHNIO, Vasja Hren s.p.
AVTO KRKA PO d.o.o.	LJ CENTER d.o.o.	TEVE CENTER d.o.o.
AVTO KRKA SA d.o.o.	LOŠKI CENTER d.o.o.	TOMAŽ GRUBAR S.P.
AVTO KRKA TO d.o.o.	LUCIS d.o.o.	Tomaž Pačnik s.p.
AVTO KRKA TP d.o.o.	M CENTER d.o.o.	Trust Metal Group d.o.o.
AVTO KRKA VI d.o.o.	MALINCA d.o.o.	URBAN ŠINK S.P.
AVTOCENTER AŠ d.o.o.	MARE SANTO WINES d.o.o.	Vilma Ninin s.p.
AVTOSERVIS d.o.o.	MCL MESNI CENTER LUKA d.o.o.	VOJKO SFILIGOJ - OBLIKOVALEC ZVOKA
CLUEKIT d.o.o.	MEDITERRI d.o.o.	Z CENTER, d.o.o.
CTC GROUP d.o.o.	MLAKAR FRANC S.P.	

Napovednik

18. maj 2023 – Ljubljana

Seminar »Kakovost, označevanje in oglaševanje alkoholnih pijač«

GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij organizira seminar »Kakovost, označevanje in oglaševanje alkoholnih pijač«. Na dogodku bodo strokovnjaki predstavili krovno zakonodajo o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, kakovost in označevanje žganih pijač, vina in piva ter predvidene novice na teh področjih. Obenem bo govora o shemah kakovosti, samoregulativi oglaševanja ter o novih tehnologijah v proizvodnji vina.

18. maj 2023 – Ljubljana

Akademija upravljanja s kadri 2023

Za različne slovenske sektorje je pomanjkanje strokovnjakov trenutno največja razvojna prepreka, zato postaja kakovostno in strokovno delo z zaposlenimi ter strategije za zadržanje in privabljanje talentov ključnega pomena. Akademija je zasnovana tako, da z uvodnim, strateškim modulom, postavi temelj sodelovanja med vodstveno in HR funkcijo. Ostali moduli nadgrajujejo povezane vsebine, zato je ključnega pomena udeležba na vseh modulih.

19. maj 2023 – spletni dogodek

Zaposlite Chat GPT in prihranite čas pri delu

Chat GPT je orodje umetne inteligence, ki postaja najpopularnejše orodje, saj nam lahko prihrani veliko časa in denarja. Zna vse, ve vse in vse pove, poleg tega pa to naredi v kateremkoli jeziku. Na tem predavanju se boste naučili, kako ga uporabiti v podjetju in prihraniti čas.

20. – 26. maj 2023 – Vietnam

Vladno gospodarska delegacija v Vietnam

Gospodarska delegacija za predstavnike slovenskih podjetij s področij strojev in

naprav za predelovalno industrijo, inženiringa, obrambne industrije, okolijskih tehnologij in logistike v Vietnam, ki jo CEMP pri GZS organizira ob priložnosti obiska ministrice za zunanje in evropske zadeve, Tanje Fajon.

21. – 24. maj 2023 – New York

Gospodarska delegacija pohištvenikov v New York, ZDA

Med 21. in 24. majem 2023 v New York odhaja gospodarska delegacije pohištvenikov. Cilj je seznanitev s trendi in priložnostmi glede izvoza pohištva ter opreme objektov v ZDA, zato si bo delegacija ogledala sejem ICFF New York, organizirani pa bodo tudi posebni dogodki za mreženje z ciljnim kontakti v ZDA.

22. – 25. maj 2023 – Maribor, Ljubljana, Nova Gorica

Brezplačne delavnice za zaposlene v MSP: »Nekaj za zdravje«

Gospodarska zbornica Slovenije, Sekcija za fitness, rekreacijo in regeneracijo (SFRR) v sodelovanju s članskimi podjetji SFRR in Fakulteto za šport za Slovenski podjetniški sklad izvaja delavnice za zaposlene na temo preventivnih programov za varovanje zdravja pri delu ter spodbujanja zdravega življenjskega sloga. Namenjene so vodstvu in zaposlenim v zagonskih ter drugih visokotehnoloških, inovativnih, malih in srednjih podjetjih. Prijavita se lahko do dva zaposlena na podjetje.

22. maj 2023 – spletni dogodek

Kaj moram vedeti za vzpostavitev zakonitih kadrovske evidenc in personalnih map

Pogledali si bomo, kako si vzpostaviti pregledne in urejene personalne mape, predvsem pa usmeritve in katere dokumente obvezno hraniti v mapi, da ste varni pred globami inšpektorata. Predstavili

vam bomo zakonsko obvezne evidence delovnega časa in obveznosti glede arhiviranja. Seznanili se boste tudi z novostmi na področju kadrovske evidenc.

24. – 25. maj 2023 – Laško

Dnevi slovenskega lesarstva 2023

Na osrednjem nacionalnem strokovnem dogodku slovenske lesne industrije boste izvedeli več o aktualnem dogajanju, načrtih in izzivih panoge, se udeležili vrste strokovnih predavanj, izmenjav izkušenj in pogovorov. Poleg tega boste lahko sodelovali v mednarodnih poslovnih srečanjih s partnerji iz EU z ciljem novih poslovnih kontaktov in poslov. Veliko bo tudi priložnosti za mreženje s kolegi in partnerji v slovenski lesni in pohištveni panogi.

25. – 28. maj 2023 – Toronto

Gospodarska delegacija lesarjev v Toronto, Kanada

Med 25. in 28. majem 2023 v Toronto odhaja gospodarska delegacije lesarjev. Cilj je seznanitev s trendi in priložnostmi glede izvoza lesnih izdelkov in pohištva ter opreme objektov v Kanado. V ta namen bodo v Torontu organizirani posebni dogodki za mreženje s ciljnim kontakti.

25. maj 2023 – Ženeva ali spletni dogodek

CERN Civil Engineering Business Forum

CERN vabi podjetja s področja civilnega inženiringa ter z izkušnjami dela v tujini k ogledu njihovih gradbenih načrtov do leta 2025

25. maj 2023 – Ljubljana

Forum operativne odličnosti 2023

Strokovno društvo za operativno odličnost je združenje, v katero se prostovoljno združujejo uporabniki metodologij 6-Sigma, vitkosti itd. in ostali, ki jih to področje zanima. Pri programski zasnovi foruma je sodelovala tudi Zbornica elektronske in elektroindustrije.

25. maj 2023 – spletni dogodek

Ali se proizvodna podjetja zavedajo nevarnosti kibernetičnih napadov za svoje poslovanje?

Skokovito naraščanje sistemov povezanih v omrežja na eni strani in zatečeni starejši ranljivi sistemi na drugi strani predstavljajo tveganje kibernetični varnosti. Pojasnili bomo, kaj je ključno za dvig odpornosti na kibernetične grožnje in možnosti zagotavljanja ustreznih ukrepov za zmanjšanje posledic.

29. maj 2023 – spletni dogodek

Regres za letni dopust

Konec junija se izteče rok za izplačilo regresa za letni dopust. Kakšna so pravila glede izplačila in na kaj je potrebno paziti, tako z vidika delovnega prava kot z vidika obdavčitve, bo tema spletnega seminarja.

1. junij 2023 – spletni dogodek

Učinkovita organizacija dela in časa: kako narediti več v krajšem času in ne izgoreti

Učinkovito upravljanje s časom je ključnega pomena na vseh nivojih, saj omogoča pravočasno odzivanje podjetja na priložnosti v okolju in večjo produktivnost. Od tega, kako učinkovito znamo upravljati s časom, je odvisno, ali smo lastniki našega časa mi sami, ali pa čas upravlja nas. Vzemimo škarje in platno v svoje roke in organizirajmo čas sebi v prid.

1. junij 2023 – Azurna obala

10. izlet članov ZRS: Azurna obala

Člani Zbornice računovodskih servisov se odpravljajo na tradicionalni izlet na Azurno obalo.

5. junij 2023 – spletni dogodek

Metode finančnega vrednotenja investicijskih projektov

Veliko projektov ima poglobilni cilj, da dosežejo zelene finančne učinke. Gre za projekte, s katerimi želimo povečati v prihodke organizacije ali znižati stroške. Zato je pomembno, da se znamo odločiti za projekt na osnovi predvidenih donosov projekta. Pri tem nam pomagajo različne metode vrednotenja (investicijskih

projektov, ki imajo specifične značilnosti in področja rabe.

6. junij 2023 – Ljubljana

Ameriški trg ni hollywoodski film!

Interaktivna delavnica z g. Juretom Bratkičem - podjetnikom in svetovalcem iz Kalifornije, ki že dvajset let živi in dela v ZDA. Njegova strokovnost se odraža na odličnem poznavanju ameriške poslovne kulture, spletne prodaje, upravljanju, vodenju in rasti podjetij v ZDA ter osebni poslovni mreži po celem svetu. O razumevanju, konceptih in razmišljanjih o ameriškem trgu in o ameriškem poslovnem duhu deli mnenja ter aktivno predava na treh kontinentih. Njegova znanja, izkušnje in nasvete so že uspešno koristila mala, srednja, velika podjetja in startupi.

7. junij 2023 – spletni dogodek

Šola plač in povračil stroškov

Mesečna plača delavca je sestavljena iz osnovne plače in dodatkov. Delovna in poslovna uspešnost pa sta dela plače le, če za to izpolnjujeta pogoje. Plača, njen obračun in izplačilo je najprej delovnopравни institut. Zato mora, kdor obračunava plače in nadomestila plače, najprej razumeti delovnopravna pravila. Izobraževanje bo v treh delih, 7. 6., 13. 6. in 21. 6. 2023.

7. junij 2023 – Portorož

22. Vrh kmetijskih in živilskih podjetij

GZS – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij organizira 22. Vrh kmetijskih in živilskih podjetij »Realni izzivi za prihodnost«. Gre za največji dogodek s področja agroživilstva v Sloveniji, ki prinaša odmevne novosti na področju razvoja in prihodnjih trendov v živilsko predelovalni industriji doma in na tujem. Osrednja tema vrha bo namenjena aktualnim politikam, konkurenčnosti agroživilstva in prehrani.

8. junij 2023 – spletni dogodek

Kako vzpostaviti kulturo organizacije, v kateri ni prostora za mobing

Dobili boste vpogled v različne oblike vedenj, ki imajo značaj trpinčenja, nadlegovanja ali spolnega nadlegovanja.

Poudarek delavnice bo v pravočasnem zaznavanju teh tveganj in pravilnem ravnanju reševanja zaznanih situacij.

8. junij 2023 – Budimpešta

Poslovni sejem China Brand Fair se vrača v Budimpešto

Iščete nove dobavitelje iz Kitajske? Bi želeli pogledati, kaj ponuja 350 preverjenih kitajskih izvoznikov? Brezplačna udeležba in b2b poslovni razgovori v okviru predstavitvenega sejma. Žrebanje nagrad med obiskovalci!

20. junij 2023 – Maribor

5. Nacionalna konferenca o internacionalizaciji slovenskega gospodarstva

Globalni trendi mednarodnega poslovanja, izzivi in priložnosti za izvozno usmerjeno slovensko gospodarstvo, projekti in programi mednarodnega razvojnega sodelovanja, pozicioniranje zelenih, inovativnih, prebojnih rešitev ter B2B z ekonomskimi svetovalci in poslovnimi klubi na tujih trgih.

26. – 30. junij 2023 – Seul

Obisk vladno gospodarske delegacije v Južni Koreji

V okviru konference je predvidena udeležba in predstavitev podjetij na sejmu Korea Import Fair, organizirana bo poslovna konferenca, seminar in B2B srečanja ter udeležba na svečanem uradnem odprtju slovenskega veleposlaništva v Seulu.

29. junij 2023 – spletni dogodek

Ekonomika projekta

Projekt je uspešen, ko z njim dosežemo predviden cilj. A to ni edini kriterij. Spoznali boste problematiko ekonomike projektov, kjer je poudarek na pristopu k pripravi predračuna stroškov, stroškovnega in denarnega toka projekta.

Koledar
dogodkov GZS

OSEBNO

Nikar ne pozabite na klimo!

Zakaj je dobro klimo servisirati pred začetkom poletne sezone?

Poletje je čas za uživanje v vožnji, vendar pa visoke temperature lahko postanejo neznosne brez delujoče klimatske naprave. Poleg zagotavljanja udobja med vožnjo, klima pomaga tudi zmanjšati utrujenost voznika in ohranjati njegovo osredotočenost na dogajanje v prometu. V nadaljevanju smo pripravili kratek vodič o pravilnem vzdrževanju klimatske naprave še pred začetkom poletne sezone.

Kabinski filter je potrebno zamenjati vsaj enkrat letno

Kabinski filter je pomemben del klimatske naprave, saj preprečuje, da bi neželeni delci, kot so prah, izpušni plini in cvetni prah, vstopili v kabino avtomobila. Spomladi in poleti se količina teh onesnaževalcev v zraku poveča, kar lahko

povzroči težave z dihanjem in alergijske reakcije, zato je priporočljivo, da kabinski filter zamenjate vsaj enkrat letno, v primeru vožnje v območjih z visoko stopnjo onesnaženosti pa tudi pogosteje.

Kabinski filter zamenjajte vsaj enkrat letno, v primeru vožnje v območjih z visoko stopnjo onesnaženosti pa tudi pogosteje.

Ne pozabite na redno čiščenje zračnih odprtin

Tudi z rednim čiščenjem notranjosti avtomobila in zračnih odprtin lahko izboljšate učinkovitost klime. Funkcionalnost klimatske naprave mora biti zagotovljena v vseh voznih situacijah, še posebej v

okoljih, onesnaženih s škodljivimi snovmi, na vseh območjih vožnje v mestu, kjer je v zraku visoka vsebnost finega prahu, in na podeželju, kjer je veliko cvetnega prahu.

Redno vzdrževanje klimatske naprave podaljšuje njeno življenjsko dobo

Optimalno delovanje klimatske naprave je zagotovljeno, če se izvaja redna menjava protiprašnega filtra (po priporočilih DAAB: enkrat letno) v povezavi z rednim čiščenjem uparjalnika klimatske naprave. Čiščenje sistema klimatske naprave lahko prepreči draženje dihalnih poti, zaščiti pred alergeni in zagotovi dobro vidljivost, saj se zmanjša zarošenost stekel.

Kaj lahko storite sami?

Preden začnete s čiščenjem, izklopite klimatsko napravo in pustite, da se ohladi. Nato očistite zunanjo enoto in preverite, ali so zračne odprtine proste. Kabinski filter lahko sami zamenjate, vendar pa je priporočljivo, da to zaupate specializiranemu servisu, kjer vam bodo zagotovili ustrežno kvaliteten filter. Če opazite, da klimatska naprava ne deluje pravilno ali oddaja ne navadne vonjave, je najbolje, da pokličete strokovnjaka, ki bo pregledal celoten sistem in po potrebi opravil morebitna popravila. S pravilnim in rednim vzdrževanjem klimatske naprave lahko zagotovite njeno učinkovitost in trajnost ter poskrbite za lastno varnost in užitek v vožnji. ■

Excellent SME Slovenia

Certifikat največje odličnosti.
Samo najboljši ga lahko imajo.

excellent-sme.gzs.si

Novi in podaljšani imetniki certifikata Excellent SME po 1. aprilu 2023

AKI d.o.o.

ALU ALPREM, d.o.o.

Artemisa d.o.o.

ELEKTROSTIK BOGDAN RUPNIK S.P.

IMP ARMATURE d.o.o.

INŠTITUT ZA VARNOST LOZEJ d.o.o. Ajdovščina

INTERA d.o.o.

JURIJ SALAMON S.P.

KREBE-TIPPO d.o.o.

KULI, d.o.o.

LED LUKS d.o.o.

MEDITERAN PRODUKT d.o.o.

PETRE d.o.o.

REAM d.o.o.

RO PROJEKT d.o.o.

SILVECO, Grosuplje, d.o.o.

TRTNIK IN TRTNIK d.o.o.

Preverite, če se tudi vi lahko uvrstite med najuspešnejša slovenska podjetja!

energetika
ljubljana

skupina
Javni holding Ljubljana

080 2882

www.energetika.si

Partner

pri oskrbi s toploto
in zemeljskim plinom